

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: M 6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Nestátní neziskové organizace z pohledu jejich financování

Non-profit Organizations from the View of their Financing

DP-EF-KFÚ-201045

IVETA NACHTMANNOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Martina Prskavcová, Ph.D. (KFÚ)

Konzultant: Ing. Jiří Skřivan (ŠKODA AUTO a.s.)

Počet stran 94

Počet příloh 6

Datum odevzdání 5. 1. 2010

Zadání diplomové práce

1. Nestátní neziskové organizace (NNO) – teoretické vymezení
2. Legislativa NNO.
3. Financování NNO na konkrétním příkladu.
4. Návrhy, doporučení v oblasti samofinancování NNO.

Prohlášení.

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL, v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci 5. ledna 2010

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problémy nestátních neziskových organizací. Z několika hledisek se zaměřuje na celý životní cyklus organizací. Jednak řeší peripetie spojené se vznikem organizací, velice podrobně definuje problémy spojené s udržení se na trhu a růstem organizací a celkem okrajově popisuje zánik organizací. Jejím cílem je podat obraz o financování a samofinancování neziskových organizací v České republice, a to i na konkrétním případě, a doporučit další možné způsoby, které nejsou našimi nestátními neziskovými organizacemi využívány. Ať už z důvodu neznalosti nebo z důvodu nekompetentnosti či neochoty vedení.

První kapitola popisuje především právní prostředí, ve druhé se dostává k problematice z hlediska účetního a daňového. Třetí kapitola je specifická, neboť na organizaci T. J. SOKOL Mnichovo Hradiště ukazuje financování nestátních neziskových organizací. A závěrečná, čtvrtá kapitola, představuje souhrn možností pro nestátní neziskové organizace v oblasti financování i samofinancování.

Klíčová slova

Nestátní neziskové organizace, financování, samofinancování, daňové zákony.

Annotation

This diploma work deals with problems of non-profit organizations. It aims at the whole life cycle of organizations from a few points of view. Firstly it solves the troubles connected with the establishment of such organizations. Then it defines problems connected with staying on the market and the growth of these organizations in detail and furthermore it describes their downfall marginally. The purpose of this diploma work is to show the picture of financing and self-financing of non-profit organizations in the Czech Republic, as it is also presented in a specific case, and to recommend other possible ways which are not used by our non-profit organizations, whether it is for the purpose of not having the knowledge or for the reason of not having competent or willing management.

The first chapter mainly describes the legal environment. The second chapter shows the issue from the accounting and tax point of view. The third chapter is specific since it shows the financing of non-profit organization not owned by the state in case of T. J. Sokol Mnichovo Hradiště. The fourth chapter introduces the summary of possibilities for non-profit organizations not owned by the state in the area of financing and self-financing.

Key words

Non-profit organizations not owned by the state, financing, self-financing, tax laws.

Obsah

1 Teoretické vymezení pojmu „Nestátní nezisková organizace“	13
1.1 Historický základ nestátních neziskových organizací	13
1.1.1 Předchůdci nestátních neziskových organizací	13
1.1.2 Legislativa upravující dobrovolné spolky	15
1.2 Právní úprava v současnosti	16
1.2.1 Obecná charakteristika	16
1.2.2 Právní charakteristika vybraných typů NNO	20
1.2.2.1 Občanské sdružení	21
1.2.2.2 Obecně prospěšné společnosti	23
1.2.2.3 Nadace	24
1.2.2.4 Zájmová sdružení právnických osob mající právní subjektivitu	25
1.3 Shrnutí	26
2 Legislativa NNO	30
2.1 Účetnictví NNO	30
2.1.1 Finanční, daňové a manažerské účetnictví NNO	31
2.1.2 Účetní knihy	33
2.1.3 Účetní zásady, metody	36
2.1.4 Účtová osnova a účty	37
2.1.5 Hlavní a hospodářská činnost	39
2.2 Daňové předpisy NNO	40
2.2.1 Daň z příjmu	40
2.2.1.1 Výpočet daně z příjmů u NNO	43
2.2.2 Zákon o dani z přidané hodnoty	46
2.2.2.1 Výchova a vzdělávání	49
2.2.2.2 Zdravotnické služby a zboží	51
2.2.2.3 Sociální pomoc	51
2.2.2.4 Ostatní plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně	52
2.2.3 Silniční daň	52
2.2.4 Spotřební daně	53
2.2.5 Daň z nemovitostí	54
2.2.6 Daň dědická, darovací a daň z převodu nemovitostí	56

2.2.7 Shrnutí	57
3 Financování NNO na konkrétním příkladu	59
3.1 Údaje o společnosti ČOS	59
3.2. Tělocvičná jednota Sokol Mnichovo Hradiště z pohledu historie	61
3.3 Výnosy a náklady T. J. Sokol Mnichovo Hradiště	62
3.4 Výkonnost neziskové organizace	69
3.4.1 Měření výkonnosti NNO, základní ukazatele finanční analýzy	69
3.5 Shrnutí	74
4. Návrhy, doporučení v oblasti samofinancování NNO	75
4.1 Možnosti samofinancování NNO	75
4.1.1 Externí zdroje	77
4.1.2 Interní zdroje	81
4.2 Analýza a doporučení pro T. J. Sokol Mnichovo Hradiště	82
4.3 Shrnutí	85
5 Závěr	89

Seznam použitých zkratek a symbolů

aj.	a jiné
atd.	a tak dále
AZNP	Automobilové závody národní podnik
DP	diplomová práce
DPH	daň z přidané hodnoty
ČNR	Česká národní rada
ČNS	Český nohejbalový svaz
ČOS	Česká obec sokolská
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
IS CEDR III.	Informační systém Centrální evidence dotací z rozpočtu (jeden z modulů)
Kč	Koruna česká
např.	například
NNO	nestátní neziskové organizace
OKEČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
popř.	popřípadě
ROH	revoluční odborové hnutí
SKP	standardní klasifikace produkce
SWOT analýza	analýza pro identifikaci silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb spojených s podnikáním, projektem, podnikatelským záměrem, politikou
tj.	to jest
tzv.	tak zvaných

Seznam tabulek

Tab. 1 Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 – 2008

Tab. 2 Statistika o počtu právnických osob v ČR – meziroční přehled

Tab. 3 Náklady TJ.SOKOL v letech 2004 – 2008

Tab. 4 Výnosy organizace TJ. SOKOL Mnichovo Hradiště v letech 2004 – 2008

Tab. 5 Tabulka některých ukazatelů z rozvahy TJ.Sokol MH v letech 2004-2008

Tab. 6 Tabulka vybraných finančních ukazatelů v letech 2004-2008

Tab. 7 Faktory dlouhodobé udržitelnosti

Tab. 8 SWOT analýzy T. J. Sokol MH

Tab. 9 Další výnosy z pronájmu velkého sálu

Tab. 10 Další výnosy z pronájmu dvou hřišť

Seznam obrázků

Obr. 1 Nárůst v počtu registrací vybraných typů NNO v letech 2004 -2007

Obr. 2 Počet registrovaných NNO v porovnání s veškerými registrovanými právníckými osobami v letech 2004 -2007

Obr. 3 Rozdělení příjmů organizace z pohledu externích a interních zdrojů

Obr. 4 Poměr nákladů a výnosů v organizaci TJ.SOKOL MH v letech 2004 -2008

Úvod

Problematika nestátních neziskových organizací je v naší zemi vnímána jen okrajově, i když k tomu není žádný důvod. Česká republika vždy měla a má mnoho nestátních neziskových organizací a jejím účetnictvím projde velké množství finančních prostředků, jejichž značná část pochází z rozpočtu státu. Bohužel jsou tyto firmy často vedeny naprosto nekompetentními osobami, kteří se svěřenými prostředky zacházejí naprosto lehkomyšlně a v krajním případě je i zneužijí pro své soukromé potřeby. Není se ale čemu divit. V naší zemi existují celkem špatně vyložitelné zákony, které jasně nedefinují co je a co není správně, tudíž tedy záleží jen na názoru příslušného finančního úřadu. Další nedostatky při účelovém využití státních peněz, v souladu se zákony České republiky, způsobují nedostatečné kontroly z míst, odkud příslušné dotace a příspěvky plynou.

Bohužel v této oblasti v nejbližší době pravděpodobně nedojde k pozitivním změnám. Nejvyšší představitelé se zatím nehodlají věnovat problematice v legislativě neziskových organizací, jelikož se Česká republika v současnosti ocitá v době ekonomické krize a největšího schodku ve státním rozpočtu. Bohužel stát míní tuto situaci řešit především zvýšením daně z přidané hodnoty, daně spotřební, daně z nemovitostí, zrušením jednotné daně z příjmu pro fyzické osoby, regulací státních výdajů především v oblasti státních podpor a emisí státních dluhopisů. Stálo by jistě za řádnou analýzu, kolik peněz stát neúčelově a nesmyslně vydá pro neziskové organizace, které je buď vůbec nepotřebují a nebo je používají v rozporu se zákony a účelem, za jakým byly získány.

Tendencí státu sice je neustále snižovat státní výdaje plynoucí do neziskových organizací, ale i tak u některých těchto organizací mohou znamenat značnou část příjmů na jejich činnost. Většina neziskových organizací by však měla hledat možnosti, a také jich aktivně využít, jak získat finanční prostředky svým přičiněním, a prostředky státního rozpočtu přenechat organizacím, které nemohou dosáhnout jakýchkoliv dalších prostředků jiným způsobem, než ze státní pokladny (např. hospic).

Tato DP se tedy snaží, aby předložila konkrétní návrhy, jak potřebné finanční prostředky získávat činnostmi organizací.

DP je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a praktickou.

V části teoretické (kapitoly 1 a 2) se DP pokouší přiblížit co je možné rozumět pod pojmem nestátní nezisková organizace, jaká právní úprava vymezuje fungování NNO (kapitola 1.), a jaká legislativa upravuje hospodaření NNO (kapitola 2.).

Část praktická (kapitoly 3 a 4) nejprve seznamuje s organizací T. J. Sokol Mnichovo Hradiště, přibližuje její hospodaření, nastiňuje problémy v oblasti získávání prostředků. Polovinu výnosů této organizace tvoří dotace a příspěvky ze státního rozpočtu, rozpočtu obcí a krajů a rozpočtu zaštiťujících sportovních organizací. Bez nich by tato organizace nebyla schopná zajistit činnost jednotlivých oddílů ani spravovat majetek. Proto kapitola 4. nabízí další možnosti, jak dosáhnout vyšších výnosů, a to s ohledem na využívání jiných zdrojů než zmíněných dotací a příspěvků. Odhaluje tak rezervy, kterých by mohlo být pro zlepšení situace využito.

1. Teoretické vymezení pojmu „Nestátní nezisková organizace“

Pojmem nestátní neziskové organizace rozumíme takové organizace, které:

- musí být formálně organizované, tj. institucionalizované,
- nemohou mít ve vedení organizace státní úředníky ani organizace, aby se nemohly dostat k významné státní podpoře, tj. mají soukromoprávní povahu,
- případný zisk ze své činnosti nemohou rozdělit mezi své vlastníky či správce, ale musí ho ze zákona použít na činnost organizace,
- mají svá vlastní interní pravidla, tj. jsou autonomní,
- jsou založeny na dobrovolnosti svých členů.

Jakým způsobem nestátní neziskové organizace vznikaly a jaká je jejich historie v naší zemi popisují následující kapitoly.

1.1 Historický základ nestátních neziskových organizací

Existence nestátního neziskového sektoru je pro každou zemi velice důležitým barometrem vyspělosti společnosti, úrovně svobody státu (NNO nejsou pod vlivem státu, a v případě totalitního režimu jsou zrušeny jako první), a dokáže též zaplnit místa ve společnosti, o které nemá stát (nebo je z nějakých důvodů nemůže zajistit) ani podnikatelé zájem.

1.1.1 Předchůdci nestátních neziskových organizací

Mohlo by se zdát, že pojem nestátní neziskové organizace (NNO) jsou něčím novým, něčím co se v naší historii nikdy neobjevilo. Opak je však pravdou. V českých zemích vznikala dobrovolná sdružení již od středověku. Byla pouze nazývána jinak než dnes a mnohá označení byla již dávno zapomenuta. Jednalo se zejména o: barokní sodality, legie, literátské kůry, vzdělanecké akademie, tovaryšstva, bratrstva, cechy, salony. Aktivita občanská je třeba vidět i pod názvy jakými jsou: korporace, spolek, matice, beseda, měšťanská beseda, klub, jednota, společenstvo, obec, grémium, asociace, svaz, společnost,

fond, sdružení, hromada, sbor, kolegium, aliance, řád, kongregace, komunita, kasino, ústav¹ a mnoho dalších.

První pokusy o spolčení lidí jsou zaznamenány již ve 13. století, ve století 16. vznikají různá bratrstva a jednoty. Zdrojem příjmů těchto společenství byly sbírky a odkazy občanů.

V 18. století, v období osvícenství v evropské kultuře, vznikají společnosti jako První osvěcenská společnost v Olomouci, Společnost neznámých, Společnost vlasteneckých přátel umění v Čechách a další. I jejich příjmy sestávají s dobrovolných příspěvků občanů a finančních podpor od mecenášů. Velký rozmach nastal ve století 19. a 20., kdy spolkový katastr pražského policejního ředitelství na území Prahy evidoval v letech 1895-1951 celkem 18 000 spolků, organizací a sdružení, např. Meteorologický spolek na Moravě, SOKOL, Spolek českých zvěrolékařů pro země Koruny české, Klub českých turistů, Junák-český skaut, Společnost Československého Červeného kříže a další, vzniká řada spolků mezinárodních. Prakticky každá obec měla nějaké dobrovolné sdružení občanů.

Jelikož jednou z podmínek rozvoje a existence těchto společností je decentralizovaný stát (umožňuje existenci základních demokratických práv občanů), tak je celkem pochopitelné, že po roce 1948 byly tisíce spolků zrušeny či převedeny pod ROH a centrální instituce, a jejich majetek, byl z ryze politických důvodů, zestátněn. K obnově jejich činností, i když ne v původním rozsahu, došlo až po revoluci v roce 1989.

Období let 1990 – 2004 je možné rozdělit na čtyři etapy:

- a) 1990 – 1992: Liberální politikou státu byly vytvořeny podmínky k rozvoji neziskového sektoru – do země vstoupila řada zahraničních dárců, kteří podporovaly rozvoj NNO. Byl založen Nadační investiční fond a jako poradní orgán NNO vznikla Rada pro nadace.

¹ *Útržky z historie občanské společnosti* [online]. Budišov nad Budišovkou: Občanské sdružení Vlastenecký poutník, 2002 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://neziskovky.cz/cz/fakta/neziskovky-sektor-v-cr/historie-ns-v-cr>>

- b) 1993 - 1996: Státní politika zaostává za samovolným vývojem neziskového sektoru, stát se chová rezervovaně a skepticky. Ale i přesto státní podpora zůstává stabilní (2 až 3 mld. Kč).
- c) 1997 – 2001: Tato doba je ve znamení vzniku a příprav nových zákonů a obnovení činnosti Rady vlády pro nestátní neziskové organizace, jednotlivým ministerstvům jsou zpřesňovány dotační pravidla.
- d) 2002 – 2004: Tyto roky znamenají velké změny. Reforma veřejné správy znamená vznik krajů a vstup ČR do EU možnost využívat fondy EU a navazovat partnerství v zahraničí.

Vedle legálně fungujících organizací také vždy existovaly tajné spolky, které byly příčinou toho, že se stát začal konečně zabírat jejich existencí a byl tudíž podnětem ke vzniku legislativy, která tyto spolky zaštiťovala. A o té bude řeč v následující kapitole.

1.1.2 Legislativa upravující dobrovolné spolky

Historii občanské společnosti v případě legislativy lze charakterizovat jako omezování a rozšiřování svobody sdružování.

Chaos v zákazech a omezeních spolkové činnosti vedl vídeňský dvůr k vydání Dekretu dvorské kanceláře² dne 5. 11. 1843. V roce 1849 byl vydán prozatímní spolkový zákon, který umožňoval nepolitickým výrobním spolkům vznikat bez povolení úřadů. Jejich povinností ovšem bylo ohlášení vzniku. V roce 1852 následuje Spolkový zákon č.253/1852 říšského zákoníku ze dne 26. listopadu, který si již po 15 letech vynutil zákon O právě spolčovacím, neboť byl příliš svazující. Tento nový zákon byl velice významný. Jednak proto, že ho v roce 1918 přijala Československá republika (protože nevyhovoval socialistickému myšlení platil zde pouze do roku 1951), a jednak proto že v Rakousku platí tento zákon (i když novelizován) dodnes. Další zákon, který umožňoval sdružovat se do různých typů spolků byl přijat až 27. 03. 1990 československým Federálním

² *Útržky z historie občanské společnosti* [online]. Budišov nad Budišovkou: Občanské sdružení Vlastenecký poutník, 2002 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://neziskovky.cz/cz/fakta/neziskovky-sektor-v-cr/historie-ns-v-cr>>

shromážděním zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a zákonem č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím. Ty jsou následovány zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a zákonem č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech.

1.2 Právní úprava v současnosti

Jak ukazují následující kapitoly, tak právní úprava současnosti je v podstatě nedořešená z hlediska daní a záležití velice na pohledu příslušného finančního úřadu jak posoudí jednotlivé položky z pohledu daně z příjmu a daně z přidané hodnoty.

Co je legislativou dáno přesně, tak to jsou zákony související se vznikem, existencí a zánikem těchto organizací.

Nyní tedy trochu podrobněji.

1.2.1 Obecná charakteristika

Skutečná právní úprava pojmu NNO i přes veškeré snahy dodnes neexistuje. V současnosti se sektor NNO může pyšnit tím, že je velmi komplikovaný a nejednotný. S pojmem nestátní neziskové organizace se můžeme setkat pouze v zákoně o dani z příjmu nebo v zákoně o DPH, kde je toto označení hojně používáno, ačkoliv není blíže specifikováno, a označuje skupinu subjektů, které jsou níže vyjmenovány, (není však označením pro vysoké školy a zdravotnická zařízení, které mají jiný daňový režim). Nejsou též vyřešeny informační povinnosti neziskových organizací.

Legislativně je zvláštními zákony upraven pouze vznik, činnost, hospodaření a případný zánik těchto organizací. Patří sem následující zákony :

- zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů ve znění pozdějších předpisů pro Občanská sdružení,
- zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů pro Obecně prospěšné společnosti,

- zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů pro Nadace a nadační fondy,
- zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů pro církve a náboženské společnosti, církevní právnické osoby,
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník,
- zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích,
- zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky,
- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

Mezi důležité právní úpravy, jimiž se řídí některé oblasti NNO patří také:

- zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů,
- zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů.³

A dále také existuje celá řada obecných zákonů, které platí nejen pro NNO. Mezi nejdůležitější patří:

- daňová legislativa (např. zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů v platném znění, zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty),
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.⁴

Existuje celá řada zákonů, podle kterých se řídí různé oblasti činnosti (např. sport, sociální služby atd.), ale jejich výčet tato práce neuvádí.

³ Zpráva o neziskovém sektoru v České republice [online]. Nadace rozvoje občanské společnosti [cit. 2009-01-07]. Dostupný z WWW: <http://www.pecten.cz/zprava_o_neziskovem_sektoru.pdf>

⁴ Zpráva o neziskovém sektoru v České republice [online]. Nadace rozvoje občanské společnosti [cit. 2009-01-07]. Dostupný z WWW: <http://www.pecten.cz/zprava_o_neziskovem_sektoru.pdf>

Všechny jednotky, které je možné zařadit mezi neziskové organizace se rozdělují do dvou základních skupin:

- 1) Organizace zřizované státem nebo územními samosprávnými celky – nejsou předmětem této práce,
- 2) Ostatní neziskové organizace – vznikají výhradně jako právnické osoby na základě zvláštních zákonů, podléhají registraci na místech daných jim zákonem. Patří sem zejména:
 - a) občanská sdružení,
 - b) politické strany a politická hnutí,
 - c) církve a náboženské společnosti,
 - d) obecně prospěšné společnosti,
 - e) zájmová sdružení právnických osob,
 - f) nadace a nadační fondy,
 - g) společenství vlastníků jednotek,
 - h) veřejné výzkumné instituce,
 - i) jiné účetní jednotky, které nebyly založeny a zřízeny za účelem podnikání.⁵

Tento výčet není úplný, ale podrobný popis všech jednotek není předmětem této práce.

O hlavních právních úpravách některých organizací informuje následující kapitola. Výběr jednotlivých typů byl proveden na základě podkladů o počtu registrovaných organizací. Ve statistikách jsou především zmiňovány občanská sdružení, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, evidované právnické osoby a organizační jednotky sdružení. Vývoj v letech 1990 – 2008 zaznamenává následující tabulka č. 1.⁶ Některé typy společností jsou v tabulce uvedeny až v pozdějších letech. Je to způsobeno tím, že zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech vstoupil v platnost 1. ledna 1996 a zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech vstoupil v platnost 1. ledna 1998.

⁵ Autorský kolektiv Nevýdělečné organizace 2008. Praha 3: ASPI, a.s., únor 2008. ISBN 978-80-7357-330-0, s.XIII.

⁶ *Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 – 2009* [online]. [cit. 2009-01-07].

Dostupný z WWW:

<http://neziskovky.cz/_dataPublic/attachments/c5d18f78246a5c2b003c532e7b30b9d5/stat_NNO_tabulka_1990_2009.pdf>

Tab. 1 Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 – 2008

Nestátní neziskové organizace	Občanská sdružení	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Církevní právnické osoby	Organizační jednotky sdružení
1990	3 879					
1991	9 366					
1992	15 393	1 551				
1993	21 694	2 768				
1994	24 978	3 800				
1995	26 814	4 253				
1996	27 807	4 392		1		
1997	30 297	5 238		52		
1998	36 046	55	71	129		
1999	38 072	272	695	560		
2000	42 302	282	735	557		
2001	47 101	299	784	701		
2002	49 108	330	825	762	4 785	30 547
2003	50 997	350	859	884	4 946	31 509
2004	53 306	362	898	1 038	4 927	32 020
2005	54 963	368	925	1 158	4 605	33 178
2006	58 347	380	992	1 317	4 464	28 868
2007	61 802	390	1 048	1 486	4 446	29 378
2008	64 538	406	1 090	1 628	4 399	29 598
2009	67 138	425	1126	1 733	4 363	30 041

Zdroj: Český statistický úřad, *Albertina – Firemní monitor* [online]. [cit. 2009-11-06]. Dostupné z WWW: < http://neziskovsky.cz/_dataPublic/attachments/c5d18f78246a5c2b003c532e7b30b9d5/stat_NO_tabulka_1990_2009.pdf >

Z tabulky lze vysledovat rostoucí tendenci počtu jednotlivých typů sdružení, což by svědčilo o nárůstu zájmu občanů nezištně pomáhat lidem. Následná, takřka stabilizace, může znamenat nasycení trhu nebo vnitřní vyžívání sektoru. Ale v případě občanských sdružení skutečnost nemusí odpovídat evidenčním údajům. Občanská sdružení mají pouze deklaratorní povinnost ohlásit svůj zánik, a tudíž se předpokládá, že dvě třetiny registrovaných sdružení již svoji činnost ukončilo bez ohlášení této skutečnosti ministerstvu vnitra. Ale i přes tuto skutečnost tvoří neziskové organizace, vzhledem

k celkovému počtu právnických osob v ČR, určitě nezanedbatelné procento. Přehled o množství registrovaných právnických osob v jednotlivých letech uvádí tabulka č. 2.⁷

Tab. 2 Statistika o počtu právnických osob v ČR – meziroční přehled

Počet ke dni	Podnikatelé – právnické osoby
31.12.1992	0
31.12.1993	94 920
31.12.1994	127 990
31.12.1995	126 834
31.12.1996	169 027
31.12.1997	192 043
31.12.1998	168 558
31.12.1999	189 581
31.12.2000	204 880
31.12.2001	226 894
31.12.2002	232 085
31.12.2003	236 185
31.12.2004	246 485
31.12.2005	253 942
31.12.2006	256 974
31.12.2007	267 268
30.09.2008	281 012

Zdroj: Statistika podnikání v ČR [online]. Zlínský kraj: Statistika živnostenského podnikání v ČR-meziroční přehled.xls, 2008 [cit. 2009-11-06]. Dostupný z WWW: <<http://neziskovky.cz/-dataPublic/attachments/c620436f3a83b4dd33395137e8ec8/stat-NNO-tabulka-1990-2008.pdf>>

Nyní tedy již následuje popis jednotlivých typů společností.

1.2.2 Právní charakteristika vybraných typů NNO

Než budou charakterizovány jednotlivé vybrané typy NNO, je důležité se zmínit o nezbytných krocích, které souvisejí s jejich založením, a které by měly být provedeny než budou podniknuty jakékoliv další kroky směřující k registraci NNO. Tyto kroky se dají shrnout do sedmi bodů, a představují tzv. Sedm základních tipů pro začínající NNO:

⁷ Statistika podnikání v ČR [online]. Zlínský kraj: Statistika živnostenského podnikání v ČR-meziroční přehled.xls, 2008 [cit. 2009-01-06]. Dostupný z WWW: <<http://neziskovky.cz/-dataPublic/attachments/c620436f3a83b4dd33395137e8ec8/stat-NNO-tabulka-1990-2008.pdf>>

1. Udělejte si průzkum před zahájením činnosti své NNO (Je důležité zjistit, zda je této NNO zapotřebí, zda může NNO spolupracovat s již existujícími NNO, jak se NNO liší od výdělečných organizací, ...),
2. Vytvořte si podnikatelský plán než odstartujete svoji NNO (Je potřeba alespoň tolik peněz, aby NNO dokázala hradit veškeré své výdaje),
3. Ujistěte se , že Vámi navržená NNO bude skutečně kvalifikována jako NNO (legislativní vymezení NNO),
4. Ujistěte se, že jste dali pozor na všechny zákonné podmínky pro odstartování Vaší NNO (Je zapotřebí vědět, co jsou to interní směrnice, zda NNO může získávat peníze již před registrací, atd.).
5. Než odstartujete svoji NNO, pochopte, jak vést dobře záznamy o její činnosti (NNO vyplňují specifické výkazy),
6. Vypracujte si plán financování před tím, než odstartujete svoji NNO (Možnosti získání státní prostředků z grantů, dotací a příspěvků – jak o ně žádat, sponzorství, pronájmy, ...),
7. Před odstartováním NNO, přemýšlejte o tom, jak vybudovat efektivní vedení⁸ (Představenstvo je zodpovědné za činnost organizace, vystupuje jejím jménem navenek, pomáhá dosáhnout stanovených cílů NNO a rozvíjet ji).

Když jste si toto všechno prověřili, můžete pokračovat dál. Problematiku různých typů NNO přibližují následující řádky.

1.2.2.1 Občanské sdružení

Vznik občanského sdružení umožňuje zákon č. 83/1990Sb., o sdružování občanů bez povolení státního orgánu. V tomto zákoně je zabudována výjimka, která tento způsob neumožňuje:

- b) politickým stranám a politickým hnutím,

⁸ FRITZ, J. Starting a Nonprofit. *Sedm nezbytných tipů pro začínající NNO* [online]. [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://nonprofit.about.com/od/gettingstarted/tp/tipsstartup.htm>>

- c) při výkonu určitých povolání,
- d) v církevních a náboženských společnostech.

Občanské sdružení vzniká registrací na Ministerstvu vnitra se současnou evidencí na Českém statistickém úřadě, který vede evidenci sdružení. Sídlo, název, orgány a činnost občanského sdružení jsou vymezeny stanovami, návrh na registraci podávají nejméně tři občané, alespoň jeden z nich musí být starší 18 let.⁹

Při předložení návrhu na registraci je také nutné přiložit dva stejnopisy stanov. Stanovy jsou organizačním dokumentem organizace, neboť je v nich upraveno všechno to, co v zákoně upraveno není. Stanovy musí, mimo sídla, názvu, orgánů a činnosti, hlavně obsahovat: podmínky vzniku členství, práva a povinnosti členů, zásady hospodaření, postup při likvidaci sdružení a další.

Jejím charakteristickým znakem je členská základna, a to, že slouží hlavně k uspokojení zájmů svých členů a občanů v jejich okolí. Občanská sdružení jsou zakládána s rozmanitým zaměřením. Patří sem:

- a) odborové organizace,
- b) zahrádkáři,
- c) tělovýchovné jednoty,
- d) rybářské spolky,
- e) chovatelé, včelaři,
- f) Český svaz žen,
- g) Český červený kříž,
- h) Myslivecká sdružení a Český myslivecký svaz,
- i) Obce – Obec architektů, Obec moravskoslezských spisovatelů,
- j) Asociace muzeí a galerií,
- k) Rada státních galerií.¹⁰

⁹ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Nakladatelství ANAG, 2006. ISBN 80-7263-343-0, s. 11.

¹⁰ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 12-13.

Zánik občanského sdružení se řídí § 20 občanského zákoníku, který dále odkazuje na postup při likvidaci uvedený v obchodním zákoníku. Likvidace musí být zveřejněna Obchodním věstníkem. Občanské sdružení může zaniknout dvěma způsoby:

- a) sloučením s jiným sdružením, kdy buď vznikne jiné občanské sdružení, nebo jedno ze sloučených pokračuje přičemž druhé zaniká,
- b) rozhodnutím MV ČR o rozpuštění.

Přesto, že by se mohlo podle předešlých řádků zdát, že zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů je zcela v pořádku, skrývá velké množství problémů, které jím nejsou řešeny. Jedná se zejména o:

- zákon je v této podobě příliš obecný – velké množství společností se registrují jako občanská sdružení, i když jejich činnost tomu ve skutečnosti neodpovídá,
- zákon nevymezuje pozitivně účel, k němuž mohou být občanská sdružení zakládána,
- neřeší zajištění ochrany práv třetích osob – těch, které s nimi vstupují do smluvních vztahů, ze sdružení také může každý kdykoliv vystoupit a její členové neručí za závazky sdružení,
- zánik sdružení není vázán na výmaz ze seznamu vedeného ministerstvem vnitra.

1.2.2.2 Obecně prospěšné společnosti

Obecně prospěšné společnosti upravuje zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů platní od 1. 1. 1996. Zakládá se za účelem poskytnutí obecně prospěšných služeb a to všem za stejných podmínek. Zisk společnosti musí být použit pouze na financování dalších aktivit společnosti.

Registraci provádí krajský soud podle sídla společnosti po předložení návrhu na zápis. Může být založena fyzickou nebo právnickou osobou, nebo i státem. Při registraci je nutné předložit základací smlouvu, čestná prohlášení a výpisy z trestního rejstříku členů správní a dozorčí rady, ověřené podpisové vzory osob oprávněných jednat jménem společnosti, doklad o splnění podmínek pro výkon činnosti, doklad o oprávnění k umístění sídla, prohlášení správce vkladu zakladatelů pokud je vkládán.

Zakládací listina musí obsahovat údaje typu: zakladatel, název a sídlo společnosti, druh poskytovaných služeb a podmínky jejich poskytování, doba, na kterou se zakládá, identifikace členů správní a dozorčí rady, způsob jednání správní rady, majetkový vklad zakladatelů a způsob zveřejnění výroční zprávy, způsob zániku, a další.

Společnost vzniká až dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností vedený soudem. Po jejím zřízení nemá zřizovatel právní sílu, aby přímo ovlivnil činnost společnosti. Může tak učinit pouze nepřímo, a to prostřednictvím členství ve správní nebo dozorčí radě.

Tento typ organizace je zřizován především v oblasti sociální (stravování pro důchodce, sociální ústavy, domovy důchodců), ve zdravotnictví (léčebny pro dlouhodobě nemocné), školství (mateřské školy, učňovská zařízení) a kultuře (kina, muzea a galerie).

Obecně prospěšná společnost zaniká zrušením s likvidací, nebo bez likvidace dnem výmazu z rejstříku. Zaniknout může uplynutím doby nebo účelu stanoveného při vzniku, rozhodnutím správní rady nebo soudu, prohlášením konkurzu.¹¹

Negativním jevem tohoto zákona je skutečnost, že některé organizace, které jsou povahou své činnosti obecně prospěšnými společnostmi, se vzhledem k výhodnější legislativě raději registrují jako občanská sdružení.¹²

1.2.2.3 Nadace

Legislativa pro nadace byla až do konce roku 1997 řešena občanským zákoníkem, od 1. 1. 1998 jí řeší zvláštní zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Je charakterizováno jako účelové sdružení. Nadace či nadační fondy se zřizují za účelem dosahování obecně prospěšných cílů jako např. rozvoj duchovních hodnot, ochranu přírodního prostředí, kulturních

¹¹ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 21.

¹² Zpráva o neziskovém sektoru v České republice [online]. Nadace rozvoje občanské společnosti [cit. 2009-01-07]. Dostupný z WWW: <http://www.pecten.cz/zprava_o_neziskovem_sektoru.pdf>

památek, ochranu lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochranu kulturních památek a tradic, rozvoj vědy, vzdělání, sportu a tělovýchovy.

Zřizovatelem může být fyzická nebo právnická osoba a to buď jednotlivě, nebo společně. Den podání registrace u krajského soudu dle sídla společnosti je zároveň dnem vzniku společnosti. Provádí se buď zakládací listinou nebo závětí. Součástí registrace je též doklad o složení vkladu zřizovatelů do nadačního jmění, výpis z rejstříku trestů a čestná prohlášení členů správní rady, dozorčí rady nebo revizora, ověřené podpisové vzory osob oprávněných jednat jménem společnosti, doklad o oprávnění k umístění sídla. Další povinností zřizovatele je vydat statut nadace. Kromě obecných identifikačních údajů musí hlavně obsahovat podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, popř. okruh osob a způsob, kterým je lze poskytnout.

Nadace nebo nadační fond zaniká dosažením účelu, pro který byla založena, rozhodnutím soudu o zrušení, rozhodnutím správní rady o sloučení, prohlášením konkurzu nebo zamítnutím konkurzu pro nedostatek majetku. Mohou být zrušeny likvidací nebo bez likvidace a zanikají dnem výmazu z rejstříku.

I tento zákon má své nedostatky. Vzhledem k tomu, že neřeší problém evidence nákladů tak, aby je bylo možné rozlišit na správní, grantové a výdaje na vlastní projekty, musejí nadace výdaje na vlastní projekty vykazovat jako administrativní náklady, což poté vede k tomu, že administrativní náklady se zdají být neúměrně vysoké.

1.2.2.4 Zájmová sdružení právnických osob mající právní subjektivitu

Upravuje ho zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Pokud má být považováno za neziskovou organizaci, nesmí být založeno za účelem dosahování výdělečné činnosti.

Zakládá se buď písemnou zakladatelskou smlouvou, nebo schválením účelu založení na ustavující členské schůzi. Podmínkou registrace je ustavující členská schůze členů sdružení, notářsky ověřený zápis schůze a písemná zakladatelská smlouva se seznamem

zakládajících členů.¹³ Registr sdružení vede krajský úřad dle sídla sdružení a právní způsobilost sdružení nabývá zápisem do tohoto registru.

Sdružení sestavuje a schvaluje smlouvu a stanovy, které obsahují identifikační údaje o společnosti, majetkové záležitosti, orgány společnosti a podmínky členství.

Členem sdružení může být i zahraniční subjekt. V tom případě se postupuje podle zákona č. 116/1985Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v České republice, a podléhá schválení Ministerstva vnitra. Podle téhož zákona může být zřízena i organizace pro zastoupení zájmů České republiky v zahraničí v mezinárodní nevládní organizaci. Typickým příkladem tohoto typu je sdružení Greenpeace.

Zajímavostí je, že tento typ sdružení může být zakládán i svazky obcí. To vzniká v souladu s § 49 zákona č. 128/200 Sb., o obcích, a to v činnostech, které upravuje § 50 téhož zákona.

Zánik sdružení může nastat z několika důvodů:

- a) dohodou zřizovatelů,
- b) po uplynutí doby, na kterou bylo založeno,
- c) po dosažení cíle, pro který bylo založeno,
- d) rozhodnutím oprávněného státního orgánu.

1.3 Shrnutí

Neziskový sektor je v každé zemi trochu jiný, a to proto, že odráží její tradice, historii a současnost. V ČR se stále ozývají hlasy, že tento sektor by bylo třeba řádně zákonně vymezit.

Je pouze zřejmé, že charakteristickým znakem všech neziskových organizací je fakt, že hlavním předmětem jejich činnosti není podnikání, ale snaha o maximalizaci splnění

¹³ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 9.

poslání společnosti. Tvorba zisku je až na druhém místě, i když je samozřejmě také důležitá, neboť dosažený zisk je u některých typů neziskových organizací plně investován zpět do rozvoje společnosti. Výjimku znamenají politické strany a nadace, kterým zákon podnikání zakazuje.

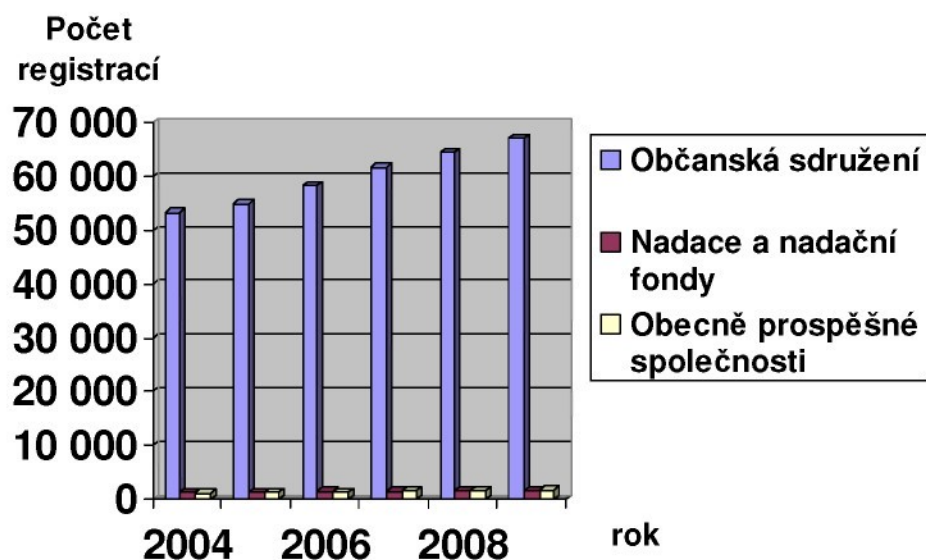
V současné době neexistují ani některé důležité údaje o tomto sektoru a nebo jsou velmi zastaralé, popřípadě se údaje v nich (např. počet jednotlivých NNO) rozcházejí. Není též možné vysledovat, jakým druhem činnosti se která organizace zabývá. Neboť ČSÚ tvoří statistiky na základě OKEČ (typ vykazované ekonomické činnosti).

Je možné vysledovat pouze typy organizací NNO, a to i podle jednotlivých krajů. Dle údajů z roku 2002 má většina krajů mezi 400 a 500 občanskými sdruženími na 100 tisíc obyvatel, méně mají jen kraje Moravskoslezský a Zlínský, kde je občanských sdružení asi 350 až 380 na 100 tisíc obyvatel. Výjimkou je Praha, kde je NNO výrazně více než v jiných krajích. Jedním z důvodů je fakt, že v hlavním městě se soustřeďují sídla celorepublikových organizací.¹⁴

Co se týče celkového počtu organizací v jednotlivých letech, tak za použití některých údajů z tabulky č. 1 byl sestaven následující graf (obrázek č.1). Ten naznačuje nejenom nárůst v počtu vybraných typů NNO, ale také ukazuje na převahu občanských sdružení, což je pravděpodobně způsobeno nejjednodušší legislativou tohoto typu NNO.

Graf č. 2 dále zpřehledňuje počet organizací NNO ve vztahu k evidovaným právnickým osobám, a to na základě údajů z tabulky č. 2. Z grafu č. 2 vyplývá, že tvoří nezanedbatelné procento.

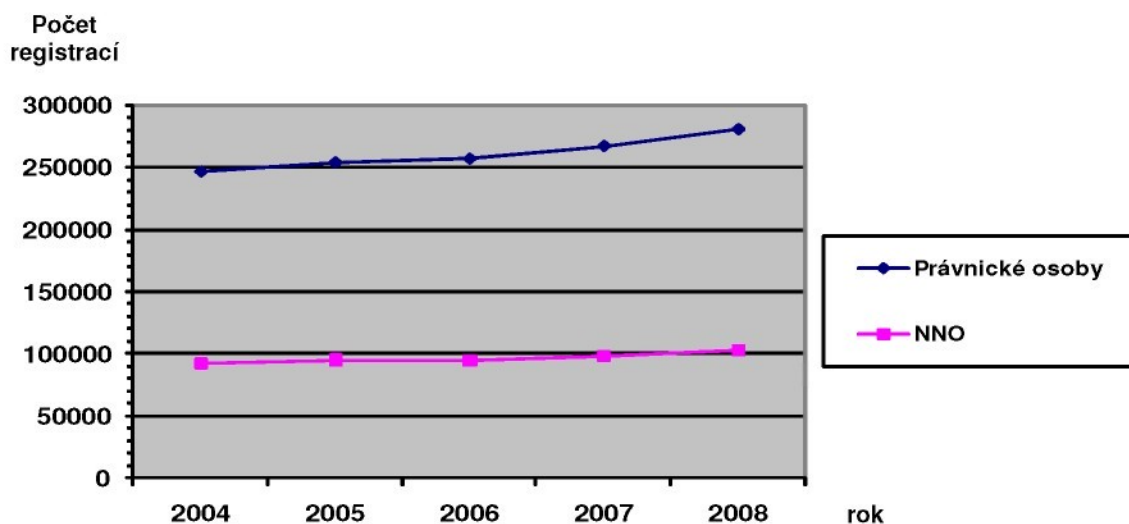
¹⁴ Zpráva o neziskovém sektoru v České republice [online]. Nadace rozvoje občanské společnosti [cit. 2009-01-07]. Dostupný z WWW: http://www.pecten.cz/zprava_o_neziskovem_sektoru.pdf

Obr. 1 Nárůst v počtu registrací vybraných typů NNO v letech 2004 -2007

Zdroj: Český statistický úřad, Albertina – Firemní monitor [online]. [cit. 2009-11-06].

Dostupné z WWW: < http://neziskovky.cz/_dataPublic/attachments/c5d18f78246a5c2b003c532e7b30b9d5/stat_NNO_tabulka_1990_2009.pdf>

Obr. 2 Počet registrovaných NNO v porovnání s veškerými registrovanými právníckými osobami v letech 2004 -2007

Zdroj: Statistika podnikání v ČR [online]. Zlínský kraj: Statistika živnostenského podnikání v ČR- meziroční přehled.xls, 2008 [cit. 2009-11-06]. Dostupné z WWW: <http://neziskovky.cz/_dataPublic/attachments/c620436f3a83b4dd33395137e8ec8/stat-NNO-tabulka-1990-2008.pdf>

Špatnou zprávou tedy zůstává chaos, který panuje kolem NNO. První „vlaštovkou“ snad lze nazvat zapojení neziskových institucí do projektu satelitního účtu neziskových institucí v systému národních účtů, které navrhlo centrum pro studium občanského sektoru z Johns Hopkins University z USA a Statistická divize OSN (viz. příloha č. 1). A dále vznik informačního systému NNO, který vede ministerstvo financí a jehož název je IS CEDR III. Ten obsahuje veřejně přístupné informace o činnosti, projektech a čerpaných veřejných financích NNO.

Po právním vymezení NNO je nezbytné se zmínit o legislativě upravující účetnictví NNO. A o tom bude pojednávat následující kapitola.

2 Legislativa NNO

Legislativa NNO je na pokraji zájmu zákonodárců naší země. Mimo to zde navíc existuje slabá autorita vládních návrhů, a to díky vysoké míře zásahů ze strany poslanců (na základě zájmových tlaků či politických kompromisů). To s sebou samozřejmě přináší častou nekoncepčnost zákonů, naprosto odkloněnou od původního návrhu.

Legislativa bude přiblížena hlavně z hlediska účetnictví a daňových předpisů.

2.1 Účetnictví NNO

Od 1. 1. 2005 upravuje účetnictví NNO skupina následujících zákonů a předpisů:

- 1) zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- 2) vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- 3) vyhláška č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu, ve znění pozdějších předpisů,
- 4) České účetní standardy č. 501 – 522 a České účetní standardy pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání č. 401 – 414,¹⁵
- 5) soustava daňových zákonů v platném znění:
 - a) zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu,
 - b) zákon České národní rady č. 357/1992Sb., o dani dědické darovací a dani z převodu nemovitostí,
 - c) zákon České národní rady č. 16/1993 Sb., o dani silniční,
 - d) zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty,
 - e) zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních,
 - f) zákon České národní rady č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů,

¹⁵ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 76.

- g) zákon České národní rady č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí,
- h) zákon České národní rady č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků.

2.1.1 Finanční, daňové a manažerské účetnictví NNO

Každá účetní jednotka je dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví povinna vést účetnictví, a to ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení své činnosti, pokud se jedná o právnickou osobu, která má na území ČR své sídlo. Pokud se jedná o zahraniční osoby, tj. ty, které na území České republiky provozují svoji činnost podle zvláštních zákonů, tak ty své účetnictví vedou od okamžiku svého vzniku do dne svého zániku (za den vzniku je považován zápis do příslušného rejstříku a za den zániku výmaz z tohoto rejstříku). V České republice je rozlišováno několik typů účetnictví. Jedná se o finanční, daňové a manažerské účetnictví.

Finanční účetnictví je vedeno na základě předepsané legislativy s cílem věrně zobrazit proces činnosti v neziskových organizacích, a to především pro externí uživatele (vlastníky, banky, obchodní partnery, zaměstnance, ...). Finanční účetnictví zohledňuje několik zásad, přičemž mezi nejdůležitější patří aktuální princip účetnictví – o nákladech a výnosech, pohledávkách a závazcích se účtuje v období, kterého se věcně týkají, nikoliv v době jejich zaplacení.¹⁶ Výstupní souhrnné údaje jsou zpracovány s ohledem na standardizované tiskopisy předepsané Ministerstvem financí ČR. Vzhledem k tomu, že NNO jsou také financovány z veřejných rozpočtů obcí, krajů či státu, je tento typ účetnictví upřednostňován před typy ostatními, neboť na podrobnější informace má právo i veřejnost.

O daňovém účetnictví lze říci, že upravuje výstupy finančního účetnictví – daňový základ pro samotný výpočet daňové povinnosti s ohledem na zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu.

¹⁶ STEJSKALOVÁ, I. a kol. *Využití účetnictví v řízení neziskových organizací se zvláštním zřetelem na tvorbu a využití rozpočtu v řízení*. 1. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-187-0, s. 13.

Manažerské účetnictví umožňuje sledovat činnost organizace tak, jak to vyhovuje potřebám jejího řízení. Slouží tedy především vedení jednotlivých organizací, a nemá tedy jednotné vymezení. Lze jím sledovat výsledky z prodeje jednotlivých výrobků, může jinak vymezit aktiva a pasiva, poskytuje informace pro odpovědnostní řízení, využívá ocenění na úrovni oportunitních nákladů a výnosů (vyjadřují ušlý zisk nebo uspořené náklady), atd. Provádí se jedenkrát měsíčně, takže poskytuje informace s minimálním zpožděním. Umožňuje tak provádět kontrolu stanovených cílů a měření skutečně dosažené výkonnosti jako nástroje finanční analýzy.

Často bývá s pojmem manažerské účetnictví zaměňován pojem vnitropodnikové (nákladové) účetnictví. Tento pojem je od roku 2004 uveden v českém účetním standardu č. 501 (bod 6), a to následovně: formu, organizaci a zaměření vnitropodnikového účetnictví určí účetní jednotka sama vnitřním předpisem, přičemž musí zabezpečit pro potřeby finančního účetnictví průkazné podklady, a to:

- a) o stavu a změně stavu zásob vytvořených vlastní činností,
- b) pro vyjádření aktivace vlastních výkonů,
- c) pro ocenění zásob a ostatních výkonů vytvořených vlastní činností.¹⁷

Vnitropodnikové účetnictví lze prakticky zorganizovat třemi způsoby:

- a) v rámci analytických účtů ve finančním účetnictví (vhodné pro malé popř. střední účetní jednotky s jednoduchou organizační strukturou, jinak bude účetnictví nepřehledné),
- b) samostatným účetním okruhem za využití účtových tříd 7 a 8,
- c) kombinací a) a b).

Vždy ale musí být předem stanoven způsob, který účetní jednotka vybrala.

Jelikož všechny účetní zápisy musí být někde zaznamenány, je důležité se nyní zmínit o účetních knihách, které vyžaduje zákon.

¹⁷ STEJSKALOVÁ, I. a kol. *Využití účetnictví v řízení neziskových organizací se zvláštním zřetelem na tvorbu a využití rozpočtu v řízení*. 1. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-187-0, s. 19.

2.1.2 Účetní knihy

Každá účetní jednotka je ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví povinna vést záznamy o jednotlivých účetních případech na základě účetního dokladu (náležitosti účetního dokladu stanovuje tento zákon v § 11 odst. 1). Účetní zápisy může provádět buď elektronicky nebo ručně, a to pouze v peněžních jednotkách, kterou je česká měna. Na základě principu dokumentace, který je základní podmínkou průkaznosti, je v účetnictví dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 13 vyžadována následující skupina knih a dokumentů: hlavní kniha, účetní deník, knihy analytických účtů (podrobně rozvádějí účetní zápisy hlavní knihy - hlavně kniha závazků a pohledávek) a knihy podrozvahových účtů (např. přijaté zástavy, poskytnuté záruky, majetek přijatý do úschovy). Veškeré účetní zápisy musí být správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a vedené způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů.¹⁸ Přesnou specifikaci těchto pojmů vymezuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

V hlavní knize jsou zápisy uspořádány z hlediska věcného (systematicky). Hlavní kniha zahrnuje syntetické účty podle účtového rozvrhu, které obsahují minimálně tyto informace:

- a) zůstatky účtů ke dni, k němuž se otevírá hlavní kniha,
- b) souhrnné obraty strany Má dáti a Dal účtů, alespoň za kalendářní měsíc,
- c) zůstatky účtů ke dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.¹⁹

V účetním deníku jsou účetní zápisy uspořádány z hlediska časového (chronologicky) a prokazují zaúčtování všech účetní dokladů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v § 13a také stanovuje za jakých okolností je možné vést plný rozsah účetnictví a pouze zjednodušený rozsah účetnictví. Vybrané druhy neziskových organizací, kterým je umožněno vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu stanovuje zákon č. 5563/1991 Sb., o účetnictví § 9 odst. 3. Možnost vést účetnictví pouze ve zjednodušeném rozsahu přináší následující výhody:

- a) sestavit účtový rozvrh členěný jen na účtové skupiny, pokud zvláštní právní předpis nevyžaduje členění podrobnější,
- b) spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize,

¹⁸ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 8 odst. 1

¹⁹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

- c) k rozvahovému dni nemusí účtovat o předvídatelných a možných ztrátách a riziku týkajících se majetku a závazků (např. o časovém rozlišení, opravných položkách, rezervách), o odpisech však účtovat musí,
- d) nemusí využít analytické ani podrozvahové účty.

Ke změně rozsahu vedení účetnictví může dojít pouze k prvnímu dni účetního období, které následuje po období, kdy tento úmysl byl zřizovatelem zveřejněn v rozhodnutí.

Po ukončení kalendářního, popř. hospodářského roku je každá účetní jednotka povinna provést účetní uzávěrku a následně účetní závěrku.

Účetní uzávěrka znamená uzavření každého použitého účtu a převedení jeho zůstatku na konečný účet rozvázný 962 v případě účtů obsažených v rozvaze nebo na účet výsledku hospodaření 963 pro účty nákladů a výnosů. Částky účtů uvedené na konečném účtu rozvázném musí být v následujícím roce shodné s částkami na počátečním účtu rozvázném 961 při otevírání účetní knih dalšího účetního období.

Před provedením účetní závěrky je důležité provést inventarizaci majetku a závazků, a organizace ji musí být schopna předložit po dobu 5 let po jejím provedení. Inventarizace je prováděna několika způsoby:

- a) fyzickou inventurou u hmotného, popř. nehmotného majetku,
- b) dokladovou inventurou zejména u závazků a pohledávek, a ostatních složek majetku, kde fyzickou inventarizaci nelze provést,

a tyto skutečnosti zaznamenat na inventurních soupisech. Náležitosti inventurních soupisů upřesňuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 30 odst. 2.

Účetní závěrka musí podávat věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky a je podrobněji vymezena v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 18. Ten stanovuje účetní závěrku jako nedílný celek který tvoří,

- a) rozvaha (balance), obsahuje položky majetku a jiných aktiv, položky závazků a jiných pasiv, (obsahové vymezení položek rozvahy upřesňuje vyhláška č. 504/2002 Sb. § 7- §25),

b) výkaz zisku a ztráty, obsahuje položky nákladů, výnosů a výsledku hospodaření, (obsahové vymezení položek výkazu zisku a ztráty upravuje vyhláška č. 504/ 2002 Sb. § 26 - §28),

c) příloha, která vysvětluje a doplňuje informace obsažené v částech uvedených pod písmeny a) a b), zejména naplněním § 7 odst. 3 až 5 a § 19 odst. 5. Příloha obsahuje též informace o výši splatných závazků pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, o výši splatných závazků veřejného zdravotního pojištění a o výši evidovaných daňových nedoplatků u místně příslušných finančních orgánů²⁰ (přesné vymezení rovněž obsahuje vyhláška č. 504/2002 Sb. § 29).

Účetní závěrka je účetní jednotkou sestavována k rozvahovému dni, tj. ke dni uzavírání účetních knih. Může tak být sestavena účetní závěrka řádná (k poslednímu dni účetního období) nebo mimořádná (v průběhu účetního období pokud dochází ke změně zřizovatele). Existuje také mezitímní účetní závěrka, při které se neuzavírají účetní knihy a inventarizace se provádí jen pro účely ocenění závazů a majetku.

Náležitosti účetní závěrky upravuje stejný § 18 odst. 2. Jedná se zejména o uvedení obchodního jména, identifikačního čísla, právní formy účetní jednotky, předmětu podnikání a další.

V případě, že účetní jednotka je obchodní společností, která emituje cenné papíry regulované na regulovaném (veřejném) trhu cenných papírů v členských státech Evropské unie, musí tato jednotka pro účtování a sestavení účetní závěrky použít Mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropských společenství.

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví podle § 20 dále vyžaduje ověřování účetní závěrky auditorem při splnění určitých podmínek.

Dále pak u těchto účetních jednotek vyžaduje vyhotovení a zveřejnění výroční zprávy, která by měla uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji výkonnosti, činnosti a stávajícího hospodářského postavení daní firmy. Zveřejnění výroční zprávy a účetní závěrky následuje poté, co jsou tyto dokumenty ověřeny auditorem, spolu se zprávou od

²⁰ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

auditora, a to do 30 dnů po schválení. Nedošlo-li ke schválení auditorem, musí tak učinit do konce následujícího účetního období i se zprávou, že nebyly schváleny auditorem.

Veškeré účetní záznamy musí být podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 31 a § 32 uschovány.

2.1.3 Účetní zásady, metody

Hlavní zásada vedení účetnictví byla již zmíněna. Jedná se o zásadu věrného a poctivého zobrazení předmětu účetnictví.

Za věrné zobrazení se považuje to, při němž obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu, který je zároveň zobrazen v souladu s účetními metodami.

Zobrazení je poctivé, pokud jsou použité účetní metody tak, aby nezastíraly skutečný stav. Účetní metody musí být také použity způsobem při němž se předpokládá nepřetržitě pokračování v činnosti.

Mezi další zásady vedení účetnictví patří zejména:

- a) zásada opatrnosti (aktiva se oceňují nejnižší možnou cenou, pasiva nejvyšší možnou cenou),
- b) zásada konzistence (stálost metod),
- c) princip historického účetnictví,
- d) zásada materiálnosti,
- e) zásada srozumitelnosti informací a další.

Účetní záznamy do účetních knih jsou zaznamenávány na základě stanovené účtové osnovy (viz. kapitola 2.1.4), účetní jednotka dále při vedení účetnictví je povinna dodržovat uspořádání a označování položek účetní závěrky (i konsolidované – pojem vysvětluje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 22) , obsahové vymezení těchto závěrek a účetní metody (např. způsoby oceňování, odpisování majetku, postup tvorby a použití

opravných položek, postup tvorby a použití rezerv, metodu kursových rozdílů, vzájemné zúčtování a další – viz. vyhláška č. 504/2002 Sb. část čtvrtá).

2.1.4 Účtová osnova a účty

Směrná účtová osnova určuje uspořádání a označení účtových tříd, popřípadě účtových skupin nebo i syntetických účtů pro účtování o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření, toto uspořádání musí zajistit sestavení účetní závěrky.²¹

Na podkladě směrné účtové osnovy jsou účetní jednotky povinny sestavit účtový rozvrh, v němž uvedou účty potřebné k zúčtování všech účetních případů a k sestavení účetní závěrky v dané účetní jednotce. Účtový rozvrh může být nově sestavován pro každé účetní období, v průběhu účetního období smí být pouze doplňován.

Směrná účtová osnova je členěna na účtové třídy, účtové skupiny a syntetické účty. Jejich uspořádání a označování je stanoveno v příloze č. 3 k vyhlášce č. 504/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů nebo ve vyhlášce č. 505/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.²²

Účtových tříd je sedm, a jsou věnovány vždy odlišné složce majetku a ostatních aktiv, závazkům a ostatním pasiv. Účtový rozvrh nevýdělečné organizace by měl obsahovat tyto třídy:

- a) účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek,
- b) účtová třída 1 – Zásoby,
- c) účtová třída 2 – Finanční účty,
- d) účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy,
- e) účtová třída 5 – Náklady,
- f) účtová třída 6 – Výnosy,

²¹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví § 14 odst. 1

²² STEJSKALOVÁ, I. a kol. *Využití účetnictví v řízení neziskových organizací se zvláštním zřetelem na tvorbu a využití rozpočtu v řízení*. 1. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-187-0, s. 16.

- g) účtová třída 9 – Vlastní jmění, fondy, výsledek hospodaření, rezervy, dlouhodobé úvěry a půjčky, závěrkové a podrozvahové účty.

Na podrozvahových účtech dále účetní jednotka sleduje skutečnosti důležité pro posouzení majetkoprávní situace účetní jednotky (zejména využívání cizího majetku).

K syntetickým účtům může účetní jednotka vytvářet účty analytické, jejichž součet konečných zůstatků musí odpovídat součtu příslušného syntetického účtu. Analytické účty si účetní jednotka volí s ohledem na sledování pro ni důležitých skutečností. Pokud rámec syntetických účtů je tedy nevyhovující, může vzít v úvahu skutečnosti následující (Český účetní standard č. 501):

- a) členění podle jednotlivých druhů majetku, hmotně odpovědný osob a míst uložení či umístění při účtování majetku. Odděleně se sleduje majetek daný do zástavy, popř. kterým se ručí za závazky. U pohledávek je členění podle jednotlivých dlužníků. U cenných papírů se na analytických účtech sledují cenné papíry v umořovacím řízení,
- b) členění závazků podle jednotlivých věřitelů,
- c) členění podle časového hlediska u závazků, tj. zda jde o hodnoty krátkodobé povahy (do jednoho roku včetně) nebo dlouhodobé (nad jeden rok), pokud se o nich nemusí účtovat v účtové skupině 95 – Dlouhodobé bankovní úvěry a závazky,
- d) členění na českou a cizí měnu v případech stanovených zákonem,
- e) členění podle položek účetní závěrky,
- f) členění rozpočtových příjmů a výdajů v souladu s vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě,
- g) oddělené sledování nákladů a výnosů příspěvkovými organizacemi spojených s provozováním jejich hlavní a hospodářské činnosti,
- h) členění nákladů a výnosů na činnosti, z nichž příjmy (výnosy jsou předmětem daně z příjmů a v rámci tohoto členění na činnosti, z nichž příjmy jsou od daně osvobozeny),
- i) členění pro daňové účely, tzn. zejména pro transformaci účetního výsledku hospodaření na daňový základ daně z příjmu,

- j) členění pro potřeby zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění,
- k) členění z hlediska potřeb finančního řízení účetní jednotky,
- l) členění podle druhu činnosti účetní jednotky, pokud to vyžaduje zvláštní právní předpis,
- m) členění podle požadavků externích uživatelů údajů z účetnictví, zejména orgánů státní statistiky.²³

2.1.5 Hlavní a hospodářská činnost

Veškeré příjmy a výdaje jsou při zpracovávání účetnictví rozděleny na hlavní a hospodářskou činnost (toto rozdělení se netýká veřejných vysokých škol a zdravotnických zařízení).

Hlavní činností se rozumí příjmy a výdaje, které jsou označeny ve stanovách (statutem, zřizovacími a zakladatelskými listinami) jako činnost, za jejímž účelem byla NNO založena. Všechno ostatní je charakterizováno jako činnost hospodářská.

Vzhledem k tomuto rozdělení mají NNO specifické formuláře podle vyhlášky č. 504/2002 Sb. a to jak pro výkaz zisku a ztráty, tak pro rozvahu. (viz. příloha č. 2, příloha č. 3).

Správné rozdělení je velice důležité z důvodu stanovení daně z příjmu. Na rozdíl od hlavní činnosti hospodářská činnost podléhá dani (tedy za podmínky, že výdaje na hlavní činnost jsou vyšší než příjmy z hlavní činnosti). NNO mají však jednu malou výhodu. Ze zisku Kč 300 tisíc není daň z hospodářské činnosti stanovena (viz. §20 odst. 7) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů) pokud v následujících třech letech použijí tyto prostředky ke krytí nákladů hlavní činnosti. Z toho jasně vyplývá, že tuto možnost nemají subjekty, které s podáním daňového přiznání končí svoji činnost nebo vykonávají již pouze hospodářskou činnost. V případě, že ušetřená daň nebyla s výše stanovenými podmínkami použita, je daňový subjekt povinen podle § 23 odst. 3 písm. a) o tuto částku zvýšit základ daně.

²³ STEJSKALOVÁ, I. a kol. *Využití účetnictví v řízení neziskových organizací se zvláštním zřetelem na tvorbu a využití rozpočtu v řízení*. 1. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-187-0, s. 16-17.

Následující kapitoly se budou věnovat jednotlivým daním dle platných daňových zákonů.

2.2 Daňové předpisy NNO

Daňové předpisy tvoří soustava devíti zákonů. Specifické úpravy pro NNO mají pouze dva z nich. Jedná se o zákon č.586/2002 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, a o zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Ostatní zákony platí pro tyto organizace bez jakýchkoliv výjimek.

Daně právnických osob jsou řešeny od § 17 do § 21 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, společná ustanovení pro právnické a fyzické osoby upravují § 22 až § 42 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Co se týká daně z příjmu, tak NNO mají spoustu výjimek, což přiblíží následující řádky.

2.2.1 Daň z příjmu

Již bylo zmíněno, že daňovým obdobím je převážně kalendářní rok. Může jím být i hospodářský rok (na základě žádosti finančnímu úřadu a ministerstvu financí), který má také 12 kalendářních měsíců, ale nezačíná lednem a ani nekončí prosincem. Může jím být také účetní období, pokud je toto účetní období delší než kalendářní rok, ale také může nastat situace, že daňové přiznání je podáno za období, kratší než jeden rok. Pak se nejedná o zdaňovací období, což způsobuje problémy, pokud zákon stanovuje pro určení nějakého nároku období zdaňovací (např. daňové odpisy, využití daňové ztráty – pouze z hospodářské činnosti, odpočet na reinvestice, sleva na dani aj.).

Daň z příjmu NNO je nejobtížnější kapitolou zákona o dani z příjmu. I když se na první pohled zdá, že zákon o dani z příjmů je pro NNO velmi příznivý, opak je pravdou. NNO nemohou sčítat výsledky jednotlivých činností dohromady, a také jím není dovoleno odečítat ztrátu z minulých let mimo hospodářskou činnost. Ztrátu z hospodářské činnosti mohou uplatnit v následujících pěti letech.

NNO není povinná podávat daňové přiznání každý rok. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu je podle § 38m od této povinnosti osvobozuje v případě, že NNO má příjmy, které nejsou předmětem daně a nebo jsou od daně osvobozené.

Naopak. I kdyby nezisková organizace vykazala nulový základ daně a došlo k porušení podmínek použití úspory daňové povinnosti podle § 20, musí také podat daňové přiznání.²⁴

Daňové přiznání se také podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů §38m podává, je-li základ daně roven nule, popř. menší než nula, ale pouze u hospodářské činnosti.

Mezi příjmy, které jsou předmětem daně vždy se řadí (§18 odst. 3) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů) –

- příjmy z reklam,
- příjmy z členských příspěvků nad rámec stanov,
- příjmy z nájemného kromě příjmů dle § 18 odst. 4 písm. d) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Jsou i další příjmy, které jsou předmětem daně (§ 18 odst. 5, odst. 14, odst. 15), ale na ně tato diplomová práce není zaměřena.

Naopak předmětem daně nejsou (§18 odst. 4) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů) –

- příjmy z dotací, příspěvků na provoz a jiných příspěvků ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje či obce, z prostředků poskytnutých státními fondy, atd. (§ 18 odst. 4 písm. b)),
- příjmy z úroků z vkladů na běžném účtu (§ 18 odst. 4 písm. c)),
- příjmy plynoucí z činnosti NNO za podmínky, že náklady s touto činností spojené jsou vyšší (§ 18 odst. 4 písm. a)),

²⁴ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 161.

- další příjmy, které platí i pro ostatní subjekty (např. příjmy získané zděděním nebo darováním),
- příjmy získané děděním nebo darováním nemovitostí či movité věci a to vč. peněz (Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí).

Zákon o dani z příjmu dále ještě specifikuje další podrobnosti ke způsobu zdanění v dalších odstavcích § 18 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Vyplývá z nich, že stanovení základu daně není úplně jednoduché, a klade vysoké nároky na účetní osnovu, zkušenosti zpracovatele účetnictví a předem zcela jasně stanovené způsoby financování různých činností v NNO.

Tak jako pro všechny podnikatelské subjekty, tak i pro NNO jsou stanoveny příjmy, které jsou od daně osvobozeny. Vymezuje je § 19 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Kromě těch, které jsou stejné pro všechny daňové subjekty sem navíc patří –

- již zmiňované členské příspěvky dle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin (§ 19 odst. 1 písm. a)),
- části výtěžků loterií a jiných podobných her (§ 19 odst. 1 písm. ch)),
- výnosy kostelních sbírek, příjmy za církevní úkony, příspěvky členů u registrovaných církví a náboženských organizací (§ 19 odst. 1 písm. b)),
- příjmy státní fondů dle zvláštních předpisů (§ 19 odst. 1 písm. e)),
- příjmy ve Fondu dětí a mládeže (§ 19 odst. 1 písm. f)),
- příjmy plynoucí z pronájmu nemovitostí, které jsou součástí nadačního jmění, atd. (§ 19 odst. 1 písm. r)),
- další příjmy NNO dle § 19 odst. 1 – ty se vztahují na činnosti typů organizací přesahující rámec této diplomové práce.

Zákon o dani z příjmů dále ještě v § 34 stanovuje položky odečitatelné od základu daně, tj. o položky, které snižují daňový základ. Patří mezi ně zejména:

- reinvestiční odpočet tvořený 10-20% vstupní ceny hmotného majetku,
- již zmiňovaná daňová ztráta z předešlých let z hospodářské činnosti,

- uplatnění 100% výdajů vynaložených v souvislosti s realizací projektu výzkumu a vývoje

Daňový základ také upravují daňové odpisy, způsob jejich stanovení je obsažen v § 26 až §32d.

Další úlevou z daňové povinnosti tvoří slevy na dani dle § 35. Mezi nejvýznamnější patří:

- odečet částky Kč 18 000 z daně za každého zaměstnance se zdravotním postižením,
- odečet částky Kč 60 000 s těžším zdravotním postižením,
- $\frac{1}{2}$ vypočítané daně pokud osoby se zdravotním postižením tvoří více než 50% průměrného přepočteného počtu všech zaměstnanců firmy.

V následující kapitole bude přiblížen způsob výpočtu daně z příjmu u NNO.

2.2.1.1 Výpočet daně z příjmů u NNO

Základ daně tvoří rozdíl příjmů a výdajů z hospodářské činnosti, pokud základ daně z hlavní činnosti je nulový nebo záporný. Ten je potom následně upravován dle zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů.

Pokud si NNO chce být naprosto jistá, zda její veškeré náklady jsou oprávněné, měla by se řídit § 24, který vyjmenovává náklady vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Tentýž zákon v § 25, naopak stanovuje náklady, které nemohou být uznány jako daňově odečitatelné. Výčet těch nejvíce používaných přibližují následující řádky.

V § 24 zákona č. 586/1992 Sb., zákona o dani z příjmu patří mezi nejvíce pravděpodobné následující náklady:

- odpisy hmotného majetku (upřesňují § 26 až 33),
- zůstatková cena majetku (§ 29 odst. 2) s výjimkou uvedenou v § 24 odst. 2 písm. c a § 25,
- příspěvky právnickým osobám na základě členství (§ 24 odst. 2 písm. d),

- pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanost, pojistné na veřejné zdravotní pojištění (§ 24 odst. 2 písm. f),
- nájemné (§ 24 odst. 2 písm. h),
- daň z převodu nemovitostí, daň z nemovitostí, ostatní daně a poplatky (s výjimkami dle § 25)
- rezervy a opravné položky, které vymezuje zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (§ 24 odst. 2 písm. i),
- náklady na pracovní a sociální podmínky zaměstnanců (24 odst. 2 písm. j),
- výdaje na pracovní cesty (§24 odst. 2 písm. k),
- škody vzniklé v důsledku živelných pohrom, škody způsobené neznámým pachatelem na základě potvrzení policie (§ 24 odst.2 písm. l),
- smluvní pokuty, úroky z prodlení, penále a jiné sankce vzniklé na základě závazkových vztahů (§ 24 odst.2 písm. z),
- nájemné u finančního pronájmu s následnou koupí.

Z § 25 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů stojí za zmínku:

- výdaje na pořízení hmotného a nehmotného majetku s výjimkou dle § 24 odst. 2 (§ 25 odst. 1 písm. a),
- podíly na zisku (§ 25 odst. 1 písm. e),
- náklady na technické zhodnocení dle § 33 (§ 25 odst. 1 písm. p),
- daň dědická, daň darovací, daň z příjmu (§ 25 odst. 1 písm. s),
- výdaje na reprezentaci (§ 25 odst. 1 písm. t).

Při účtování v průběhu roku je nutné správné zaúčtování do správných skupin. Skupiny jsou u NNO následující:

- 1) příjmy, které předmětem daně nikdy nejsou
 - příjmy z dotací, státní podpory, podpory z rozpočtu obcí a krajů,
 - příjmy z úroků vkladů na běžném účtu,
 - příjmy získané zděděním nebo darováním.
- 2) osvobozené příjmy
 - členské příspěvky dle stanov,
 - příjmy státních fondů,

- výtěžek z provozování loterií.
- 3) příjmy z hlavní činnosti rozdělené nejméně podle činností vyjmenovaných ve statutu či zřizovací listině (v případě zisku v jednotlivých činnostech). Tvorba cen u hlavní činnosti by měla být vždy nižší, než ceny stanovené za tutéž službu podnikatelem, aby nedošlo k porušení pravidel hospodářské soutěže.
- 4) příjmy jsoucí vždy předmětem daně
 - příjmy z reklam,
 - příjmy plynoucí z hospodaření s majtkem, prodej věcí movitých i nemovitých, prodej služeb (telefony, energie), pronájem majetku.

Z tohoto členění plyne i rozdělení nákladů:

- a) skutečné výdaje související s určitou činností,
- b) fixní výdaje včetně mezd – ty je nejsložitější rozdělit. Mezi spolehlivou metodu patří procentní poměr na jednu korunu celkových příjmů. Tímto procentem se pak k jednotlivým druhům výnosů přiřadí režijní náklady,
- c) výdaje vynaložené na hlavní činnost, která příjmy přináší, i která příjmy nepřináší,
- d) odpisy dlouhodobého majetku, které musí být také rozděleny poměrem, pokud je majetek používán jak pro hlavní tak i pro hospodářskou činnost.

Pro všechny kategorie příjmů by tedy měly být rozděleny i náklady.

V daňovém priznání se provede následující způsob vyplnění:

- a) do výsledku hospodaření na řádku 10 se uvede celkový hospodářský výsledek za celou organizaci bez ohledu na rozdělení dle činností či druhu příjmů,
- b) výdaje, jejichž příjmy nejsou předmětem daně, jsou od daně osvobozeny nebo to jsou náklady z hlavní činnosti, které jsou vyšší než příjmy z hlavní činnosti patří do řádku 40, kde jsou uvedeny náklady neuznávané za náklady vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů,

- c) do řádku 101 přiznání patří příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy, z hlavní činnosti, které jsou menší než výdaje z hlavní činnosti,
- d) a konečně do řádku 110 patří příjmy osvobozené podle § 19 zákona o dani z příjmu,
- e) na řádku 200 dostáváme tak účetní výsledek hospodaření, který je upraven o dary a příjmy, které nejsou předmětem daně, a o výdaje, které nebyly vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení příjmů,
- f) na řádku 230 dále dochází ke snížení daňového základu podle § 34 odst. 1 zákona – odečet daňové ztráty ,
- g) na řádku 242 potom nastupují odpočty podle § 34 odst. 4 až 8,
- h) na řádku 251 se odečte částka podle § 20 odst. 7 zákona,
- i) na řádku 260 odečítáme poskytnuté dary podle § 20 odst. 8 zákona, a to maximálně 5% (popř. 10% včetně darů pro vysoké školy a veřejné výzkumné instituce), a to dle řádku 250,
- j) na řádku 270 dostaneme základ daně,
- k) na řádku 280 je uvedena výše daně, která je stejná pro všechny právnické osoby (pro letošní rok činí 20%),
- l) vypočtenou daň je dále možné upravovat dle slev podle § 35, § 34a, § 35b, ale maximálně do výše vypočtené daně.

2.2.2 Zákon o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty je ještě složitější než zákon předešlý. Tato složitost se datuje ke dni vstupu České republiky do Evropské unie.

Do té doby bylo jasně vymezeno, že pro potřeby obratu určujícího povinnost registrace k dani je hlavní činnost od daně osvobozena, a podléhá jí pouze činnost hospodářská.

V současnosti toto rozdělení neplatí, a organizace se stává osobou povinnou k dani, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti uvedené v § 5 odst. 1. Pod ekonomickou činností se skrývá soustavná činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních

předpisů, zejména nezávislé činnosti vědecké, literární, umělecké, výchovatelské nebo učitelů, jakož i nezávislé činnosti lékařů, právníků, inženýrů, architektů, dentistů a účetních znalců. Za ekonomickou činnost se také považuje využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně.²⁵

Předmětem daně je např. rovněž dodání zboží, převod nemovitosti i poskytnutí služby za úplatu. NNO tedy musí nejprve prozkoumat, zda jí poskytované plnění je úplatné či bezúplatné. Pokud je úplatné, tak je jednoznačně předmětem daně. Je-li však bezúplatné, musí být ještě prověřeno, zda nespadá do úplatného plnění, které taxativně vyjmenovává § 13 a § 14.

Rozdíl těchto změn lze ukázat na příkladu. Pokud NNO pořádá pro své členy odborná školení (např. rozhodčí či trenér u sportovních organizací), tak podle staré úpravy byla tato činnost jasně definována jako hlavní a poplatky tudíž byly osvobozeny od DPH. Od platnosti úpravy nové však tento poplatek bude podléhat DPH, neboť se jedná o činnost za úplatu.

Správné určení co dani podléhá či nikoliv bude v praxi velmi složité, a přitom velice důležité.

Velkou úlohu také hraje hranice 1 000 000 Kč stanovená pro povinnost registrace k dani. Do obratu se započítává tedy vše, kromě plnění, která jsou osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně, členské příspěvky, dotace a příspěvky ze státního rozpočtu, rozpočtu krajů a obcí, dotace ze státních fondů nebo z prostředků EU.

Zákon, ve vztahu povinnosti plátcovství, neurčuje pouze druhy příjmů, ale činnosti NNO přímo.

Např. veřejnoprávní subjekty (stát a jeho organizační složky, kraje, obce právnické osoby založené nebo zřízené dle zvláštního právního předpisu) se za osoby povinné k dani přednostně nepovažují. Stát se jí však, za určitých podmínek, stát mohou. Tato úprava je pro všechny NNO, včetně veřejnoprávních subjektů uvedena v § 96.

²⁵ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty § 5 odst. 2

V zákoně dle § 51 jsou také jasně definovány činnosti, u kterých jsou plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Tato práce se bude věnovat pouze čtyřem oblastem typickým pro NNO. Jedná se o :

- výchovu a vzdělávání (§ 57),
- zdravotnické služby a zboží (§ 58),
- sociální pomoc (§ 59),
- ostatní plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně (§ 61).

Nezisková organizace se může stát plátcem DPH také dobrovolně, nebo při již zmiňovaném překročení obratu, nebo musí zaplatit daň ze zboží pokud (i když neuskutečňuje ekonomické činnosti a vykonává jen osvobozená plnění bez nároku na odpočet) pořízuje zboží z jiného členského státu a v úhrnu překročí hodnota zboží v jednom kalendářním roce částku 10 000 EUR nebo 360 000 Kč nebo je předmětem spotřební daně.

Nárok na odpočet daně na vstupu u činností osvobozených není. Obvykle však dochází ke kombinaci činností osvobozených a ekonomických, a v tom případě není možné většinou uplatnit plný odpočet daně na vstupu, ale postupovat podle § 76, a krátit ji stanoveným poměrem.

Při zpracovávání účetnictví pak plátce musí rozdělit přijatá zdanitelná plnění do tří skupin:

- podle § 72 odst. 4 kde nárok na odpočet DPH je v plné výši (tentýž režim platí pro plnění osvobozená od povinnosti daň uplatnit na výstupu § 63),
- podle § 75 kde nebude žádný nárok na odpočet daně na vstupu, neboť jsou plně použita pro plnění osvobozená,
- § 72 odst. 5 + přijatá zdanitelná plnění, která jsou v určitém poměru použita jak pro činnosti osvobozené tak pro činnosti ekonomické.

Zákon však neřeší situaci, kdy NNO v průběhu roku vynakládá své prostředky na činnost, na kterou má přislíbenou dotaci, ale obdrží ji až koncem roku. Pak dochází k situaci, že v průběhu roku mohla neoprávněně uplatňovat nárok na DPH na vstupu.

Nyní se budeme podrobněji věnovat činnostem osvobozeným od daně trochu podrobněji.

2.2.2.1 Výchova a vzdělávání

Jedná se o reakci na změnu legislativy v oblasti školství (zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání).

Zákon o DPH v § 57 podrobně jmenuje všechny oblasti, které patří pod výchovu a vzdělávání, a tudíž jsou osvobozená od daně. Zároveň je osvobození od daně zproštěno vzdělávání, které není součástí akreditovaného studijního programu, jako např. přípravné kurzy k přijímacím zkouškám, kvalifikační kurzy, přípravné kurzy ke studiu.

Nejvíce diskutovanou oblastí, z pohledu plátcovství, jsou služby poskytované v zařízeních školního stravování. Kromě poskytování stravování v zařízeních vysokých škol, lze toto plnění považovat za osvobozené od povinnosti k dani. Netýká se ale situace, kdy je stravování zabezpečováno cizím subjektem, neboť ten není zařazen do sítě škol a dodání jídla tak provozuje v rámci své ekonomické činnosti.

Velmi často se vzdělávací a výchovná zařízení dostávají do plátcovství daně z přidané hodnoty díky pronájmu. Mohou si též zvolit pronajímat s DPH nájemci plátcí a bez DPH nájemci neplátcí. Přeúčtovávané energie jsou ale účtovány včetně DPH plátcí i neplátcí, a pronajímatel je pak nucen uplatňovat DPH na vstupu v souladu s § 72 dle zvoleného klíče. Pak musí následně dojít na postup uvedený v § 76 zákona o DPH (krácení daně na vstupu koeficientem).

Koeficient se pro účely stanovení daňové povinnosti stanoví následovně:

- čítec

uskutečněná plnění s nárokem na odpočet (§ 72 odst. 2 písm. a)

+ osvobozená plnění s nárokem na odpočet daně (§ 72 odst. 2 písm. b)

+ osvobozená plnění uskutečněná v tuzemsku ve prospěch členských zemí EU nebo třetích zemí (§ 72 odst. 2 písm. c)

+ finanční činnosti vyjmenované v § 54 odst. 1 písm. a) až j) a l), uskutečněné v tuzemsku pro zahraniční osobu v rámci ekonomické činnosti nebo jako součást plnění spojených s vývozem zboží
+ pojišťovací činnost za stejných podmínek jako v předešlém bodě (§ 55)

- jmenovatel

suma plnění z čitatele

+ osvobozená plnění bez nároku na odpočet daně (§ 51 a násl.)

- reklamní předměty nad limit (§ 13 odst. 10 písm. c)²⁶

Vypočtený koeficient s hodnotou:

- a) vyšší než 0,95 včetně znamená plný nárok na odpočet daně,
- b) v rozpětí od 0,00 do 0,95 je nárok uplatňován dle vypočteného koeficientu.

Po skončení kalendářního roku je organizace povinna provést vypořádání nároku na odpočet na vstupu stanovením vypořádacího koeficientu, a korekci nároku na odpočtu daně na vstupu zahrne do posledního daňového přiznání.

Vypořádací koeficient pak slouží v příštím roce jako zálohový koeficient, pomocí něhož je zjišťován nárok na odpočet daně. Pokud se organizace nestane plátcem daně v průběhu roku, nemá tedy jak vypořádací koeficient vypočítat, musí ho stanovit dle předběžného odhadu (§ 76 odst. 6). Částka DPH na vstupu, která nemůže být dle zálohového koeficientu použita pro odpočet DPH na vstupu je následně zaúčtována do nákladů (§ 24 zákon o dani z příjmu).

Oblast stanovení povinnosti k dani, je dle praxe mnohem složitější než zde bylo uvedeno a různá případ od případu. V rámci této diplomové práce se tím ale nebudeme zabývat.

²⁶ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 185.

2.2.2.2 Zdravotnické služby a zboží

Zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění se tím rozumí služby zdravotní péče a související služby poskytované oprávněnými subjekty pacientům a osobám, jímž je taková péče určena. Neřadí se sem služby poskytované očními optiky.

Od daně je kromě služeb osvobozeno:

- dodání zboží spotřebovávané v rámci zdravotnických služeb dle zákona,
- dodání lidské krve a jejích složek, lidských orgánů tkání či mateřského mléka k přímému klinickému využití,
- dodání stomatologických výrobků včetně oprav tohoto zboží stomatologickými laboratořemi,
- poskytování dopravních služeb za použití prostředku k tomuto účelu zvlášť konstruovaných či upravených nemocným nebo zraněným osobám,
- zdravotní pojištění.

U lékařské činnosti je nutné rozlišovat, zda výdej zboží je pro účely spotřeby ve zdravotnických zařízeních nebo přímo pacientům (zákon č. 160/1992 Sb.). I částečná úhrada od pacienta je považována za plnění osvobozené. Zároveň u nákupu zboží pro přímou spotřebu není nárok na odpočet daně.

2.2.2.3 Sociální pomoc

Podle zákona č.100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení sem řadíme služby sociální péče, ústavní sociální péče, ústavní sociální péče pro staré občany, ústavní sociální péče pro zdravotně postižené občany ústavní sociální péče pro děti a mládež, ústavní sociální péče pro ostatní občany, ostatní sociální péče, denní sociální péče o děti a mládež (kromě zdravotně postižených), denní sociální péče o zdravotně postižené děti a mládež, sociální péče poradenská a výchovná ve prospěch dětí a mládeže, služby sociální podpory, služby pracovní adaptace zdravotně postiženým nebo nezaměstnaným a ostatní sociální péče bez ubytování.²⁷

²⁷ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 175.

Podmínkou pro osvobození je, že tuto činnost vykonávají oprávněné subjekty (NNO).

V případě, že tyto činnosti uplatňují i jiné osoby, pak uplatňují sníženou sazbu daně u zdravotní péče zařazenou v SKP 85.1 a v SKP 85.32.

2.2.2.4 Ostatní plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně

Jak již bylo uvedeno, výčet těchto činností uvádí § 61. Vzhledem k tomu, že tato práce je v pozdějších kapitolách věnována Tělocvičné jednotě SOKOL, budeme se v této kapitole věnovat problematice občanských sdružení, přesněji NNO zaměřeným na sportovní nebo tělovýchovnou činnost.

Zákon těmto subjektům udává, aby osvobození dle § 61 f) uplatňovaly za předpokladu, že se bude jednat pouze o příležitostné akce pořádané výhradně za účelem získání finančních prostředků ke krytí hlavních činností a nenarušují jí pravidla hospodářské soutěže (nejpravděpodobněji nižšími cenami za plnění než podnikatelé). Rozhodnutí o porušení hospodářské soutěže musí ale nejdříve vydat Úřad pro hospodářskou soutěž.

I zde platí, že nejsou osvobozeny veškeré činnosti označené NNO jako hlavní, ale je nutné zkoumat druh činnosti, popř. cílovou skupinu, pro kterou je tato činnost určena (osvobození se vztahuje na členy a mládež).

2.2.3 Silniční daň

Silniční daň upravuje zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem daně silniční jsou (dle § 2 odst. 1) silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla registrovaná a provozovaná v České republice, jsou-li používána k podnikání nebo k jiné samostatné výdělečné činnosti nebo jsou používána v přímé souvislosti s podnikáním anebo k činnostem, z nichž plynoucí příjmy jsou předmětem daně z příjmů a subjektů nezaložených za účelem podnikání dle zvláštního právního předpisu.

Na vozidla se vztahují stejná pravidla jako na vozidla ostatních podnikatelských subjektů (§ 3), takže pokud NNO používá v rámci své hospodářské činnosti (popř. hlavní činnosti pokud podléhá dani z příjmu) vozidlo, je povinna platit silniční daň.

Daň se platí zálohově čtyřikrát ročně, vždy 15. 4., 15. 7., 15. 9., 15. 12.. Výše zálohy se vypočítá dle zdvihového objemu motoru u osobních automobilů (§ 5a)) nebo podle hmotnosti na nápravy v tunách a počtu náprav (§ 5b) a c)). U osobního automobilu může být zvolena sazba denní, pokud je to pro poplatníka výhodnější. Nelze však v průběhu roku kombinovat sazbu denní se sazbou stanovenou dle § 5.

Celkový závazek daně silniční udává § 6, který obsahuje její výši dle daného technického vybavení vozidla stanoveného v § 5, ale zároveň také upravuje výši daně podle různých kritérií.

Daňové přiznání se podává za kalendářní rok, a to jednou ročně, nejpozději 31. ledna následujícího kalendářního roku.

U neziskových organizací je tato problematika komplikovaná v tom, že pokud používají vozidlo pro svoji hlavní činnost, pak teprve až při podání daňového přiznání by zjistily, zda jsou v této činnosti v zisku, a zda jsou tedy povinni přiznání k dani silniční rovněž podat. Bohužel nejsou zbaveni povinnosti platit zálohy, a tak jim nezbývá nic jiného, než zjišťovat každé čtvrtletí hospodářský výsledek z hlavní činnosti, aby nebyly postiženy placením penále z neplacených záloh.

2.2.4 Spotřební daně

Spotřební dani podléhají vybrané výrobky dle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Těmito výrobky jsou minerální oleje, líh, pivo, víno a jejich meziprodukty a tabákové výrobky.

Povinnost placení této daně se vztahuje na všechny podnikatelské subjekty (tedy i na neziskové organizace).

Jelikož ale druh této podnikatelské činnosti není pro NNO typický, nebude se jím tato práce zabývat podrobněji.

2.2.5 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitosti upravuje zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí. Zákon tvoří dvě části:

- část první je o dani z pozemků (§ 2 - § 6),
- část druhá určuje daň ze staveb (§ 7 - §11).

Od § 12 po § 22 jsou společná ustanovení platící pro obě části dani z nemovitosti.

Jak v části o dani z pozemků (§2, §3), tak v části o dani ze staveb (§ 7, §8) je určeno co je předmětem daně, a kdo je poplatníkem daně v rámci tohoto zákona.

Zákon o dani z nemovitosti obsahuje řadu výjimek, tedy přesněji řečeno osvobození od daně. V rámci této diplomové práce se zmíníme pouze o některých z nich. Osvobození od daně (§ 4, § 9) platí pro:

- pozemky a stavby ve vlastnictví státu, obce nebo kraje,
- pozemky a stavby ve vlastnictví církví a náboženských společností státem uznaných k vykonávání obřadů těmito společnostmi,
- pozemky a stavby ve vlastnictví sdružení občanů či obecně prospěšných společností,
- pozemky a stavby ve vlastnictví veřejných vysokých škol, které slouží k uskutečňování akreditovaných studijních programů.²⁸

²⁸ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 191.

Tato osvobození platí, pokud stavby či pozemky nejsou NNO pronajímány subjektům, které nejsou organizační složkou státu, obcí, krajem či příspěvkovou organizací, popř. tento majetek neužívají k podnikání.

Daň se stanovuje zvlášť pro pozemky a zvlášť pro stavby, a následně se sečtou.

Daň z pozemku se vypočítává podle druhu pozemku a podle velikosti obce ve které se nachází.

Daň ze staveb se stanovuje z půdorysu stavby (tedy ze zastavěné plochy), dále se násobí základní sazbou, která je rozdílná podle druhu stavby a opět se násobí základní sazbou daně podle velikosti obce.

Výsledná daň může být navýšena o tzv. místní koeficient, který může vyhlásit každá obec obecně závaznou vyhláškou.

Daňové přiznání se podává do 31. ledna, a to správci daně, v jehož katastrálním území pozemek či stavba leží. V dalších letech se daňové přiznání podává pouze v případě jakýchkoliv změn.

Daňové přiznání je třeba podat, i když daňový subjekt patří do skupiny od daní osvobozených.

Daň je splatná vždy k 31. květnu (výjimku mají pouze poplatníci věnující se zemědělské výrobě a chovu ryb), a v případě, že dlužná částka nepřesáhne hranici 5 000 Kč, je splatná najednou (§ 15).

2.2.6 Daň dědická, darovací a daň z převodu nemovitostí

Tuto skupinu daní upravuje zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí.

Pro NNO je podstatné, že od daně dědické a darovací je osvobozeno:

- bezúplatné nabytí majetku do vlastnictví ČR územními samosprávnými celky a jimi zřízenými organizačními složkami a příspěvkovými organizacemi a dobrovolnými svazky obcí,
- nabytí majetku určené na financování zařízení a humanitárních akcí v oblasti kultury, školství, vědy, výzkumu, vývoje a vzdělávání, zdravotnictví, sociální péče, ekologie, tělovýchovy, sportu, výchovy a ochrany dětí a mládeže, požární ochrany, pokud je majetek nabyt právnickými osobami, které byly zřízeny k zabezpečování těchto činností a které mají sídlo na území České republiky,
- nabytí státem registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi,
- nabytí obecně prospěšnými společnostmi a politickými stranami a politickými hnutími určené k výkonu jejich činnosti,
- nabytí nadacemi nebo nadačními fondy,
- nabytí veřejnými výzkumnými institucemi a
- nabytí veřejnými vysokými školami.²⁹

Předmětem daně darovací není příjem dotací, příspěvků ani podpor ze státního rozpočtu, či rozpočtu územních samosprávných celků, státních fondů a z obdobných veřejných rozpočtů ze zahraničí.

Neziskové organizace jsou sice poplatníkem těchto daní, ale na základě § 20 a rozsáhlost osvobození v něm obsaženém, je velmi malý předpoklad, že by nějakou daň kdy platila.

²⁹ RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0, s. 192.

Osvobození lze nárokovat až po podání daňového přiznání (u NNO po uplynutí pololetí dle § 21 odst. 1 písm. d)).

Co se týká převodu daně z nemovitostí, tak zde osvobození platí především pro obce, či nemovitosti z nebo ve vlastnictví ČR, což v rámci této práce nezakládá důvod pro širší výklad této problematiky.

2.2.7 Shrnutí

Jak je patrné z předešlých řádků, stanovování daně z příjmů, a správné rozdělení příjmů z hlediska daně z přidané hodnoty pro NNO, je jedněmi z nejobtížnějších kapitol, z hlediska těchto daní, vůbec.

Ačkoliv by se mohlo zdát, že NNO mají při výpočtu daně z příjmu samé výhody, tak opak je pravdou. Právnícká osoba – podnikatel stanovuje svůj hospodářský výsledek vypočtením rozdílu mezi výnosy a náklady za celou společnost, což pro ně znamená, že nemusejí platit daň ze zisku v závislosti na jednotlivých druzích příjmů. Zároveň to však znamená výhodu v tom, že nemusejí zahrnovat dotace ani členské příspěvky, které u těchto organizací většinou tvoří značnou část příjmů.

Dotace a členské příspěvky jsou také příjmem, který není započítáván do příjmů z hlediska daně z přidané hodnoty. Což je důležité nejen z hlediska povinného plátcovství, ale zároveň to znamená, že tím nesnižují koeficient při výpočtu nároku daně na vstupu.

Je škoda, že současná právní úprava neumožňuje jasné a přehledné stanovení těchto daní. Nelze tak provést správné rozklíčování jednotlivých příjmů v obecné formě pro všechny NNO, a navíc ještě vždy záleží na pohledu a výkladu zákona jednotlivých správců daně – finančních úřadů.

Pohledem na problematiku daní a účetnictví končí teoretická část této DP.

V následujících kapitolách se DP věnuje nejdříve financování NNO na konkrétním příkladu (T. J. Sokol Mnichovo Hradiště) a poté se snaží této organizaci doporučit, jak zlepšit její financování z hlediska jejího dalšího finančního zabezpečení v budoucnosti.

3 Financování NNO na konkrétním příkladu

V této kapitole se budeme věnovat konkrétnímu případu. Jedná se o Tělocvičnou jednotu Sokol Mnichovo Hradiště a vývoj financování její činnosti v průběhu pěti let.

3.1 Údaje o společnosti ČOS

ČOS je z hlediska právní formy občanským sdružením. Organizační strukturu ČOS tvoří vyslanci zvolení na valných hromadách žup, a to tak, že ze svého středu volí starostu, místostarostu, jednatele a další členy předsednictva výboru ČOS.

Součástí předsednictva tvoří náčelník a náčelnice ČOS, předseda odboru sportu ČOS a vzdělavatel ČOS, které volí odborné útvary. Předsednictvo má celkem 14 členů (neboť je 14 krajů) a je statutárním orgánem ČOS.

Jednou za tři roky se koná sjezd ČOS, který je zároveň nejvyšším orgánem ČOS. Zásadní materiály ČOS (rozpočty, výsledky hospodaření, apod.) jsou schvalovány dvakrát do roka na zasedání výboru ČOS.

Tělocvičné jednoty Sokol jsou sdruženy do 42 sokolských žup. Župy jsou vždy na území jednoho kraje. Mezi župou a krajským úřadem existuje koordinace, kterou zajišťuje zmocněnec zvolený příslušnými župami.

Členskou základnu ČOS tvoří kolem 190 000 členů. Ti se věnují různým druhům sportů, pohybovým aktivitám a kulturní činnosti. Základní členění vypadá následovně:

- sport pro všechny – sem patří odbor všestrannosti,
- výkonnostní sporty – seznam sportů patřících do této kategorie je dlouhý, proto uvedeme jen ty, které jsou v současné době v organizaci, jejíž rozbor bude proveden v následujících kapitolách. Jsou jimi nohejbal, volejbal, stolní tenis,
- zdravá rodina,
- činnost společensko-kulturní,
- vzdělávání.

Činnost zdravé rodiny tvoří cvičení rodičů s dětmi do tří let. Cvičení probíhá hodinu týdně a je zaměřeno na pohybové aktivity vedoucí ke správným pohybovým návykům, běhy, skoky, hody různá akrobatická cvičení, dovednost s náčiním i na nářadí, základy rytmické a hudební výchovy, pohybové skladby, popř. pobyt v přírodě.

Sport pro všechny se zaměřuje na rozvoj rychlosti, síly, obratnosti a vytrvalosti. Snaží se ho též naučit nevzdávat se při neúspěchu. Sport pro všechny se nezaměřuje na dosažení maximální výkonnosti, naopak zde cvičí i tělesně či duševně handicapovaní. Rozsah pohybové výchovy je velice různorodý. Zahrnuje moderní a rytmickou gymnastiku, aerobic, cvičení s náčiním, tance, atletiku, základy míčových her, jógu, turistiku, apod.. Náročnost je dána podle věku cvičenců a zahrnuje děti od čtyř let až po seniory.

Výkonnostní sport naopak vychovává vrcholové sportovce, kteří reprezentují naši republiku na velkých mezinárodních soutěžích i na Olympijských hrách. V současnosti eviduje 2000 sportovních oddílů v přibližně osmdesáti sportovních odvětvích s různým stupněm výkonnosti. Za zmínku stojí dosud nepříliš známé sporty, jako metaná, korfbal, závody psích spřežení. Toto odvětví je finančně i metodicky podporováno odborem sportu. Její sportovci se utkávají na různých sokolských přeborech a turnajích.

Činnost společensko-kulturní činí sokol jedinečným mezi tělocvičnými organizacemi v celé naší zemi. Je založen na zakladatelské ideji Dr. Miroslava Tyrše, který uznával rozvoj těla, ale zároveň i ducha. ČOS se snaží účastnit veřejného života i cílevědomě propagovat Sokol.

Vzdělávání cvičitelů i trenérů koresponduje se současnými potřebami zahrnujícími moderní program, zapojování mladých lidí. Základní školení je organizováno župami a školí cvičitele III. a IV. třídy. Cvičitele vyšších tříd a cvičitele se specializací školí ústřední škola, která spolupracuje se sportovními svazy. Mimo jiné má akreditované školení členů první pomoci.

3.2 Tělocvičná jednota sokol Mnichovo Hradiště z pohledu historie

Tělocvičná jednota sokol Mnichovo Hradiště je součástí Fügnerovy župy. Tu tvoří 12 tělocvičných jednot, přičemž T. J. Sokol Mnichovo Hradiště zaujímá třetí místo co do počtu členů - v současnosti je to 319 a jsou sdruženy v osmi oddílech.

Tělocvičná jednota byla zaregistrována Ministerstvem vnitra ČR dne 21. 2. 1990 pod číslem jednacím OV-154-P-90. Bylo jí přiděleno daňové identifikační číslo 67675174. Na finančním úřadě je prozatím registrována k dani z příjmu právnických osob a dani ze závislé činnosti. Sídlem občanského sdružení je ulice Víta Nejedlého 596, 295 01 Mnichovo Hradiště v budově, jež je jejím majetkem.

Jednota byla v Mnichově Hradišti založena ale mnohem dříve. Stalo se tak 12. října 1863, což bylo jenom o rok později po založení Tělocvičné jednoty pražské. Měla tehdy 50 mužských členů, a teprve až v roce 1902 bylo členstvo rozšířeno i o ženskou složku. Ženy se tehdy věnovaly tanci, ale sokolové tehdy ještě neměli svoji sokolovnu, kde sídlí dnes. Působily v tanečním sále hostince U černého orla na náměstí, který byl v majetku Sokola. Základní kámen sokolovny byl položen v roce 1904, k slavnostnímu otevření došlo ale až v roce 1919. Pravděpodobně to zapříčinila skutečnost, že finanční prostředky na zakoupení pozemku, výstavbu a vybavení sokolovny byly tvořeny pouze z příspěvku členů a darů od občanů města.

V průběhu let se členská základna rozšířila o promítání filmů, hraní divadla, dechovou kapelu, gymnastiku, lehkou atletiku, plavecký oddíl, lyžařský oddíl, odbíjenou, turistický oddíl, házenou, oddíl stolního tenisu, košíkovou, oddíl tenistů. V roce 1937 Sokol sdružoval 355 dospělých členů, 39 členů dorostu a 160 členů žactva. Bohužel 2. světová válka znamenala zatčení předních činovníků Sokola a zároveň zakázání činnosti. Ihned po ukončení války došlo k obnově činnosti, ale členská základna tehdy měla pouze 138 dospělých, 78 členů dorostu a 88 členů žactva.

V roce 1948 došlo v Praze ke sjednocení všech tělovýchovných organizací pod jednotný název TJ Sokol. Ovšem hned v roce 1952 byl Sokol zrušen, jeho majetek znárodněn a případě Sokola Mnichovo Hradiště byl převeden na národní podnik AZNP a poté na jeho Tělocvičnou jednotu Spartak. A jak již bylo uvedeno, k obnovení činnosti pod názvem

T. J. Sokol Mnichovo Hradiště došlo až v roce 1990 a k navrácení majetku dokonce až v roce 1998. V současné době má mnichovohradišťský sokol v majetku objekt sokolovny, přilehlý sportovní areál s volejbalovými kurty, klubovnu, plochu s plánovanou výstavbou víceúčelového hřiště a sportovní hřiště ve Veselé.

3.3 Výnosy a náklady T. J. Sokol MH

Tělocvičná jednota Sokol Mnichovo Hradiště sdružuje své členy v současnosti v několika oddílech, a tedy i hospodaření v rámci organizace je rozděleno také na různých podúčtech. Je tomu tak proto, že jednotlivé oddíly požadují přehled o hospodaření s vlastními prostředky a také proto, že je nutné rozklíčovat náklady a výnosy na sokolovnu či na ostatní aktivity pro správné stanovení daně z příjmu. Jsou jimi:

- všestrannost,
- nohejbal,
- stolní tenis,
- volejbal,
- letní cvičiště,
- Veselá,
- hřiště,
- sokolovna,
- ostatní.

Na podúčet nazvaný „ostatní“ jsou zahrnovány náklady na ekonomické činnosti, poplatky bance, náklady za telefon a ostatní náklady nesouvisející s provozem sokolovny. Výnosy na tomto podúčtu tvoří pouze přijaté členské příspěvky, popř. část dotace z prostředků města.

Podúčet sokolovny zahrnuje veškeré výnosy a náklady, které souvisejí s provozem budovy. Výnosy jsou tvořeny pronájmy nebytových prostor (v současné době se jedná o zadní část budovy sloužící jako restaurace a o přední část budovy v 1. patře sloužící potřebám rehabilitační péče). Pronájem ještě doplňují pronájmy velkého sálu a pronájem přilehlého bytu (v současné době i správce budovy). Výnosy ještě tvoří přefakturovaná spotřeba

elektrické energie a plynu. Do nákladů jsou zahrnuty veškeré energie, opravy budovy, drobný provozní materiál budovy a odpisy.

Podúčet hřiště zahrnuje provoz dvou antukových kurtů za sokolovnou. V současnosti slouží především pro potřeby oddílů sokola (volejbal, nohejbal). Proto i výnosy tvoří jen malou část, a jsou jimi především peníze převedené z podúčtů jednotlivých oddílů na úhradu režijních nákladů. Ty se skládají z vody, elektrické energie, plynu a mezd za úklid v přilehlé klubovně.

Podúčet letního cvičiště zatím výnosy netvoří, neboť je v nyní ve fázi budování. V budoucnu by měl sloužit pro potřeby oddílu všestrannosti a případných návštěvníků kurtů či restaurace. Bude obsahovat prvky pro rozvoj sportovních zdatností malých dětí.

Ostatní podúčty jsou tedy, podle názvů, věnovány jednotlivým oddílům. Znamená to, že každý oddíl si hospodaří virtuálně se svými penězi, i když peníze jsou shromažďovány na jednom bankovním účtu a jedné pokladně. Jejich výnosy tvoří dotace, sponzorské dary, oddílové příspěvky. Náklady pak vydání spojená s provozem jednotlivého druhu sportu.

Pro jednotlivé podúčty jsou, pro přehlednost jejich hospodaření, zpracovávány výsledovky a rozvahy. Kromě toho jsou dále pro potřebu výpočtu daně z příjmů veškeré výnosy a náklady rozdělovány podle výše uvedeného klíče. To znamená podle druhu výnosu dle zákona a s tím souvisejícími náklady (pro potřeby vyhodnocení, zda se jedná o příjmy daňové či nedaňové, a zda se jednota nemusí stát plátcem daně z přidané hodnoty podle druhu příjmu).

V následujícím textu jsou přehledně do tabulky zpracovány náklady a výnosy za posledních pět let. Jsou uspořádány dle použité účtové osnovy a jejich syntetických, popř. analytických účtů. Obsah jednotlivých syntetických účtů je uveden pod tabulkou.

Náklady jsou tedy následující.

Tab. 3 Náklady TJ.SOKOL v letech 2004 – 2008

Náklady	2004	2005	2006	2007	2008
Spotřeba materiálu	248 895,99	204 439,10	197 575,50	149 493,90	154 059,00
Spotřeba energie	410 421,74	381 878,50	429 381,20	309 157,50	327 181,10
Opravy a údržba	68 137,00	67 500,00	15 466,00	37 423,00	0,00
Cestovné	0,00	150 627,50	149 241,50	161 188,50	166 265,00
Náklady na reprezentaci	4 946,50	45 608,00	92 073,50	43 316,00	44 126,00
Ostatní služby	781 297,60	746 553,50	688 693,32	688 768,00	619 583,95
Mzdové náklady	3 945,00	0,00	0,00	27 150,00	35 025,00
Zákonné sociální náklady	1 208,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Daň z nemovitosti	1 404,00	1 408,00	1 648,00	1 650,00	1 650,00
Ostatní daně a poplatky	0,00	0,00	0,00	1 000,00	0,00
Ostatní pokuty a penále	0,00	0,00	0,00	1 500,00	1 897,00
Poplatek bance	4 511,10	4 104,00	2 202,00	951,00	925,00
Odpisy dlouhodobého majetku	556 219,00	934 311,60	555 231,00	548 682,00	548 682,00
Členský materiál	480,00	420,00	250,00	240,00	190,00
20% členských známek	8 200,00	7 354,00	6 110,00	5 138,00	6 184,00
Celkem	2 089 665,93	2 544 204,20	2 137 972,02	1 975 657,90	1 905 768,05

Zdroj: Výkaz zisků a ztrát TJ.SOKOL Mnichovo Hradiště z let 2004 - 2008

1) spotřeba materiálu

- sportovní potřeby,
- ceny při soutěžích,
- sportovní oblečení,
- spotřeba drobného materiálu jako čisticí prostředky, žárovky, atd.

2) spotřeba energie

- spotřeba el. energie,
- spotřeba plynu,
- spotřeba vody.

3) ostatní služby

- startovné,
- ubytování,
- hostování,
- přestup hráče,
- rozhodčí,
- přepravné, jízdné,

- registrace,
- vyplacené odměny,
- licenční poplatky,
- přepravné,
- oddílové nájemné,
- činnost správce sokolovny,
- činnost odborných poradců,
- ostatní náklady blíže nerozčleněné.

Z tabulky nákladů je patrné, že se pohybují přibližně kolem hranice dvou milionů korun českých ročně. Velký výkyv v roce 2005 je způsoben vysokými odpisy dlouhodobého majetku. Je též zřejmé, že kromě odpisů, největší nákladové položky tvoří energie, cestovné a ostatní služby.

Náklady na cestovné tvoří výhradně cestovné na zápasy v rámci jednotlivých oddílů. Energie jsou uvedeny souhrnně, i když v rámci daně z příjmů nejsou všechny používány jako daňově uznatelné. Jsou využívány jak pro potřeby členů sokola, tak pro potřeby odběratelů v pronajatých prostorách. Ostatní služby tvoří více, výše vyjmenovaných, položek. Největší náklady jsou vydány za nájmy, rozhodčí a přepravné.

Toto upřesnění nákladů bude pro budoucí zpracování stačit a dále tedy následují výnosy.

Výnosy jsou u neziskových organizací velkým problémem. T. J. Sokol Mnichovo Hradiště má velké štěstí, a to hned z několika hledisek:

- leží blízko průmyslové Mladé Boleslavi,
- v Mnichově Hradišti je mnoho podnikatelů i větších organizací,
- město Mnichovo Hradiště a její zastupitelstvo podporuje rozvoj sportovních aktivit.

Tomu také odpovídají výnosy. Z velké části jsou tvořeny dotacemi, sponzorskými dary a výnosy z reklamy. Pro lepší představu následuje tabulka.

Tab. 4 Výnosy organizace TJ. SOKOL Mnichovo Hradiště v letech 2004 – 2008

Výnosy	2004	2005	2006	2007	2008
Pronájmy	256 946,00	436 531,40	385 404,40	434 938,50	608 025,00
Reklama	91 080,00	81 000,00	87 000,00	93 500,00	62 000,00
Ostatní služby	146 948,00	10 000,00	25 426,00	20 220,00	370 606,27
Úroky	140,96	102,48	1 027,25	3 871,02	4 993,36
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	0,00	896,00	17 466,50	-17 466,50	0,00
Přefakturace energií	105 488,69	78 386,60	69 339,50	44 606,60	119 894,68
Jiné výnosy	0,00	0,00	1 000,00	3 857,00	0,00
Příspěvky na činnost ČOS	152 210,00	97 398,00	161 349,50	142 016,00	58 046,00
Oddílové příspěvky	355 270,00	373 006,00	305 013,00	312 505,00	202 235,00
Dary	60 630,00	181 000,00	75 500,00	95 528,00	107 466,00
Příspěvky na sportovní akce	0,00	0,00	10 888,00	51 200,00	42 792,00
Členské příspěvky	38 880,00	34 330,00	28 890,00	32 300,00	30 220,00
Dotace ČOS, MŠMT	119 828,50	136 665,00	143 758,00	128 575,00	173 386,00
Dotace město	344 000,00	436 000,00	469 876,00	433 000,00	443 000,00
Celkem	1 671 422,15	1 865 315,48	1 781 938,15	1 778 650,62	2 222 664,31

Zdroj: Výkaz zisků a ztráty TJ.SOKOL MH v letech 2004 -2008

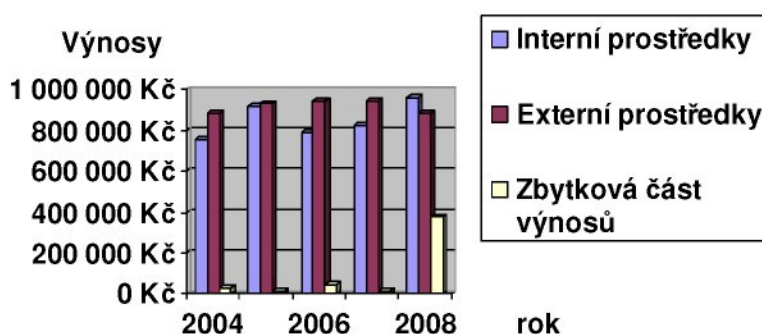
Nemalou část příjmů dále tvoří pronájmy a oddílové příspěvky. Položku ostatních služeb nelze brát zcela vážně jako skutečný příjem peněz, neboť ji z 90% tvoří vnitřní převody z jednotlivých podúčtů za využívání sokolovny či kurtů.

Pro porovnání vývoje externích a interních zdrojů budou z tabulky dále vyčleněny výnosy, které si jednota zajistila svými členy či pronájmem a budou porovnány s výnosy pocházející z externího prostředí jednoty (obr. 3).

Interní zdroje tvoří pronájmy nebytových prostor, velkého sálu a bytu správce, oddílové příspěvky, členské příspěvky a předfakturace energií od nájemců.

Externí zdroje jsou reprezentovány výnosy z reklam a dary od podnikatelské veřejnosti, příspěvky na činnost od ČOS, příspěvky na sportovní akce od ČOS a ČNS, dotacemi od ČOS a MŠMT a dotacemi od města.

Zbytkovou část tvoří výnosy, které jsou nestálé, a jejichž výši není možné předem určit (jsou to úroky z bankovního účtu, zúčtování neoprávněných nákladů na plyn a pořadatelská služba) a nebo výnosy, které v podstatě výnosy nejsou (předfakturační mezi interními účty u oddílů, které spotřebovávají plyn a elektrickou energii v sokolovně či na hřišti).

Obr. 3 Rozdělení příjmů organizace z pohledu externích a interních zdrojů

Zdroj: Výkaz zisků a ztráty TJ.SOKOL MH v letech 2004 – 2008

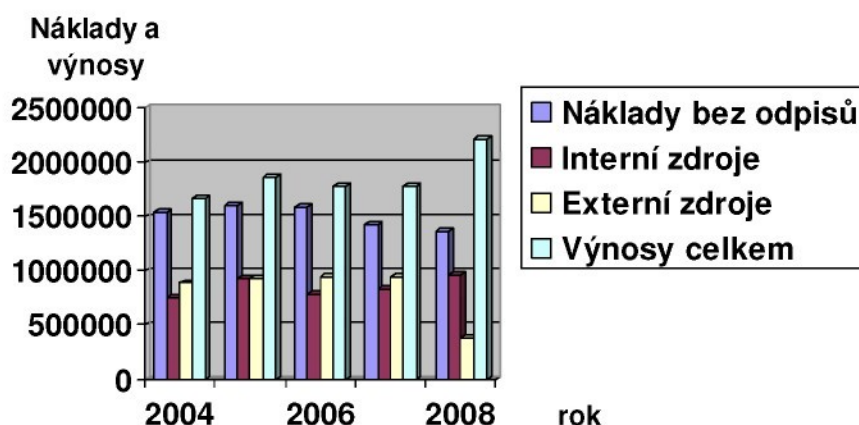
Je patrné, že až na poslední rok převažovaly externí prostředky. Teprve v roce 2008 došlo ke změně. Tuto změnu lze vysvětlit ekonomickou krizí, která znamenala ještě větší úspory v rámci darů od fyzických a právnických osob, a také v rámci státu a tudíž nižších dotací a příspěvků pro různé neziskové organizace.

Tendence snižování výdajů státu do oblasti sportu jsou dlouhodobé. Začalo to po roce 1989. Největší krizi znamenaly roky 1997-1998. V té době činily výdaje na sport méně než polovinu výdajů poskytovaných sportu ze státního rozpočtu před rokem 1989. Následně začaly výdaje do sportu růst, vrcholu dosáhly v roce 2001. Pak, následkem rychlého hospodářského růstu, jehož nástup nebyl promítnut do výdajů na sport, nastoupil trend neustálého poklesu. To bylo umocněno rozhodnutím výstavby a financování víceúčelové arény v Praze. Toto tvrzení dokazuje graf poskytnutých příspěvků na sport v porovnání

s HDP a v porovnání s celkovými výdaji státního rozpočtu obsažený ve zprávě „Analýza financování sportu v České republice“, která je součástí této DP jako příloha č. 4.

Bohužel je smutnou skutečností, že v nedávno provedené analýze financování sportu v České republice vyšla najevo skutečnost, že sport veškeré přijaté prostředky vrací formou daní zpět státu, a navíc dofinancovává státní rozpočet. Tento odhadovaný přínos do státního rozpočtu je v rozmezí 12,5 % - 32,5 %. Velké rozpětí je dáno dvěma různými podklady pro výpočet. Jedná se o kalkulaci z podkladů studie francouzského předsednictví a o kalkulaci z údajů Bílé knihy sportu a ekonomického fóra v Davosu. Způsob, jakým bylo vypočtených výsledků dosaženo není předmětem této práce, a proto se jím nezabývá.

Porovnáme-li ještě veškeré roční náklady jednoty bez položky „odpisy“ a roční výnosy, které zahrnují jak interní tak externí zdroje, dojdeme k následujícímu závěru.

Obr. 4 Poměr nákladů a výnosů v organizaci TJ.SOKOL MH v letech 2004 -2008

Zdroj: Výkaz zisků a ztráty TJ.SOKOL MH v letech 2004 -2008

Je naprosto zřejmé, že bez externích příjmů (tvoří kolem poloviny veškerých příjmů jednoty) by jednota nemohla v rámci své činnosti existovat. Zároveň je ale příjemné, že v roce 2008 došlo velice výrazně k nárůstu výnosů (a to interních) a k poklesu nákladů.

3.4 Výkonnost neziskové organizace

Měření výkonnosti neziskové organizace je velice složité a názory na to, jak kvantifikovat výsledky organizací jsou nejednotné. Je to proto, že neziskové organizace nejsou primárně zakládány za účelem vytváření zisku, a také proto, že neziskové organizace mají dva druhy hospodářských výsledků (za hlavní činnost a ekonomickou činnost), přičemž hospodářský výsledek z hlavní činnosti se vždy očekává nulový popř. záporný.

Zástupci z řad neziskových organizací jsou přesvědčeni, že výkonnost organizace by měla být posuzována s ohledem na její poslání a nadefinovaných cílů, čili z kvalitativního hlediska. Cíle organizace by měly být v souladu s účelem, za kterým byla tato NNO založena a měly by být definovatelné následovně:

- jednoznačné a obecně srozumitelné,
- změřitelné,
- dosažitelné,
- důležité,
- aktuální.³⁰

3.4.1 Měření výkonnosti NNO, základní ukazatele finanční analýzy

Měření výkonnosti u NNO je složité, naráží na řadu problémů a omezení. Výkonnost chápeme jako soustředění všech disponibilních zdrojů do oblastí, v nichž se očekávají výsledky (souvisejí s cílem společnosti). Dále je většina finančních ukazatelů pro hodnocení podniků v komerčním sektoru založena na práci se ziskem. NNO mají většinou několik cílů, které mohou být naprosto odlišné, jejich činnost není poháněna pouze vidinou velikosti zisku a ne všechny přínosy jsou zachyceny v účetních výstupech organizace (např. práce dobrovolníků).

Pro NNO můžeme použít tedy jenom některé ukazatele z finanční analýzy. Patří mezi ně:

- kvantifikace hospodárnosti, tj. minimalizace nákladů k požadovanému výstupu a kvantifikace produktivity, tj. měření výstupu na jednotku vstupu,

³⁰ BROUKAL, P., VÁVROVÁ, H. a kolektiv *Ekonomika a financování neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8, s. 19.

- pohotová (peněžní) likvidita, která je podstatná pro průběžnou solventnost organizace

$$\text{Pohotová (peněžní) likvidita} = \frac{\text{finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky} + \text{běžné úvěry}} \quad (1)$$

- doba inkasa pohledávek

$$\text{Doba inkasa pohledávek} = \frac{\text{průměrné pohledávky}}{\text{průměrné denní tržby}} \quad (2)$$

- doba obratu krátkodobých závazků

$$\text{Doba obratu krátkodobých závazků} = \frac{\text{průměrné krátkodobé závazky}}{\text{průměrné denní tržby}} \quad (3)$$

- podíl vlastních (cizích) zdrojů na celku

$$\text{Podíl vlastních zdrojů na celku} = \frac{\text{vlastní zdroje}}{\text{celkové zdroje}} \quad (4)$$

nebo

$$\text{Podíl cizích zdrojů na celku} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celkové zdroje}} \quad (5)$$

- podíl zisku z doplňkové činnosti a ztráty z hlavní činnosti

$$\frac{\text{ziskovost doplňkové činnosti}}{\text{ztrátovost hlavní činnosti}} \quad (6)$$

- autarkie (soběstačnost) hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

$$\text{autarkie hlavní činnosti} = \frac{\text{výnosy z hlavní činnosti}}{\text{náklady z hlavní činnosti}} \cdot 100 \quad (7)$$

- autarkie (soběstačnost) hlavní činnosti na bázi příjmů a výdajů

$$\text{autarkie hlavní činnosti} = \frac{\text{příjmy z hlavní činnosti}}{\text{výdaje z hlavní činnosti}} \cdot 100 \quad (8)$$

Má-li jakákoliv NNO fungovat efektivně, měla by:

- vyvíjet činnost, která je uznaná společností jako výrazně prospěšná,
- zlepšovat image spolupracující firmy díky své činnosti,

- hospodárně využívat obdržené zdroje (měření výstupu na jednotku použitého vstupu),
- mít pevné a charismatické vedení,
- mít dobré vztahy s místní samosprávou,
- vést správně a průhledně účetnictví.

Za zmínku stojí ještě činnost investiční. Neziskové organizace by měly být v tomto směru velice opatrné a rizikové investice úplně odmítat. Kromě toho stále platí podmínka (dle zákona o dani z příjmu), že zisk je NNO povinna použít na činnosti, které jsou v souladu s účelem založení společnosti. Investiční činnost v neziskovém sektoru je navíc ještě zcela odlišná pro veřejné NNO a neveřejné NNO. U nevládních neziskových institucí nemusí nutně fungovat potřeba zaměřit svoji činnost na maximalizaci společenského blahobytu, tj. na veškeré členy společnosti, ale mohou se soustředit na úzkou skupinu lidí mající společné rysy, a jejíž užitek bude maximalizovat.

Za hlavní postupy hodnocení alokačních alternativ jsou považovány tyto:

- Cost-Effectiveness Analysis (CEA) – měří důsledek projektu v přirozených jednotkách v poměru k souvisejícím finančním nákladům. Tato metoda je velice jednoduchá a často používaná, ale k jejím nevýhodám patří fakt, že neumožňuje vyhodnotit smysluplnost projektu a porovnat mezi sebou alternativy s rozdílnými důsledky.
- Multi Kriteria Analysis (MCA) – spočívá v sestavení souboru kritérií, kterým jsou přiřazeny bodovací škály a váhy, čímž získá daná alternativa celkové skóre. Tato metoda sice již vyhodnocuje vhodnost různých alternativ, ale opět nehodnotí smysluplnost.
- Cost-Benefit Analysis (CBA) – podstatou je vyjádření hodnoty všech důsledků různých alternativ nejprve v naturálních jednotkách a poté jejich převedení do peněžního vyjádření. To umožňuje provést vyhodnocení smysluplnosti za využití vztahu ekonomické čisté přidané hodnoty (ENPV).

$$ENPV = \sum_{t=0}^n \frac{NSB_t}{(1 + SDR)^t} \quad (9)$$

přičemž

$$NSB_t = SB_t - SC_t, \quad (10)$$

Kde ENPV je ekonomická čistá současná hodnota projektu,

NSBt – čisté společné benefity plynoucí z alokační alternativy v období t (Net Social Benefits),

SDR – společenská diskontní sazba (Social Discount Rate), je to míra, která zohledňuje časovou hodnotu společenských benefitů. Její přesné stanovení uvádí specializovaná CBA literatura.

n – doba životního cyklu alternativy,

t – období,

SBt – společenské benefity plynoucí z alternativy v období t (Social Benefits)

SCt – společenské náklady plynoucí z alternativy v období t (Social Cista).³¹

NNO by měla preferovat alternativu s co nejvyšší hodnotou ENPV.

Na základě uvedených vzorců nyní vyhodnotíme výkazy rozvahy z let 2004-2008 a provedeme výpočet některých finančních ukazatelů organizace T. J. SOKOL Mnichovo Hradiště.

Tab. 5 Tabulka některých ukazatelů z rozvahy TJ.Sokol MH v letech 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Finanční majetek	458 000,00	487 000,00	400 000,00	474 000,00	901 000,00
Krátkodobé závazky	109 000,00	69 000,00	81 000,00	161 000,00	11 000,00
Vlastní zdroje	14 729 000,00	17 864 000,00	17 508 000,00	17 810,00	19 017 000,00
Celkové zdroje	16 007 00,00	19 821 000,00	19 821 000,00	20 320 000,00	21 210 000,00
Výnosy z hlavní činnosti	-	183 686,00	157 786,00	199 042,00	200 854,00
Náklady z hlavní činnosti	-	1 411 254,00	1 509 638,00	1 351 095,00	1 228 568,00

³¹ BROUKAL, P., VÁVROVÁ, H. a kolektiv *Ekonomika a financování neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8, s. 71.

Údaje pro finanční majetek, krátkodobé závazky, vlastní a cizí zdroje byly čerpány z rozvahy předané na finanční úřad. Jelikož se tato rozvaha sestavuje v tisících Kč jsou tyto údaje zaokrouhleny na tisíce. Bohužel se nepodařilo dohledat údaje pro výnosy a náklady z hlavní činnosti v roce 2004, neboť daňové přiznání bylo zpracováno daňovým poradcem. Ale z následujících údajů je pravděpodobné, že poměr byl velice podobný. Je nutné zmínit ještě fakt, že náklady z hlavní činnosti jsou uvedené bez odpisů hmotného majetku.

Tab. 6 Tabulka vybraných finančních ukazatelů v letech 2004-2008

	2004	2 005	2 006	2 007	2 008
Pohotová peněžní likvidita	4,2	7,05	4,94	2,94	81,91
Podíl vlastních zdrojů na celku	0,92	0,90	0,88	0,87	0,89
Autarkie (soběstačnost) hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů	-	0,13	0,10	0,14	0,16

Zdroj: Rozvaha (Balance) T. J. Sokol MH 2004-2008

Z tabulky č. 6 lze vyvodit následující závěr:

- 1) pohotová peněžní likvidita je více než dostatečná,
- 2) vlastní zdroje tvoří většinu zdrojů organizace,
- 3) výnosy z hlavní činnosti jsou absolutně nedostačující a je nutné je kompenzovat doplňkovou ekonomickou činností.

3.5 Shrnutí

Výnosy jednoty tvoří externí i interní zdroje, přičemž interní jsou v mírné převaze. Znamená to, že organizace má kompetentní vedení, které je schopné zajistit dostatek zdrojů pro fungování organizace. Při výpočtech bylo zjištěno, že hlavní činnost je naprosto nedostačující pro fungování organizace, tudíž musí mít dostatečné množství ekonomických činností, které jí zajistí potřebné finance pro zajištění chodu organizace. Ekonomickou činnost, dle zákona, tvoří většina externích i interních zdrojů a tudíž podléhá dani z příjmů.

Náklady jednoty jsou složeny z mnoha typů, a to dle účelu, na který byly vynaloženy. Činností organizace je sport různých typů s cílem získat mládež jako pokračovatele tradice. I tady je patrná snaha vedení o snižování nákladů na jednotlivé činnosti.

Vzhledem k této situaci se následující kapitola zaměřuje na zlepšení samofinancování organizace.

4 Návrhy, doporučení v oblasti samofinancování NNO

Vzhledem k tendencím státu vydávat stále méně prostředků ze státního rozpočtu do oblasti NNO a sportu obzvlášť, a zároveň existence naprostého nedostatku finančních prostředků v jiných rezortech, bude pravděpodobně pro NNO nevyhnutelné zlepšit samofinancování .

4.1 Možnosti samofinancování NNO

Samofinancováním rozumíme obstarávání finančních prostředků, které pokryjí činnost organizace a umožní její další růst. V současné době je možné rozdělit samofinancování NNO do dvou hlavních oblastí:

- vlastní ekonomickou činností,
- čerpáním externích zdrojů.

S tímto zároveň souvisí využívání managementu, marketingu a znalostí z oblasti řízení podniku.

Nejprve je nutné si uvědomit, v jaké oblasti se daná NNO nachází a jaké činnosti nabízí. Pro skutečně zdravý pohled na vlastní organizaci je velice přínosné zpracování tzv. SWOT analýzy.

SWOT analýza se řadí mezi strategické analýzy vypovídající o stavu organizace ze čtyř různých hledisek. Jedná se o:

- silné stránky,
- slabé stránky,
- příležitosti,
- hrozby.

Analýza silných a slabých stránek se orientuje především na interní prostředí organizace, na vnitřní faktory podnikání. Patří sem výkonnost a motivace pracovníků, efektivita procesů, atd.. Jsou to takové faktory, které zvyšují či snižují vnitřní hodnotu firmy.

Příležitosti a hrozby se tedy zákonitě týkají externího prostředí. Je to prostředí, které organizace nemůže dost dobře ovládat a kontrolovat, ale může pomocí vhodné analýzy identifikovat konkurenci, kulturní, legislativní, sociální, technické, politické, ekonomické a demografické faktory jež jí obklopují.

Co taková SWOT analýza pro neziskové organizace obsahuje je možno nalézt v příloze č. 5. Seznam rozhodně není vyčerpávající a je pouze vodítkem pro zpracování pro jednotlivé organizace.

Po zpracování SWOT analýzy je nutné propojit všechny čtyři strany tak, aby bylo možné stanovit závěr a další postup organizace a s tím souvisejícím financováním.

S tím souvisí již zmíněná kvalita managementu. Kvalitní management by měl být schopen udržet organizaci na trhu co nejdéle a starat se o její růst.

Dalším z prostředků dosažení dlouhodobého růstu je marketingová činnost, vycházející ze specifických cílů organizace. Management musí být schopen pojmenovat nejdůležitější zájmové skupiny organizace, a zvolit vůči nim specifický marketingový postup při zachování provázanosti jednotlivých dílčích postupů.

Management neziskové organizace by měl také pravidelně vyhodnocovat svoji pozici na trhu dle dále uvedených faktorů udržitelnosti.

Tab. 7 Faktory dlouhodobé udržitelnosti

Definované poslání	Přesvědčení zakladatelé a členové	Zdravé vztahy s ostatními sektory
Schopnost pružné adaptace	Realistický plán	Demokratické právní prostředí
Dostatečné finanční zdroje	Silné vedení	Kvalitní efektivní programy
Měřitelné výsledky	Průběžné vzdělávání se	Průhledné účetnictví

Zdroj: BROUKAL, P., VÁVROVÁ, H. a kolektiv *Ekonomika a financování neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8

Faktory protichůdné k těmto faktorům znamenají stagnaci organizace až její zánik. Příčiny mohou být jak vnější, tak vnitřní. Nejvíce se na stagnaci organizace podílejí faktory vnitřní, neboť Česká republika se vyznačuje celkem stabilním právním prostředím.

Nyní následuje souhrn externích a interních zdrojů financování

4.1.1 Externí zdroje

Mezi externí zdroje financování se řadí veškeré zdroje, které přicházejí z vnějšího prostředí firmy. Existuje několik způsobů, a pro neziskové organizace připadají v úvahu následující:

- a) sponzorství,
- b) reklama,
- c) čerpání dotací a příspěvků ze zdrojů měst a obcí,
- d) čerpání dotací a příspěvků ze státního rozpočtu,
- e) čerpání dotací a příspěvků ze strukturálních fondů Evropské unie,
- f) čerpání dotací a příspěvků ze zaštitujících organizace (federace),

g) bankovní úvěry.

Add d) Jak již bylo uvedeno výše, možnosti čerpání dotací ze státního rozpočtu jsou velice malé, a navíc možnosti se neustále snižují. Česká republika se řadí na chvost v seznamu zemí Evropské unie v souvislosti s poskytovanými prostředky ze státního rozpočtu pro NNO.

Jelikož se tato diplomová práce ve své třetí kapitole zaměřuje na občanské sdružení T. J. Sokol Mnichovo Hradiště nahlédne i z hlediska financování do této oblasti.

Oblast sportu je financována ze zdrojů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Bohužel výdaje určené do podpory sportu tvoří necelá 3% z celkových výdajů tohoto resortu. Tento postoj je z pohledu autora velice krátkozraký. V České republice je dlouholetá tradice ve smyslu dobrovolné organizovanosti v souvislosti se sportem. Sport není pouze volnočasovou aktivitou, ale je velice důležitý jako prevence chorob plynoucí ze současného hektického způsobu života (doprava převážně autem, stravování ve fastfoodech, nepravidelný denní příjem stravy a tekutin, ...). Bylo by mnohem rozumnější vydávat prostředky na prevenci než následně řešit důsledky. Přitom je všeobecně znám fakt, že následně je vydáno na léčbu chorob čtyřikrát více prostředků než by stála jejich prevence. A nyní k jednotlivým možnostem.

Co se týče poskytování prostředků ze státního rozpočtu do všech typů neziskových organizací, tak problémem zůstává naprostá netransparentnost při rozdělování prostředků a následně neexistující kontrola pro nakládání s těmito prostředky. Není překvapením, že tam kde chybí kontrolní orgán a sankce za případné pochybení, tam není v naší zemi vůle chovat se čestně. Neplatí to samozřejmě pro všechny NNO, ale i tak se značná část prostředků používá k soukromým účelům, a to nejen proto, že mnoho našich veřejných činitelů má své pozice i v různých organizacích.

Add c) Čerpání dotací a příspěvků v rámci obce či města je závislé na obci samotné. Rozhoduje o tom nejen postoj zastupitelstva, ale také fakt, zda si to obec (město) může vůbec dovolit. Spousta obcí (měst) nemá prostředky ani na zajištění chodu obce či její

rekonstrukci, modernizaci, natož aby dávala prostředky neziskovým organizacím. Mnoho prostředků z obecních (městských) pokladen je nově odčerpáno na daň z přidané hodnoty, takže i možnosti v této oblasti klesají.

Add a) b) Sponzorství, popř. reklama patří mezi prostředky, které sice nejsou závislé na státní pokladně, ale se kterými nelze předem počítat. Rozhodující pro jejich poskytnutí a velikost bývá:

- h) prosperita podniku,
- i) strategie firmy,
- j) postoj managementu k nakládání s prostředky tímto směrem,
- k) demografické umístění,
- l) prospěšnost neziskové organizace v daném území,
- m) aktivity NNO,
- n) způsob vedení účetnictví pro potřeby transparentnosti se získanými prostředky,
- o) schopnosti členů NNO,
- p) změna daňových zákonů, atd..

I když vzhledem k získání dobrého jména firmy a jejího zviditelnění v podvědomí širší veřejnosti je tento způsob vhodný, tak se k tomuto kroku firmy rozhodují většinou v závěru roku, kdy se snaží ponížít svůj daňový základ v souvislosti s placením daní. NNO potom nemohou tyto prostředky využít tak, jak by samy potřebovaly, neboť jim předem není známo zda a kolik dostanou. Pravdou též je, že v současné době ekonomické krize prostředků pro neziskové organizace v tomto směru spíše také ubývá. Firmy většinou nemají dostatek prostředků pro zachování současného stavu výroby či poskytovaných služeb, a musí propouštět či omezovat výrobu. Snaží se spíše stabilizovat základní životní funkce podniku než věnovat prostředky na zviditelnění své činnosti.. Záleží samozřejmě také na oblasti. Jsou místa, kde sídlí velice prosperující firmy, jichž se současná ekonomická situace téměř vůbec nedotkla.

Add e) Čerpání dotací a příspěvků ze strukturálního fondu Evropské unie je možností pro mnohé organizace jak získat prostředky na projekty, které by jinak neměly šanci na

realizaci z důvodu nemožnosti financování. I v této oblasti platí několik ale. Většina neziskových organizací nemá kvalitní a vzdělané managery ve svém vedení. Vypracování podkladů pro získání prostředků ze strukturálního fondu Evropské unie není snadnou záležitostí, je časově omezeno, a mnohé neziskové organizace ani nemají povědomí o tom, že tato možnost také existuje.

Pro přiblížení situace, jak je tento způsob získání finančních prostředků nesnadný obsahuje příloha č. 6 postup, jak na to.

Fondy Evropské unie spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Fondy slouží ke stírání rozdílů mezi členskými státy EU a jejich regiony a tvoří ho dva základní fondy:

- strukturální fondy,
 - 1. Evropský fond pro regionální rozvoj,
 - 2. Evropský sociální fond.
- fond soudržnosti.

Pro období let 2007 – 2013 byla České republice přidělena částka ve výši 26,69 miliard eur. To je výše, která odpovídá třem čtvrtinám státního rozpočtu. V případě, že se firma rozhodne využít těchto peněz, musí dodržet následující.

Musí předložit žádost řídicímu orgánu operačního programu dle tématu příslušnému resortu ministerstva. Česká republika si pro období let 2007 – 2013 vyjednala přesné typy operačních programů. Osm z nich je zaměřeno tématicky, sedm zeměpisně dle krajů a ostatní mají obecnější rovinu. Pro tématické projekty byly vybrány tyto oblasti:

- rozvoj dopravy a infrastruktury,
- ochrana životního prostředí,
- rozvoj měst a obcí,
- rozvoj cestovního ruchu,
- rozvoj lidských zdrojů,
- zlepšování kvality služeb poskytovaných veřejnou správou a samosprávou,
- podpora podnikání, vědy a výzkumu,
- program rozvoje venkova (od roku 2007 nespadá pod strukturální fondy).

Žádat může prakticky kdokoliv :

- obce, kraje, ministerstva,
- podnikatelé,
- vlastníci dopravní infrastruktury,
- neziskové organizace,
- školy,
- výzkumná centra a další.

Add g) Získání prostředků z bankovního úvěru je prakticky nemožné, neboť bankami je většinou požadováno částečné krytí projektu z vlastních zdrojů a prostředky na běžnou činnost žádná z nich neposkytne, neboť nemá žádnou záruku vrácení těchto prostředků zpět. Opět by to vyžadovalo kvalitní vedení, vypracování strategie firmy a získávání prostředků též vlastní činností.

4.1.2 Interní zdroje

Interními zdroji se rozumí prostředky, které si organizace získává svoji činností, a mnohé z nich patří:

- z hlediska daně do zdaňovaných příjmů,
- z hlediska DPH do příjmů započítávaných do zdanitelného plnění.

Jsou to proto prostředky, které ne každá organizace je schopna zajistit. Může se jednat o:

- a) pronájmy majetku,
- b) nějaký druh podnikání na základě živnostenského oprávnění,
- c) oddílové příspěvky,
- d) členské příspěvky,
- e) dary od členů organizace,
- f) provozování činností za úplatu pro širokou veřejnost (nejen v rámci členstva).
- g) příjmy dosažené z loterií a her,

- h) prodej vlastního zboží (např. chráněné dílny),
- i) finanční investování – je velice důležité předem zvážit rizika,
- j) využívání vlastního nehmotného majetku.

Mezi interní zdroje zvláštního druhu řadíme:

- a) daňové a poplatkové zvýhodnění – týká se daňových zákonů České republiky,
- b) odpisy majetku.

Samofinancování NNO má samozřejmě, jako všechno, své výhody i nevýhody.

K výhodám patří:

- navýšení objemu disponibilních finančních prostředků,
- překlenutí nedostatku finanční prostředků v období nedostatku dotací, grantů,
- pozitivně zviditelňuje NNO,
- může posílit management NNO.

K nevýhodám řadíme skutečnosti, že:

- není použitelné pro všechny typy NNO,
- není jednoduché,
- je rizikové,
- nemá žádný přesný návod,
- může vyvolat naprosto neočekávané konflikty,
- není použitelné pro NNO procházející finanční krizí,
- není to cesta k rychlému získání finančních prostředků.³²

4.2 Analýza a doporučení pro T. J. Sokol Mnichovo Hradiště

³² BROUKAL, P., VÁVROVÁ, H. a kolektiv. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8, s. 45-46.

Jak již bylo uvedeno, T. J. Sokol Mnichovo Hradiště je poměrně velkým občanským sdružením. Jeho členská základna čítá přes tři sta členů, kteří jsou sdruženi v osmi oddílech, a zároveň také tato organizace vlastní značný movitý majetek.

To znamená, že požadavky na finanční prostředky, které potřebují jednotlivé oddíly (ne všechny ve stejném rozsahu), a které jsou nutné k udržení chodu budovy a přilehlého antukového hřiště se vzrostlými keři, jsou a budou značné. Lze je rozdělit do tří hlavních oblastí:

- 1) Finanční nákladnost oddílů, především volejbalového. Tento oddíl spotřebuje 2/3 z celkových oddílových nákladů. Velkou část prostředků také vydá oddíl stolního tenisu a nohejbalu.
- 2) Náklady na energetické zajištění budovy. Jsou velmi vysoké. Nelze totiž energeticky zajistit pouze některé části, neboť celá budova je využívána buď k podnikatelské činnosti (pronájmy) nebo ji využívají sami členové v rámci svého sportu.
- 3) Náklady na antukové hřiště s klubovnou (obsahuje sociální zařízení včetně sprch, kuchyň a posezení). Energeticky je nejméně náročné. Náklady představují spíše mzdy za úklid celé klubovny a přilehlého areálu.

Před tím, než budou navrženy kroky pro zlepšení finančního zajištění organizace (podle výpočtů v kapitole 3. je naprosto zřejmé, že je to nutné), bude, pro lepší názornost, provedena SWOT analýza.

Tab. 8 SWOT analýza T. J. Sokol MH

Silné stránky	Příležitosti
- zodpovědné představenstvo - vzdělané představenstvo -snadná domluva mezi jednotlivými členy představenstva - využívání některých zdrojů dotací - získávání prostředků ekonomickou činností - kontrola hladiny finančních prostředků - transparentnost finančních toků - účast v soutěžích (i v zahraničí)	- demografické umístění v blízkosti Mladé Boleslavi - podpora města rozvoje sportu - značné množství právnických a fyzických osob v Mnichově Hradišti a blízkém okolí - sportovní tradice - existence sportovních organizací jen pro vyvolené - slabé kulturní vyžití - střední vrstva obyvatelstva - velký počet obyvatel (i mladých lidí a dětí)
Slabé stránky	Hrozby
- direktivní vedení starosty	- prostředky z dotací nejsou rozdělovány ke spokojenosti

- nulová aktivita členů jednoty mimo oblast sportu (až na výjimky) - malé procento členů do 18-ti let věku - absence vzdělávání členů v různých oblastech - nevelké vybavení sokolovny - málo místa kolem hřiště uvnitř budovy - nevyužité prostory sokolovny - málo využití prostory sokolovny a hřiště - preferování volejbalu - získávání peněz z reklam a darů jen některými oddíly - malá aktivita členů při spolupráci s mládeží	všech členů - nezájem mládeže o sport - mnoho sportovních organizací v MH - neatraktivní nářadí a sporty - všeobecný úbytek živnostníků a podnikatelů - zastaralá budova
---	--

Zdroj: Vlastní

Pokud tedy vezmeme v úvahu SWOT analýzu a oblasti s největší finanční náročností, lze zkonstatovat a pro zlepšení zajištění dostatečným množstvím finančních prostředků doporučit této organizaci následující:

- 1) I když organizace získává značnou část finančních prostředků z reklam a darů, neděje se tak rozhodně ve všech oddílech. Týká se to v podstatě oddílů 3 a ostatní oddíly tímto způsobem nezískávají prostředky žádné. A ani prostředky získané uvedenými oddíly nejsou nijak závratné, určitě zde existují rezervy.
- 2) Využívání dotací z rozpočtu krajů a zaštiťujících organizací jednotlivých oddílů je dostatečné. Navíc dotace a příspěvky od zaštiťujících organizací a státu jsou dány předem a nelze je v průběhu roku dostatečně ovlivnit. Pouze je nutné nezapomenout podat žádost. Výjimkou jsou dotace z fondů Evropské unie. Těch tato organizace zatím ještě nevyužila.
- 3) Značné množství členů organizace patří mezi živnostníky a podnikatele. Většina z nich využívá prostor sokolovny k uspokojení svých sportovních tužeb (nebo sportovních požadavků svých dětí), a vůbec jí nezajímá, jaká je finanční situace této organizace.
- 4) Neatraktivnost stávajících sportů a prakticky žádné další kulturní vyžití neláká další obyvatelstvo města ke vstupu do řad členské základny.

A jak tedy tyto problémy řešit?

Add 1) Každý oddíl má svého zastupujícího člena. Ten by měl v rámci svých zkušeností a kontaktů získat prostředky z reklamy a darů. Jako protislužbu může dárci nabídnout

využívání sokolovny (popř. vybavení) pro jeho potřeby nebo potřeby firmy za zvýhodněné ceny. Může jich být využito pro různé konference, školení, firemní akce apod., neboť součástí sokolovny je restaurační zařízení a již zmíněný vnitřní sál a venkovní kurty.

Za zmínku také jistě stojí finanční dopad na daňový základ dárců. O této skutečnosti vědí většinou velké firmy, ale malé nikoliv. Proto by měli tuto znalost zástupci jednotlivých oddílů mít .

Add 2) Budova organizace je velice stará. Jelikož organizace nemá tolik prostředků aby mohla tvořit rezervy na její opravu (a od roku 2010 to bude s ohledem na zákony i složitě), nezbývá jí nic jiného, než tyto peníze získat z dotací. Některých zdrojů bylo využito, a není možné je opakovaně čerpat, neboť žadatelů je mnoho. Stálo by jistě za pokus o tyto prostředky požádat ze zdrojů Evropské unie. Vytvoření podkladů by neměl být žádný problém. Ve vedení organizace jsou vysokoškolsky vzdělaní lidé, účetnictví je vedeno transparentně a organizace se účastní i různých sportovních klání (také v zahraničí) s docela dobrými sportovními výsledky.

Add 3) Pokud by se povedlo do organizace přilákat další členy, otevírá se zde možnost existence nových zdrojů. Zejména pokud by organizace získala větší počet dětí a mládeže. S těmi by do organizace mohla přijít finanční podpora rodičů. Mohlo by se tak stát založením nových oddílů (šachy, počítačový kroužek, bojové sporty, ...). K tomu by byla vhodná anketa, která by odhalila zájmy dětí v Mnichově Hradišti a díry na tomto trhu.

Add 4) Prostory sokolovny a hřiště jsou využívány velice málo veřejností. Organizace jich sice značnou část pronajímá (restaurace, byt správce, rehabilitační centrum), ale stále ještě zbývá značná část prostoru a času, kdy sokolovna ani hřiště využívány nejsou (popř. pouze členy za nepatrný finanční obnos). Zajisté by stálo za úvahu pořádání tanečních, plesů, výukových kurzů sebeobrany (spolupráce s policií), cvičení budoucích maminek (spolupráce se zdravotníky), nabídnutí prostor pro školní tělocvik, pořádání veřejně přístupných soutěží různého druhu, zakoupení nafukovací haly pro hřiště.

4.3 Shrnutí

Schopnost samofinancování neziskové organizace je zcela v rukou managementu. Ten může volit z několika způsobů, ať už z oblasti interních nebo externích zdrojů. Vždy ale záleží na schopnosti managementu, činnosti organizace, jejím geografickém umístění, prezentace její činnosti navenek, Neměl by však do budoucna spoléhat na příliv finančních prostředků z dotací státu, protože stát se nachází ve velkém finančním nedostatku. Nejedná se pouze o současnou ekonomickou krizi, ale i o špatně nastavenou politiku, především v oblasti sociální a daňové, o špatnou kontrolu rozdělovaných prostředků, o neprůhledné rozdělování státních prostředků především na základě lobbingu a celkového odtržení našich politiků od běžného života.

Rezervy pro zajištění dalších prostředků této organizace jsou značné. Ať už se jedná o lepší využití sokolovny a hřiště nebo o získávání dalších potenciálních dárců či sponzorů.

Kromě těchto možností by mohlo být případným vnitřním auditem také odhaleno, zda rezervy, a tudíž úspora finančních prostředků neexistuje také ve formě nižších nákladů, např. ve volejbalovém oddílu. Značnou část nákladů tvoří cestovné a přepravné.

V současné době je za pronájem nebytových prostor (restaurační zařízení a rehabilitační centrum) stanovena paušální částka. Každý měsíc přináší organizaci přibližně 21 tisíc. Tato částka je bez nákladů na elektrickou energii a plyn. Ty jsou organizací přeúčtovávány dle skutečné spotřeby. Tady je situace v pořádku, neboť nezisková organizace nesmí mít ceny na úrovni běžných podnikatelských cen. Kde ale je možné situaci zlepšit, tak to lze rozhodně v pronajímání ostatních prostor. Jedná se o velký sál, prostory stolního tenisu a dvou hřišť.

Při ceně Kč 300,- za 1 hodinu užívání (současná sazba organizace) prostor velkého sálu, by mohla být jejím dalším pronájmem (dle add 1) získána následující suma finančních prostředků (tab. 9).

Tab. 9 Další výnosy z pronájmu velkého sálu

Počet pracovních dnů v roce 2009	Nevyužité hodiny denně	Snížená cena	Získaná částka celkem
251	10 hod (od 6.00 do 16.00)	Kč 150,-	Kč 376 500,-

Zdroj: Vlastní

V případě, že tento výpočet aplikujeme také na prostory stolního tenisu, dostaneme tuto částku ještě jednou, neboť tyto prostory nejsou v roce využívány ve stejném časovém rozpětí.

Za hřiště se nyní cena pohybuje na úrovni Kč 120,- za 1 hodinu využití za jeden kurt. Bez nafukovací haly je hřiště využitelné od května do září (popř. října). Hřiště disponuje 2 kurty. Možný zisk je při snížené ceně (dle add 1) následující (tab. 10).

Tab. 10 Další výnosy z pronájmu dvou hřišť

Počet pracovních dnů v roce 2009 od dubna do října	Nevyužité hodiny denně	Snížená cena	Získaná částka celkem
147	8 hod (od 8.00 do 16.00)	Kč 60,-	Kč 141 120,-

Zdroj: Vlastní

Uvedené částky jsou na hranici minimálních příjmů (v duchu snížených hodinových sazeb), a i přesto se dostaneme k celkové částce Kč 894 120,- (samozřejmě pokud by se podařilo sál a prostory stolního tenisu obsadit celoročně).

Přilákáním dalších členů by mohlo být získáno dalších finančních prostředků ve formě darů a příjem z reklam, ale to lze velice špatně propočítat. Zvláště v období krize. Ale dalším zdrojem od nových členů jsou oddílové příspěvky. Pokud by se jednotě podařilo získat dalších 100 členů (toto navýšení není nereálné neboť jednota již v minulosti měla členskou základnu čítající přes 400 členů) mohlo by jí to přinést Kč 150 000,- na oddílových příspěvcích (pokud by roční příspěvek činil Kč 1 500,-). Ani tato suma není při dnešních cenách ostatních sportů přemrštěná.

Celkem jsme tedy již na částce Kč 1 044 120,-.

Vzhledem k tomu, že částka kterou T. J. Sokol Mnichovo Hradiště získává každoročně z dotací a příspěvku činí kolem 500 tisíc, byl by tento způsob získávání krátkodobých finančních aktiv více než dostačující. Samozřejmě nelze počítat s tím, že členská základna bude růst každoročně, na druhou stranu zde nejsou započítány výnosy z reklam, darů a celoročního využití kurtů (v případě nafukovací haly).

Také je dle názoru autora reálné získání finančních prostředků na rekonstrukci sokolovny a přilehlých pozemků z fondů Evropské unie, neboť hodnota majetku organizace je v současné době přes 20 milionů korun českých. To v jaké výši je také velice těžko vypočitatelné. Závisí jak na celkové přestavbě, tak na hodnotách materiálu a následném posouzení komise přidělující dotace z fondu. To by bylo však předmětem projektové analýzy. Prostředky vymohla organizace získat i na rozvoj lidských zdrojů, aby služby byly poskytovány ještě kvalitněji a v širším záběru, a sledovaly současné trendy.

5 Závěr

Tato diplomová práce pojednává, jak je již patrné z názvu, o nestátních neziskových organizacích s ohledem na jejich financování. Jejím cílem bylo na konkrétním příkladu doporučit další možnosti samofinancování, které jí nebyly doposud použity, neboť toto občanské sdružení je velkou měrou závislé na dotacích a příspěvcích. Bohužel doporučené způsoby není možné zobecnit pro všechny typy NNO, neboť je velice důležité její geografické umístění, technické zázemí, druh činnosti, konkurence, sociální, politické a kulturní podmínky, schopné vedení, atd. .

Řešením pro zkoumanou organizaci T. J. Sokol Mnichovo Hradiště je možnost navýšení členské základny a s tím související možnosti v oblasti oddílových příspěvků a darů či příspěvků z reklam od nových dospělých členů nebo od rodičů v případě nedospělých členů, další využití prostor pro pronájmy v době, kdy je sokolovna nevyužívaná (velký sál, prostory stolního tenisu, hřiště), získání dotací z fondů Evropské unie na rekonstrukci majetku (jeho hodnota činí přes 20 milionů korun českých) nebo na rozvoj lidských zdrojů (rekvalifikační kurzy stávajících popř. nových členů).

I při střídém propočtu bylo, po zvážení dosud nevyužitých možností, dosaženo vyšších hodnot (přes 1 milion korun českých), než v současné době činí dotace a příspěvky celkem od státu, obcí a krajů a zaštiťujících sportovních organizací (necelých 500 tisíc korun českých).

Rezervy v samofinancování rozhodně existují, a záleží jen na postoji předsednictva, jejich manažerských a marketingových schopnostech. Není rozhodně dobré ustrnout a spokojit se se současnou situací. Je potřeba provést vnitřní audit, strategicky naplánovat další postup rozvoje organizace v souladu s jeho cíly a s ohledem na reálné možnosti jak finanční tak konkurenční, organizační, vzniku možných rizik, atd. a za podpory propagace činnosti organizace ji zviditelnit před širokou veřejností. To jsou ale úkoly pro další DP.

Seznam literatury

Citace

- [1] *Statistika podnikání v ČR* [online]. Zlínský kraj: Statistika živnostenského podnikání v ČR-meziroční přehled.xls, 2008. Dostupný z WWW:
<<http://neziskovky.cz/-dataPublic/attachments/c620436f3a83b4dd33395137e8ec8/stat-NNO-tabulka-1990-2008.pdf>>
- [2] *Útržky z historie občanské společnosti* [online]. Budišov nad Budišovkou: Občanské sdružení Vlastenecký poutník, 2002. Dostupný z WWW:
<<http://neziskovky.cz/cz/fakta/neziskovky-sektor-v-cr/historie-ns-v-cr>>
- [3] *Zpráva o neziskovém sektoru v České republice* [online]. Nadace rozvoje občanské společnosti. Dostupný z WWW:
<http://www.pecten.cz/zprava_o_neziskovem_sektoru.pdf>

- [4] *SWOT analýza současného stavu neziskového sektoru v ČR* [online]. Praha: Rada vlády pro neziskové organizace, 2008. Dostupná z WWW: <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=36087>>
- [5] STEJSKALOVÁ, I. a kol. *Využití účetnictví v řízení neziskových organizací se zvláštním zřetelem na tvorbu a využití rozpočtu v řízení*. 1. vyd. Praha: ASPI,a.s., 2006. ISBN 80-7357-187-0.
- [6] RUŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualiz. vyd. Ostrava: Nakladatelství ANAG, 2006. 231 s. ISBN 80-7263-343-0.
- [7] BROUKAL, P., VÁVROVÁ, H. a kolektiv *Ekonomika a financování neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8
- [8] FRITZ, J. Starting a Nonprofit. *Sedm nezbytných tipů pro začínající NNO* [online]. [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://nonprofit.about.com/od/gettingstarted/tp/tipsstartup.htm>>

Bibliografie

- [1] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- [2] Zákon ČNR č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- [3] Zákon ČNR č. 338/1992Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů
- [4] Zákon ČNR č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů
- [5] Zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů

- [6] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- [7] Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů
- [8] Vybraná ustanovení zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů „Ekologické daně“
- [9] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- [10] Vyhláška č. 504/2002 Sb.,
- [11] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- [12] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- [13] BERGEROVÁ, M. a spol.. *Cesta ke skrytému bohatství*. Praha: SPIRALIS, o.s., 2007. ISBN 80-903015-5-X.
- [14] KAČABA, I. a spol.. *Řízení neziskové organizace*. Praha: AGNES, 1999. ISBN 80-902633-3-X.
- [15] FRIČ, P. *Neziskové organizace a ovlivňování veřejné politiky*. Praha: AGNES, 2000. ISBN 80-902633-6-4.
- [16] PROUZOVÁ, Z. *Ekonomické výsledky neziskových organizací v oblasti vzdělávání v roce 2005*. Brno: CVNS, 2006. ISBN 80-239-8448-9.
- [17] STEJSKALOVÁ, i. a kolektiv. *Využití účetnictví v řízení neziskových organizací*. Praha: ASPI, a.s., 2006. ISBN 80-7357-187-0.

- [18] HUDCOVÁ, Z. *Daňový režim neziskové organizace v ČR a ve vybraných zemích EU*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1841-4.
- [19] ŠIMKOVÁ, E. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. 2. rozš. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-7041-859-1.
- [20] FREMONT-SMITH, M.R. *Governing nonprofit organizations*. 3th ed., Cambridge, Mass: Belknap Press of Harvard University Press, 2004. ISBN 0674013069 9780674013063.
- [21] STUHLÍKOVÁ, H., KOMRSKOVÁ, S. *Zdaňování neziskových organizací*. 7. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, spol. s r. o., 2009. 309 s. ISBN 978-80-7263-510-8.
- [22] HAMERNÍKOVÁ, B. *Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s. r. o., 2000. 214 s. ISBN 80-902752-3-0.
- [23] PETRLÍKOVÁ, B. *Nevýdělečné organizace a fyzické osoby účtují*. 2. aktualiz. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 127 s. ISBN 80-7357-183-8
- [24] AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Nevýdělečné organizace 2008*. Praha: MERITUM, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7357-330-0.
- [25] Česká obec sokolská 2007 [online]. Praha, 2007. Dostupný z WWW: <<http://www.sokol.eu/COS/sokol.nsf>>
- [26] Analýza financování sportu v České republice [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009. Dostupný z WWW: <http://msmt.cz/uploads/soubory/tiskove_zpravy/Analyza_financovani_sportu_v_CR_final.pdf>

- [27] Analýza participace neziskových organizací na legislativním procesu v České republice [online]. Praha: Fórum dárců, 2007. Dostupný z WWW: <http://www.donorsforum.cz/dokumenty/Analyza_participace_NNO_CR.pdf>
- [28] Výsledky výzkumu neziskových organizací [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská. Dostupný z WWW: <http://lucie.vaclavkova.com/vyzkum/Vysledky_neziskovy.pdf>
- [29] FRITZ, J. Cost Cutting for Nonprofits. *Deset způsobů pro NNO jak snížit náklady* [online]. [cit. 2009-12-27]. Dostupný z WWW: <<http://nonprofit.about.com/od/nonprofitmanagement/tp/cuttingcosts.htm>>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Projekt satelitních účtů

Příloha č. 2 Výkaz zisku a ztráty

Příloha č. 3 Rozvaha (Balance)

Příloha č. 4 Analýza financování sportu v České republice

Příloha č. 5 SWOT analýza

Příloha č. 6 Postup při žádání dotace z fondu EU

SATELITNÍ ÚČET NEZISKOVÝCH INSTITUCÍ VE ZKRÁCENÉ VERZI ÚČTU

Ke dni 31.8.2009 byla na webové stránky Českého statistického úřadu vložena zkrácená verze satelitního účtu neziskových institucí za rok 2007, která obsahuje imputovanou hodnotu dobrovolnické práce. Společně s rokem 2007 došlo k částečné revizi údajů za roky 2005 a 2006. Uvedená revize spočívala zejména ve zpřesnění a zkvalitnění metody výpočtu ukazatelů SÚNI. V roce 2007 došlo k zahrnutí veřejných výzkumných institucí do SÚNI(zejména S.13). Toto zařazení jednotek do neziskového sektoru odráží skutečnou změnu statutu těchto jednotek. Významnou změnou mezi rokem 2007 a 2006 je také zvýšení hodnoty dobrovolné práce, která meziročně vzrostla téměř o 80%, (viz. Tab.č.3 součást popisu).

Úvod

Požadavek na vytvoření satelitního účtu neziskových institucí se objevil již v průběhu 90. let minulého století. Statistické oddělení Organizace spojených národů pracovalo společně s Center for Civil Society Studies na Johns Hopkins University a s odborníky, mezinárodními organizacemi a statistickými úřady z celého světa na vylepšení metodiky statistického sledování neziskových institucí. V prosinci roku 2003 publikovalo Statistické oddělení oficiální *Příručku o neziskových institucích v systému národních účtů*. Tato *Příručka* je metodickým návodem pro vytvoření satelitního účtu neziskových institucí v rámci existujícího systému národních účtů; zároveň je třeba ji brát jako doporučení národním statistickým úřadům pro zvýšení vypovídací schopnosti statistického sledování neziskových institucí. Před svým vydáním byla *Příručka* podrobena testování ve vybraných jedenácti zemích a prezentována na mnoha mezinárodních fórech a konferencích. Prvních sedm států světa (Austrálie, Belgie, Francie, Itálie, Izrael, Kanada a USA) již začalo se zaváděním *Příručky* do praxe.

1. METODOLOGIE

1.1 Současná situace ve sledování neziskového sektoru

Neziskový sektor zahrnuje všechny neziskové instituce, které podle ESA 95 mohou být zahrnuty v různých institucionálních sektorech národního hospodářství podle toho, jakému sektoru slouží. Za neziskovou instituci je považována jednotka vytvořená za účelem výroby výrobků a služeb, ale zároveň její status nedovoluje, aby tato produkce byla pro jednotky, které ji založily, řídí nebo financují, zdrojem příjmů, zisku nebo finančních výnosů.

Tabulka 1: Neziskové instituce v systému národních účtů

Typ institucionální jednotky	Institucionální sektory v systému národních účtů				
	Sektor nefinančních podniků	Sektor finančních institucí	Sektor vládních institucí	Sektor domácností	Sektor NISD
Podniky (C)	C ₁	C ₂			
Vládní instituce (G)			G		
Domácnosti (H)				H	
Neziskové instituce (N)	N ₁	N ₂	N ₃	N ₄	N ₅

Pozn.: zkratky jsou převzaty z anglické terminologie podle *Příručky o neziskových institucích v systému národních účtů*

Neziskové instituce sloužící domácnostem (NISD) vytvářejí samostatný institucionální sektor S.15. Ostatní neziskové instituce, resp. údaje za ně, vstupují jako jeden ze zdrojů do souhrnu za jednotlivé sektory a po provedení metodických úprav je již nelze z konečných údajů vyčlenit. Systém národních účtů nevytváří souhrnnou informaci za všechny neziskové instituce, poskytuje údaje pouze za neziskové instituce ze sektoru 15.

Neziskové instituce, které poskytují služby podnikatelským subjektům, které je založily, jsou zaříděny do odpovídajícího institucionálního sektoru (tj. do sektoru nefinančních podniků S.11 – N₁ nebo do sektoru finančních institucí S.12 – N₂; považují se za tržní výrobce..

Neziskové instituce, které se zabývají výrobou a poskytováním nefinančních služeb převážně domácnostem a jejichž provozní náklady jsou z více než 50 % hrazeny tržbami z prodeje výrobků a služeb, se považují za tržní výrobce a zařazují se do sektoru nefinančních podniků (S.11 – N₁). Jedná se o ekonomické subjekty mající tyto právní formy: obecně prospěšné společnosti (např. soukromé školy), občanská sdružení, komory (s výjimkou profesních) a zájmová sdružení právnických osob.

Neziskové instituce, které se převážně zabývají finančním zprostředkováním anebo pomocnými finančními činnostmi nebo které poskytují služby finančním institucím a jejichž provozní náklady jsou z více než 50 % hrazeny tržbami z prodeje služeb, se považují za tržní výrobce a zařazují se do sektoru finančních institucí (S.12 – N₂).

Neziskové instituce, jejichž provozní náklady (výroba a poskytování služeb) jsou z více než 50 % financovány a kontrolovány vládními institucemi (mají netržní charakter), se zařazují do sektoru vládních institucí (S.13 – N₃) a považují se za netržní výrobce. Patří sem veřejné vysoké školy.

Neziskové instituce, jejichž provozní náklady (výroba a poskytování služeb) jsou z více než 50 % financovány a kontrolovány domácnostmi, se zařazují do sektoru neziskových institucí poskytujících služby domácnostem (S.15 – N₅) a považují se za netržní výrobce.

V roce 2004 byl poprvé proveden test na 50 % kritérium u těch právnických osob, které nejsou vyloženě stanoveny jako neziskové instituce sloužící domácnostem podle ESA 95, odst. 2.88. Zkoumaly se ty neziskové instituce, které byly v posledních třech letech (2001 až 2003) zařazeny do statistického zpracování a které poskytly data. Podle metodického pokynu doporučeného Evropským systémem účtů (ESA 95) se propočítalo procento krytí nákladů na výrobu tržbami. Pakliže dlouhodobě přesáhlo hranici 50 %, byly instituce zařazené do S.15 přeřazeny do S.11. Pokud naopak instituce z S.11 nepřesáhly onu hranici 50 %, byly přeřazeny do S.15.

Pro neziskové instituce je typické, že zaměstnávají vedle běžných pracovníků také dobrovolné pracovníky, kteří si za odvedenou práci nenárokují žádnou mzdu. ČSÚ zjišťuje počet dobrovolníků a počet jimi odpracovaných hodin, avšak hodnota jejich práce dosud nevstupuje v národních účtech do celkové produkce a hrubé přidané hodnoty, které jsou v důsledku toho nižší, než je tomu ve skutečnosti. Nad problematikou oceňování dobrovolnické práce se v roce 2004 uskutečnilo jednání organizované Ministerstvem pro místní rozvoj, jehož závěrem byl návrh na vytvoření pracovní skupiny, která by se zabývala zpracováním Metodiky k oceňování a prokazování neplacené dobrovolné práce, jež by se jednotně využívala všemi institucemi. Poprvé byla dobrovolnická práce zahrnuta v satelitním účtu za neziskové instituce pro rok 2004.

1.2 Co přináší satelitní účet nového?

Oproti dosavadnímu způsobu sledování statistických údajů o neziskových institucích přináší satelitní účet čtyři novinky:

- (1) Metodika satelitního účtu a v jejím rámci **definice neziskových institucí** umožňuje rozšířit sledování výsledků činnosti za neziskový sektor o neziskové instituce doposud zařazené v jiných institucionálních sektorech a jejich následné sjednocení na jednom účtu. Definicí neziskových institucí se budeme podrobněji věnovat dále.
- (2) Satelitní účet zavádí pro třídění činností vykonávaných neziskovými institucemi **novou klasifikaci** (Mezinárodní klasifikaci neziskových organizací – ICNPO), která je oproti v současné době používané Odvětvové klasifikaci ekonomických činností podrobnější a vhodněji strukturovaná. Také klasifikací neziskových institucí se budeme zabývat dále.
- (3) Satelitní účet rozšiřuje sledování ukazatelů o další dvě kategorie, které prohlubují (zkvalitňují) propočet podílu neziskových institucí na hrubém domácím produktu (zvyšují podíl neziskových institucí na vytvořeném hrubém domácím produktu):
 - a) **Imputovaná hodnota práce dobrovolníků.** Práce dobrovolníků se významným způsobem podílí na provozu mnoha neziskových institucí. *Příručka* definuje dobrovolnou práci jako „práci bez peněžní odměny nebo právních závazků, poskytnutou osobám žijícím mimo dobrovolníkovu vlastní domácnost“. *Příručka* zároveň doporučuje ocenit pracovní vstup dobrovolníků průměrnou hrubou mzdou v příslušné kategorii komunitních a sociálních služeb. Jedná se tedy o náhradní vyjádření mezd, které jsou vypláceny ve skutečných zaměstnáních, do kterých jsou dobrovolníci zapojeni.
 - b) **Netržní produkce tržních neziskových institucí.** Tržní neziskové instituce, na rozdíl od jiných tržních výrobců, obvykle mívají podstatnou netržní produkci, která není v jejich tržních příjmech podchycena. *Příručka* tedy doporučuje provést ocenění netržní produkce tržních neziskových institucí na základě provozních nákladů a zařadit dodatečnou hodnotu této produkce do účtů.
- (4) Satelitní účet rozšiřuje sledování údajů o neziskových institucích o další ukazatele, které nevycházejí z národních účtů. Jedná se jak o **strukturální ukazatele** (počet subjektů, zaměstnanců, dobrovolníků, členů, členství), tak o **ukazatele výkonu** (počet návštěvníků muzea, počet vystudovaných žáků gymnázia, atd.). Všechny tyto ukazatele jsou součástí úplné a rozšířené verze satelitního účtu.

1.3 Definice neziskových institucí

Příručka používá pro potřeby statistického sledování neziskových institucí přeformulovanou tzv. **strukturálně-operacionální definici neziskových institucí**. Tato definice se liší od přetrvávajícího vymezení institucionálních sektorů, jež vychází ze systému národních účtů. Neziskový sektor podle této definice sestává z ekonomických jednotek, které jsou:

- a) *organizacemi*, tzn., že mají určitou institucionalitu, jsou právními subjekty s určitým stupněm vnitřní organizační struktury,
- b) *neziskové nebo zisk nerozdělující*, tzn., že vzniklé přebytky jsou využity na hlavní činnost, pro kterou byla nezisková instituce založena,
- c) *institucionálně odděleny od vládních institucí*, tzn., že nejsou součástí vládního aparátu ani pověřeny výkonem státní moci,

- d) *samosprávné*, tzn., že jsou schopny řídit svou činnost a vytvářet si organizační strukturu,
- e) *nepovinné*, tzn., že jejich vznik, činnost a členství v nich je založeno na dobrovolné bázi.

Podle strukturálně-operacionální definice stanovila pracovní skupina pro vytvoření satelitního účtu neziskových institucí definici neziskového sektoru jako souhrn následujících právních forem:

- Nadace
- Nadační fond
- Obecně prospěšná společnost
- Vysoká škola (veřejná)
- Politická strana, politické hnutí
- Sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj. vč. odborových organizací)
- Organizační složky sdružení
- Stavovská organizace - profesní komora
- Komora (kromě profesních komor)
- Zájmové sdružení právnických osob
- Církevní organizace (církev a náboženské společnosti včetně církevních právnických osob; předškolní a školská zařízení, základní školy, střední školy, zdravotnická zařízení zřízená církví nebo náboženskou společností)
- Honební společenstvo
- Veřejná výzkumná instituce
- Mezinárodní organizace a sdružení

Definování neziskových institucí předcházelo několik diskusí a šetření včetně konference pro okruh odborníků pro oblast neziskového sektoru uskutečněné v roce 2004 v Brně pod záštitou Centra pro výzkum neziskového sektoru.

Při snaze o vymezení neziskových institucí podle strukturálně-operacionální definice pro potřeby satelitního účtu byly diskutovány tyto oblasti:

- **Obecně prospěšné společnosti** se státním a komunálním vlastnictvím budou od roku 2004 plošně sledovány, splňují-li jiná kritéria pro zařazení do sektoru neziskových institucí než podle zakladatele, zejména způsob úhrad provozních nákladů a způsob jejich kontroly. OPS jsou od roku 2004 zařazeny do sektoru neziskových institucí sloužících domácnostem (S.15) a do sektoru nefinančních podniků (S.11) budou přeřazeny pouze podle kritéria ESA 95.
- **Veřejné vysoké školy** jsou pro zařazení rozporuplné z toho důvodu, že jejich vznik i zánik musí být proveden zákonem. Avšak důležitější je, že splňují kritérium samostatnosti, tj. mají vlastní řízení.
- O zařazení právní formy 921 (**Mezinárodní organizace a sdružení**) se rozhodlo na základě výsledků získaných z jednorázového zjišťování dotazníkem MO 2006 v roce 2006. Cílem tohoto šetření bylo získání informací o vykonávané činnosti, způsobu vedení účetnictví, hospodaření mezinárodních organizací a především aktualizování souboru mezinárodních organizací a sdružení v Registru ekonomických subjektů.
- Pro monitorování aktivity a vykonávané činnosti **organizačních jednotek sdružení** proběhlo v roce 2006 jednorázové šetření dotazníkem RES-OJS 2006. Na základě výsledků tohoto šetření byl aktualizován Registr ekonomických subjektů.

- *Příručka* vybízí ke sledování organizovaných seskupení lidí, která nemají formální charakter, existují jen na základě smlouvy. U nás se vyskytují v podobě **sdružení bez právní subjektivity** (občanský zákoník), avšak nejsou evidovány. Proto jsou údaje o nich nezachytitelné. Dále nejsou zahrnuty organizace typu obchodních společností (a.s., s.r.o, družstva – tedy i bytová), i když nebyly založeny za účelem podnikání a nejsou sledovány ani nemocnice a jiná zdravotnická zařízení, pokud jsou akciovými společnostmi nebo společnostmi s ručením omezeným, neboť nelze zjistit, zda nerozdělují zisk.

1.4 Klasifikace používané v satelitním účtu

Systém národních účtů používá k identifikování oborů působení **Odvětvovou klasifikace ekonomických činností (OKEČ)**, která je však pro potřeby neziskových institucí málo podrobná. Oproti tomu **Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu (CZ-COPNI)**, kterou Český statistický úřad přijal opatřením z roku 2000, dosud nebyla do Registru ekonomických subjektů zavedena, a tak nebyla pro publikování údajů použita. Klasifikace CZ-COPNI je navíc určena pro sledování účelu, na který byly vydány prostředky pouze ekonomickými subjekty zařazenými do institucionálního sektoru neziskových institucí sloužících domácnostem. Ve snaze pokrýt všechny neziskové instituce vymezené podle strukturálně-operacionální definice byla ve spolupráci s odborem obecné metodiky a odborem statistických registrů vydána rozšířená verze klasifikace CZ-COPNI s účinností od 1.9.2006. Atribut „COPNI“ byl v roce 2006 zařazen do věty v Registru ekonomických subjektů. V průběhu roku 2007 se předpokládá okódování neziskových organizací pomocí klasifikace CZ-COPNI v Registru ekonomických subjektů.

Příručka doporučuje používat pro sledování neziskových institucí **Mezinárodní klasifikaci neziskových organizací (ICNPO)**. Tato zcela nová klasifikace byla vytvořena v průběhu 90. let minulého století v rámci Mezinárodního srovnávacího projektu neziskových organizací, který organizovalo Center for Civil Society Studies na Johns Hopkins University a kterého se zúčastnilo 40 zemí z celého světa. Klasifikace ICNPO vznikla rozšířením klasifikace ISIC rev. 3 (česká verze je OKEČ), je tedy určena pro sledování činností vykonávaných neziskovými institucemi vymezenými podle strukturálně-operacionální definice. Klasifikace ICNPO obsahuje 12 hlavních skupin a 29 podskupin. Její použití se jeví jako důležité především kvůli mezinárodnímu srovnávání, konkrétní zařazení jednotlivých ekonomických subjektů bude pravděpodobně provedeno na základě zařazení podle klasifikací OKEČ a CZ-COPNI. Srovnání všech tří zmíněných klasifikací zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 2: Srovnání klasifikací OKEČ, CZ-COPNI a ICNPO

OKEČ ¹⁾	CZ-COPNI	ICNPO
92 Rekreační, kulturní a sportovní činnost 01.5 Lov, odchyt a chov divokých zvířat a související činnosti 75.2 Činnosti pro společnost jako celek	03 Rekreační, sport a kultura	1 Kultura, sport a volný čas
80 Vzdělávání 73 Výzkum a vývoj	04 Vzdělávání	2 Vzdělávání a výzkum

85.1 Zdravotní péče	02 Zdravotnictví	3 Zdraví
85.3 Sociální péče	05 Sociální péče	4 Sociální služby
	08 Ochrana životního prostředí	5 Životní prostředí
70.2 Pronájem vlastních nemovitostí	01 Bydlení	6 Rozvoj a bydlení
91 Činnost společenských organizací (odborné, politické strany, církve a profesní spolky)		8 Filantropie a dobrovolnictví
		9 Mezinárodní aktivity
	06 Náboženství	10 Náboženství
	07 Politické strany, odborné a profesní organizace	7 Ochrana práv a obhajoba zájmů, politika
		11 Hospodářská a profesní sdružení, odborné
93 Ostatní osobní služby	09 Služby jinde neuvedené	12 Činnosti jinde neuvedené

1) pouze nejpočetněji zastoupené OKEČ

2. TABULKY SATELITNÍHO ÚČTU

Satelitní účet tvoří neziskové instituce z institucionálních sektorů S.11, S.12, S.13 a S.15. Za každý sektor byla vypracována samostatná tabulka, do které byla zanesena zdrojová data a veškeré úpravy. Úpravy u S.11, S.12 a S.13 však nejsou provedeny ve stejném rozsahu jako při sestavování národních účtů, neboť podíl neziskových institucí na celkovém objemu všech jednotek v institucionálních sektorech je velice nízký. Proto můžeme předpokládat, že prováděné korekce se týkají převážně „čistých“ nefinančních podniků, finančních a vládních institucí. Po všech úpravách byly výsledné hodnoty za jednotlivé sektory zaneseny do sumárních tabulek.

Tabulky obsahují údaje za roky 2002, 2003, 2004, 2005 a 2006; finanční ukazatele jsou v milionech Kč. Členění je podle institucionálních sektorů, některé tabulky podle klasifikace OKEČ.

2.1 Zdrojová data

2.1.1 Nefinanční podniky (S.11) a Finanční instituce (S.12)

Použitím dat ze zpracování statistických výkazů (NI 1-01 (a)) byly naplněny tabulky sektorových účtů za všechny neziskové instituce spadající do sektorů 11 a 12 a jako zdroj byly tyto tabulky předány do systému sektorových účtů pro sektory 11 a 12. Satelitní účet však nevyžaduje všechny, ale pouze vybrané právní formy. Proto byly vytvořeny dvě nové tabulky v členění podle právních forem (nikoli podle OKEČ jako je tomu v systému národních účtů), z nichž lze provést potřebný výběr. Tabulky obsahují celou sekvenci účtů, tj. od účtů produkce až po konečnou rozvahu.

Pomocné finanční instituce ze S.12 jsou poměrně stabilní a nepříliš významnou skupinou neziskových institucí. Metodické korekce jsou zde proto téměř nulové.

2.1.2 Vládní instituce (S.13)

Použitím dat z účetních výkazů a naplněním některých položek údaji ze statistických výkazů (NI 1-01 (b)) byla sestavena tabulka sektorových účtů za všechny neziskové instituce (kterými jsou v tomto případě pouze veřejné vysoké školy) spadající do sektoru 13 a jako zdroj byla tato tabulka předána do systému sektorových účtů za celý sektor 13. Tabulka neobsahuje metodické korekce používané v odvětvových národních účtech, veškerá produkce veřejných vysokých škol je zahrnuta v ekonomické činnosti vysokého školství, neuvažují se další činnosti, které tyto instituce mohou provozovat (např. stravování, ubytování, věda a výzkum).

2.1.3 Neziskové instituce sloužící domácnostem (S.15)

Zdrojovými daty jsou údaje ze zpracování statistických výkazů NI 1-01 (a) a NI 1-01 (b). Do satelitního účtu neziskových institucí byla převzata konečná sestava účtů za S.15, která byla publikována v rámci celého systému národních účtů. Jsou zde tedy zahrnuty veškeré metodické korekce a úpravy na pokrytí ekonomiky, včetně vybilancování se všemi sektory národního hospodářství.

Přírůstek produkce za rok 2005 v S.15 oproti předchozímu roku vyplývá ze zvýšení imputované hodnoty dobrovolnické práce (dále viz bod 2.3 Imputovaná hodnota dobrovolnické práce).

2.2 Metodické úpravy a úpravy na úplnost pokrytí

S celým národním hospodářstvím je bilancována pouze sestava účtů za NISD. Jelikož se bilanční proces provádí za celé sektory S.11, S.12, S.13, S.14 a S.15, nelze odhadnout podíl neziskových institucí (kromě těch v S.15) na bilancování vzhledem k jejich malému objemu. Každá instituce má nějaký majetek a platí pracovní sílu, proto se i na neziskové instituce musí vztahovat tyto korekce: spotřeba fixního kapitálu, naturální mzdy, cestovné a imputované sociální příspěvky zaměstnavatelů.

2.2.1 Spotřeba fixního kapitálu

Spotřeba fixního kapitálu je v současné době odhadována pro všechny sektory v členění podle odvětví a druhu majetku. Používány jsou dvě metody; tyto metody mají různé předpoklady a jsou vybírány podle své vhodnosti:

1. *metoda kvantitativní* pro obydlí a ostatní stavby (silnice, dálnice, železnice)

Roční spotřeba fixního kapitálu je počítána podle institucionálních sektorů jako podíl průměrného stavu kapitálu v hrubých reprodukčních cenách a průměrné životnosti dané skupiny bytů.

2. *metoda trvalé inventarizace (PIM)* pro nebytové budovy, stroje, dopravní prostředky a software

Tato metoda spočívá v přímém odhadu stavu hrubého kapitálu a spotřeby fixního kapitálu ve stálých i běžných cenách. Spotřeba fixního kapitálu je na ČSÚ odhadována pouze lineárně, avšak na úrovni třímístných odvětví podle jednotlivých subsektorů.

2.2.2 Naturální mzdy

Naturální mzdy (rozlišujeme 11 typů) jsou odhadovány na základě údajů z účetních výkazů a statistických šetření u podniků a šetření Úplných nákladů práce (ÚNP). Část naturální mzdy je v účetnictví zahrnuta do provozních nebo do sociálních nákladů, avšak podle ESA 95 by tyto položky měly být součástí D.11 (mzdy a platy). Jedná se o příspěvek na stravování, příspěvky ze sociálního fondu na rekreaci, sport apod., výdaje na ošacení, ostatní náklady na zabezpečení zaměstnanců a příspěvek na bydlení (50%, zbytek je v P.1). Tyto sociální náklady zjišťované v podnikové statistice porovnáváme s výší výdajů na část naturální mzdy zjištěné šetřením ÚNP. V případě, že údaje z ÚNP jsou vyšší než sociální náklady, mzdy se o tento rozdíl zvyšují a mezispotřeba (P.2) se snižuje. V opačném případě se snižují mzdy a zvyšuje se mezispotřeba.

Do kategorie úprav zajišťujících úplnost zachycení je zahrnuta pouze ta část naturálních mezd, která není zachycena v podnikovém účetnictví, avšak je v šetření ÚNP. Jedná se o naturální mzdy spojené s používáním služebních vozů pro soukromou potřebu, strava a ubytování poskytované zdarma nebo za sníženou cenu zaměstnancům hotelů, závodních jídelen a zemědělství.

2.2.3 Imputované sociální příspěvky (D.122)

Odhad imputovaných sociálních příspěvků zaměstnavatelů vychází z údajů podnikového statistického výkaznictví, kde je součástí položky zákonné sociální a zdravotní pojištění. V rámci metodických úprav je tato položka vyčleněna ve výši, která odpovídá údajům získaným z šetření ÚNP. To zahrnuje dvě položky - vyrovnání za dobu nemoci placené zaměstnavatelem (objem mezd vyplacených zaměstnavatelem v prvních dnech nemoci) a ostatní sociální dávky hrazené zaměstnavatelem (např. dávky při narození, úmrtí rodinného příslušníka, v mateřství, při odchodu do důchodu a podobně).

2.2.4 Cestovné

Úpravou ze zdrojových dat se vymezují náklady neziskových institucí na cestovné svých zaměstnanců a určitá část (30%) se zařazuje do naturálních mezd, neboť se jedná o náhradu zaměstnancům (položka D.1).

2.3 Imputovaná hodnota dobrovolnické práce

Pracovní skupina pro zavádění satelitního účtu neziskových institucí v ČR uspořádala v prosinci 2005 seminář k problematice oceňování dobrovolnické práce. Po vyslechnutí různých názorů a návrhů se rozhodla přijmout metodu ocenění pomocí mediánu stanoveného podle výsledků z Informačního systému o průměrném výděлку (ISPV), které provádí pracoviště statistické služby Ministerstva práce a sociálních věcí za nepodnikatelskou sféru podle zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Pro rok 2006 hodnota mediánu podle ISPV dosahovala 120,19 Kč/hod, oproti roku 2005 se zvýšila o necelých 7 Kč/hod. Tímto mediánem byl vynásoben počet hodin odpracovaných dobrovolníky, který Český statistický úřad získal ze statistických šetření výkazy NI 1-01(a) a NI 1-01(b).

Tabulka 3: Ocenění dobrovolnické práce

Institucionální sektor	Počet dobrovolníků			Počet hodin odpracovaných dobrovolníky			Oceněná dobrovolní práce (mil.Kč)		
	Rok	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006
S.11		1 071	901	2 778	168 872	233 680	288 483	19	28
S.12		0	0	0	0	0	0	0	0
S.13		49	0	84	300	0	867	0	0
S.15		838 947	871 020	1 212 501	62 819 667	48 650 387	82 937 006	7 126	5 846
CELKEM		840 067	871 921	1 215 363	62 988 839	48 884 067	83 226 356	7 145	5 874

Oceněná dobrovolnická práce vstupuje do satelitního účtu neziskových institucí jako součást položky Mzdy a platy naturální (D.11n). Navýšení položky D.11n se promítne do změny celkových náhrad zaměstnancům (D.1) a do bilančních položek (provozní přebytek, disponibilní důchod, čisté úspory, čisté půjčky a jiné). U S.15 se navíc navýší netržní produkce (P.132), která se počítá nákladovým způsobem. Hodnota mediánu pro ocenění dobrovolné práce byla v roce **2007** 126,86 Kč/hod.

2.4 Tabulky

Údaje v tabulkách z let 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 a **2007** jsou v běžných cenách; částky jsou v milionech Kč. Struktura se co nejvíce přibližuje struktuře uvedené v příručce. Hodnoty jsou již po veškerých úpravách popsaných výše.

Tabulky I.1 až I.9: Agregace neziskového sektoru

- zobrazují zkrácenou verzi satelitního účtu – sestavu účtů od účtu výroby po finanční účet. Uvedeny jsou pouze hlavní položky. Tabulka I.9 vyjadřuje počty pracovníků a náhrady za jejich práci. Vyplněny jsou pouze údaje, které jsou v současnosti dostupné. Ve sloupcích jsou hodnoty za neziskové instituce celkem a v rozdělení podle jednotlivých institucionálních sektorů.

Tabulky II.1 a II.2

- ukazují položky výdajů a výnosů za neziskový sektor.

Tabulka II.3

- vykazuje přijaté a poskytnuté transfery za neziskový sektor.

Tabulky II.3a a II.3b

- vykazují detailnější pohled pouze pro S.15, který je bilancován, od jakého sektoru byly transfery přijaty a jakému sektoru byly transfery poskytnuty.

Tabulky IV.1a, IV.1b a IV.1c

- zachycují hlavní položky: produkci, přidanou hodnotu a počet zaměstnanců (přepočtený počet) v členění podle odvětví a typu instituce. Odvětví jsou v členění na sekce. Pouze nejvýznamnější sekce jsou dále rozděleny do trojmístných OKEČ. Upozorňujeme, že do metodických úprav při tvorbě satelitního účtu nebyly zahrnuty všechny úpravy prováděné odborem ročních národních účtů (zejména alokace FISIM). Hodnoty se sledují za jednotlivé institucionální sektory, uvádí se jak údaj za celý sektor tak za neziskové instituce spadající do daného sektoru, a taktéž je připojen sloupec, který sčítá všechny neziskové instituce.

Upozorňujeme, že předkládáme jedny z prvních zkrácených verzí satelitního účtu neziskových institucí, proto některé postupy a úpravy mohou být na základě nových poznatků pozměněny. Přivítáme všechny podnětné dotazy, připomínky či náměty, které by nám pomohly při zdokonalování popisu neziskového sektoru pomocí satelitního účtu. V případě zájmu se, prosím, obraťte na adresu vladimir.kermiet@czso.cz nebo irena.tannenbergerova@czso.cz.

Analýza financování sportu v České republice

verze shrnující

Materiál vypracován ve spolupráci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Českého olympijského výboru.

Vydáno dne 16. 4. 2009.

Obsah

1	Úvod	4
1.1	Cíl studie	4
1.2	Verze studie	4
1.3	Použité zdroje a kvalita dat	4
1.4	Autorský tým	5
2	Význam sportu ve společnosti.....	6
2.1	Sociální integrace, rovné příležitosti.....	6
2.2	Upevňování zdraví a kvalita života	6
2.3	Rekreace, obnova sil.....	6
2.4	Hospodářský rozměr sportu	7
2.5	Aktivní občanství.....	7
2.6	Výchova a vzdělání	7
2.7	Prožitek a seberealizace	8
2.8	Zdatnost	8
2.9	Sportovní výkony	8
2.10	Státní reprezentace, vlastenectví	8
2.11	Mezinárodní kontakty a podpora míru	8
2.12	Použitá literatura a zdroje dat	9
3	Státní výdaje do oblasti sportu 1989-2008	10
3.1	Výsledky – grafické vyjádření	10
3.1.1	<i>Graf výdajů státního rozpočtu včetně odvodů loterijních společností do oblasti sportu.....</i>	<i>10</i>
3.1.2	<i>Graf vývoje zastřešujících výdajů do sportu přepočtených na úroveň roku 2008.....</i>	<i>11</i>
3.2	Výsledky – komentář.....	11
3.3	Použitá literatura a zdroje dat	12
3.4	Použitá metodologie a doplňující komentáře	12
3.4.1	<i>Výdaje do oblasti sportu z úrovně státu, tj. přímé výdaje vlády.....</i>	<i>12</i>
3.4.2	<i>Výdaje do oblasti sportu na úrovni regionů (tj. krajů)</i>	<i>12</i>
3.4.3	<i>Výdaje do oblasti sportu na úrovni obcí (včetně měst).....</i>	<i>12</i>
3.4.4	<i>Výdaje do oblasti sportu z loterijních činností.....</i>	<i>12</i>

4	Financování sportu v zemích Evropské unie.....	13
4.1	Výsledky – grafické vyjádření	13
4.1.1	Země Evropské unie – porovnání veřejných výdajů na sport na 1 obyvatele (EUR / OBYVATEL) 13	
4.1.2	Země Evropské unie – porovnání veřejných výdajů na sport vůči HDP	14
4.1.3	Země Evropské unie – porovnání vládních výdajů na sport s úspěšností na OH.....	14
4.2	Výsledky – komentář.....	15
4.3	Použitá literatura a zdroje dat	15
4.4	Použitá metodologie a doplňující komentáře.....	15
4.4.1	Studie francouzského předsednictví jako hlavní zdroj dat	15
4.4.2	Úpravy dat a dopočítání chybějících dat v oblasti veřejných výdajů	16
4.4.3	Výdaje na úrovni regionální a obcí („Local authorities“)	16
4.4.4	Otázka podchycení výdajů do sportu ze stran monopolních sázkových společností.....	16
4.4.5	Vládní výdaje v porovnání se sportovní úspěšností na OH.....	16
4.4.6	Studie EU-Sport office a ENGSO	16
5	Přínos sportovního prostředí pro státní rozpočet.....	17
5.1	Výsledky – grafické vyjádření	17
5.1.1	Struktura financování sportu podle francouzské studie „Study of public and private financing of sport in Europe (2008)“	17
5.1.2	Výsledný pozitivní efekt sportu pro státní rozpočet	18
5.2	Výsledky – komentář.....	19
5.3	Použitá literatura a zdroje dat	19
5.4	Použitá metodologie a doplňující komentáře.....	20
5.4.1	Metoda opírající se o údaje ve francouzské studii „Study of public and private financing of sport in Europe (2008)“	20
5.4.2	Metoda opírající se o údaje v Bílé knize o sportu (2007)	21
5.4.3	Studie Ladislava Malého „Sport a ekonomika státu“	21
5.4.4	Závěr.....	21

1 Úvod

1.1 Cíl studie

Cílem studie je odpovědět co možná nejpřesněji na následující otázky:

- jaký je společenský přínos sportu a jakou má roli ve společnosti,
- jaký objem veřejných prostředků se ročně vynaloží na podporu sportu a jak se tato podpora mění v čase,
- srovnání veřejných výdajů na sport v kontextu Evropské unie,
- zda je sport čistým příjemcem nebo plátcem do státního rozpočtu.

Soustředíme se proto ve studii na co nejpřesnější zdokumentování stávajícího stavu a podchycení trendů a závislostí. Není záměrem navrhnout východiska pro potenciálně identifikované příležitosti ke zlepšení.

1.2 Verze studie

Tato studie má dvě základní verze - shrnující a detailní.

Shrnující – na omezeném počtu 22 stran poskytuje závěry všech hlavních kapitol s udáním základních použitých zdrojů. Shrnující verze rovněž obsahuje hlavní výstupní výpočty. Tato studie je určena pro komunikaci se zástupci vládních a sportovních institucí a rovněž pro komunikaci s médií.

Detailní – tato verze obsahuje plná znění zásadních použitých zdrojů a rovněž dílčí výpočty. Tato verze je primárně určena pro autorské kolektivy navazujících studií. Verze je samozřejmě přístupná všem, které zajímá hlubší úroveň detailu.

1.3 Použité zdroje a kvalita dat

Snahou autorského týmu bylo používat data z dostupných zdrojů (v těchto případech jsou použité zdroje vždy uvedeny). V omezené míře musel autorský kolektiv přistoupit i k vlastnímu sběru primárních dat.

Vzhledem k tomu, že sběru dat o financování sportu se v České republice ani v žádné jiné zemi EU nikdo konzistentně a dlouhodobě nevěnoval, nebyla pro studii k dispozici data v časově i teritoriálně homogenní formě. Tento stav si vynutil řadu zjednodušení a zejména práci s agregovanými údaji. Přesto použitá metodika konzultovaná se státní správou zajišťuje, že výsledky studie jsou na národní úrovni vypovídající a lze s nimi pro účely deklarované v úvodu studie pracovat.

V průběhu dvaceti let, které studie popisuje, došlo k řadě zásadních změn. Změna politického systému, vznik nového státu, změna odvodů loterijních společností, nové státoprávní uspořádání, změna vlastníků sportovních zařízení a další. Dále je nesnadné porovnávat způsoby a objemy financování v jednotlivých státech Evropské unie. Země se od sebe zásadně liší velikostí, státoprávním uspořádáním, objemem HDP, ale i historickou pozicí sportu v dané zemi. Z tohoto důvodu je potřeba státy porovnávat pouze ve „velkých“ číslech. Při větší podrobnosti jsou čísla mnohdy neporovnatelná a to z následujících důvodů:

- ekonomická data ze sportovní oblasti jsou obtížně dostupná a často ani neexistují ve srovnatelně definovaných ukazatelích, neboť sport není samostatným statisticky sledovaným oborem. To platí jak pro Českou republiku, tak i pro většinu ostatních států EU. Za výjimku lze považovat pouze Francii a

Rakousko, které mají velmi podrobně propracované financování sportu, jak na úrovni státu, tak i regionů a samospráv,

- i v případě, že data existují, je často otázkou, zda se jedná o prostředky vydané výhradně na sport. Toto platí především u víceúčelových hal anebo výdajů, které primárně zlepšují infrastrukturu v dané lokalitě. V těchto případech lze hodnotit výdaje spíše jako smíšené, podporující kulturu, dopravní infrastrukturu a volnočasové aktivity,
- z důvodu porovnání nákladů v čase byly eliminovány nesystémové náklady, pocházející především z příloh státního rozpočtu.

Cílem autorského týmu tedy bylo postupovat co nejtransparentněji, tj. přesně popsat použité zdroje, jasně pojmenovat zjednodušení, ke kterým došlo a jevy, od kterých bylo vědomě abstrahováno. Autoři se rovněž snažili kvantifikovat nebo alespoň komentovat možné odchylky způsobené nutným zjednodušením. Řečeno sportovní terminologií, autorský tým hrál fair play a tam, kde se octli na hranici regulí, tak o tom jasně informuje.

1.4 Autorský tým

Tým byl sestaven tak, aby byli zastoupeni představitelé hlavních sportovních sfér:

- Státní správa
- Akademická sféra
- Vrcholový sport
- Sport výkonnostní a sport pro děti a mládež

Autorský tým	Organizace	Funkce
Kocourek Jan	MŠMT	Náměstek ministra MŠMT
Vosyka Miroslav	MŠMT	Ředitel oboru sportu MŠMT
Kejval Jiří	ČOV	Místopředseda pro ekonomiku a marketing
Dovalil Josef	ČOV / FTVS UK	Místopředseda pro olympismus, pedagog
Hulinský Petr	ČOV	Člen výkonného výboru
Kynos Jiří	ČOV	Ekonomický ředitel
Hora Daniel	ČOV	Externí poradce
Novotný Jiří	VŠE	Vysokoškolský pedagog
Boháč Jan	ČSTV	Generální sekretář ČSTV
Jon Miloš	Krajský úřad Královéhradeckého kraje	Člen výboru pro sport a volnočasové aktivity

Oponentní tým	Organizace	Funkce
Zajíček Zdeněk	Český svaz basketbalu	Předseda
Tomajko Dušan	Universita Palackého v Olomouci	Děkan fakulty tělesné kultury
Janota Eduard	Ministerstvo financí	Náměstek ministra MF

2 Význam sportu ve společnosti

Sport je lidská činnost založená na základních společenských, výchovných a kulturních hodnotách. Sport tyto hodnoty bez ohledu na pohlaví, rasu, věk, zdravotní postižení, náboženství a víru, sexuální orientaci a společenské či ekonomické zázemí u jednotlivců i ve společnosti jako celku posiluje.

Sport představuje v současnosti společenský a ekonomický jev narůstajícího významu, jež význačným způsobem přispívá k rozvoji společnosti. V zemích EU se sportem v různých formách zabývá vysoké procento populace. V průměru 20% je organizováno v klubech, velká část sportuje neorganizovaně. Tuto skutečnost odráží v posleních 10 letech aktivní přístup rozhodujících evropských institucí.

2.1 Sociální integrace, rovné příležitosti

Sport je oblastí lidské činnosti, která se všeobecně těší velkému zájmu lidí a která má zároveň obrovský potenciál je sdružovat a oslovovat, a to bez ohledu na věk či společenský původ. Významným způsobem tak posiluje hospodářskou a společenskou soudržnost, pomáhá vytvářet integrovanější společnost včetně dosažení rovného postavení mužů a žen. Důležité je to zvláště u mladých lidí, lidí zdravotně postižených a lidí pocházejících ze znevýhodněných poměrů. Sport vytváří pocit sounáležitosti a spoluúčasti – může být tedy důležitým nástrojem integrace přistěhovalců a vyloučených skupin společnosti.

2.2 Upevňování zdraví a kvalita života

Existuje řada důkazů, že nedostatek tělesné aktivity zvyšuje výskyt nadváhy, obezity a četných chronických onemocnění (kardiovaskulární choroby a diabetes), které snižují kvalitu života, ohrožují život jednotlivců a zatěžují státní rozpočet, zejména rozpočet zdravotnictví. Sport jako nástroj prevence a zdraví upevňující tělesné aktivity má dalekosáhlejší vliv než jakékoli jiné společenské hnutí. Sport lidi přitahuje a je pozitivně vnímán. V této souvislosti lze citovat údaj z panelu ekonomického fóra v Davosu v únoru 2009 (Sport: Untapped Asset) „Každý dolar investovaný do sportu ušetří čtyři dolary ve zdravotnictví.“ Potvrzuje se tak zjištění dřívější rakouské studie Sport und Gesundheit.

2.3 Rekreace, obnova síl

Sport v tomto smyslu představuje individuálně i společensky prospěšnou činnost. Tělesný pohyb patří k základním faktorům aktivního odpočinku, který účinně kompenzuje pracovní vypětí a častou jednostrannost současného života, poznamenaného navíc nedostatkem pohybu.

I když primárně se jedná o zotavení po práci a udržování tělesné a duševní kondice prostřednictvím sportu, lze to považovat za vhodnou součást využívání volného času a doplněk životního stylu a v důsledku toho o kultivaci tvořivých sil člověka.

2.4 Hospodářský rozměr sportu

Sport představuje také dynamické a rychle rostoucí hospodářské odvětví. Může sloužit jako nástroj pro místní a regionální rozvoj, obnovu měst a pro rozvoj vesnic. Naznačují to dosavadní studie a analýzy vnitrostátních rozpočtů, zisků z velkých sportovních akcí a nákladů způsobených tělesnou nečinností, včetně stárnutí obyvatelstva.

Sport je s ekonomikou propojen mnoha přímými i nepřímými vztahy. Ty působí obousměrně tak, že ekonomika vytváří pro rozvoj sportu příznivé podmínky a sport napomáhá rozvoji národní ekonomiky. Patří sem:

- organizace sportovních akcí,
- výstavba sportovních objektů a zařízení,
- výroba zařízení pro sportovní objekty, výroba nářadí a náčiní,
- obchod se sportovním zbožím,
- služby (např. fitcentra, posilovny, organizované „školy“ a kurzy pro děti, mládež i dospělé),
- doprava sportovců a diváků,
- cestovní ruch – sportovní turistika,
- modernizace infrastruktury ve spojitosti se sportem,
- mediální sféra.

Podle Bílé knihy o sportu generuje sportovní prostředí v zemích EU až 3.7% HDP a zaměstnává až 5.4% pracovní síly.

2.5 Aktivní občanství

Účast v týmu, zásady fair play, dodržování pravidel hry, respekt vůči ostatním, solidarita a disciplína, jakož i pořádání amatérských sportů v rámci neziskových klubů, to vše posiluje aktivní občanství. Dobrovolnická práce ve sportovních organizacích skýtá mnoho příležitostí k neformálnímu vzdělávání. Sport rovněž nabízí mladým lidem atraktivní možnosti zapojení se do společnosti a může je pomoci odvést od delikvence. Společenské uplatnění ve sportu se projevuje veřejnou aktivitou (soutěže, tréninky, slavnosti a další formy), která tvoří součást národních kultur. Sport patří také k aktivitám se značným potenciálem podpory mezikulturního dialogu.

2.6 Výchova a vzdělání

Sport sehrává roli ve formální i neformální výchově a ve vzdělávání, tím napomáhá k posílení lidského kapitálu. Hodnoty, které sport zprostředkovává, přispívají k rozvoji vědomostí, dovedností, motivace, utváření osobnosti, odolnosti, formování charakteru, odpovědnosti, sebehodnocení, smyslu pro povinnost, vztahu k ostatním, houževnatosti, cílevědomosti, sebeovládání, připravenosti k osobnímu nasazení, překonávání překážek. Příznivě ovlivňuje fyzický i mentální rozvoj dětí. Pomáhá učit se jistým pravidlům a respektovat rovné příležitosti, podporuje rozvoj schopnosti soustředění, schopnosti učit se a buduje sebedůvěru. V souhrnu se jedná o prvky socializace a morálky, tj. ovlivňování chování lidí ve vztahu k lidskému společenství.

2.7 Prožitek a seberealizace

Člověk musí obstarávat své životní potřeby, musí regenerovat své síly, ale může a postupně i musí ve volném čase (který do značné míry také určuje úroveň člověka) prožitkově obohacovat svůj svět. Tomu může sloužit i sport jako spontánní přitažlivá emocionálně nasycená činnost. Trénink i soutěžení přináší uspokojení z pohybu, spolupráce, sociálního kontaktu, ze zdařilých pokusů o překonání překážek, z vítězství, popularity a společenského postavení. Sport je přitažlivý i divácky, ale divácký zážitek nemůže být a není zdaleka tak silný a nosný jako aktivní činnost. Sport je jednou z oblastí umožňující seberealizaci člověka podle jeho dispozic, přitom svět prožitků zde není pouze „konzumován“, ale i „produkován“.

2.8 Zdatnost

Sport je nejen zdrojem prožitků, ale jako pohybová aktivita ve svých důsledcích také prostředkem tělesného rozvoje člověka, sport má význam jako aktivní činitel zvyšování zdatnosti a výkonnosti. Výsledkem působení sportu je kromě jiného tělesný rozvoj, tedy aspekt, který je v moderním světě zanedbáván. Jeho ekonomický význam, ve smyslu pracovním a zdravotně preventivním, je zřejmý.

2.9 Sportovní výkony

Ke sportu patří také zvláštní uznání mimořádných výkonů. Vysoká sportovní úroveň přesvědčuje z kulturního hlediska nejen sama sebou, ale chrání současně před provinční malostí. Proto také vysoké výkony ve sportu – stejně jako v hudbě, tanci, baletu nebo malířství – svým způsobem smysluplné a inspirativní, jsou výrazem dosahování aktuálních hranic lidských možností. Ve srovnání s jinými oblastmi života se tak děje výslovně pod kontrolou pevně stanovených pravidel. Ve sportu není dovoleno všechno, co by bylo možné, v rámci pravidel nemá ovšem sport hranic. A v tom je právě jeho zvláštní půvab, někdy i jeho nezměnnost, avšak zároveň i jeho autenticita. Pro diváky jsou výkony ve sportu dramatickým zážitkem, mají propagační význam zejména pro děti a mládež. Ve vystupování sportovců je současně skryt velký potenciál ovlivnění (pozitivní za předpokladu, že se prezentují nejen výsledky soutěží, ale i chováním a atmosférou nevybočující z uznávaných společenských norem).

2.10 Státní reprezentace, vlastenectví

Velké mezinárodní sportovní soutěže se stávají světovými, kontinentálními či regionálními společenskými událostmi. Sportovci jsou považováni za vyslance – reprezentanty svých zemí a jejich výkony dostávají vědomě či nevědomě další rozměr – součást zahraniční prezentace sportu, kultury a úrovně té které země. Současně směrem dovnitř bývají zdrojem národní hrdosti a vlastenectví.

2.11 Mezinárodní kontakty a podpora míru

Sportovní soutěže a kontakty na všech úrovních sportu mají potenciální váhu pro porozumění mezi jednotlivými národy a kulturami. Olympijské hnutí spojuje rozvoj sportu s cílem podpořit mír prostřednictvím sportu a olympijských ideálů, podpořit přátelství a porozumění ve světě a zvláště vyzdvihnout starou řeckou tradici olympijského příměří. Sport může hrát roli v souvislosti s různými aspekty zahraničních vztahů jako položka v programech zahraniční pomoci a jako součást dialogu mezi partnerskými zeměmi a v rámci veřejné diplomacie.

2.12 Použitá literatura a zdroje dat

Následující tabulka prezentuje použité zdroje dat a rovněž jména osob zodpovědných za získání dat.

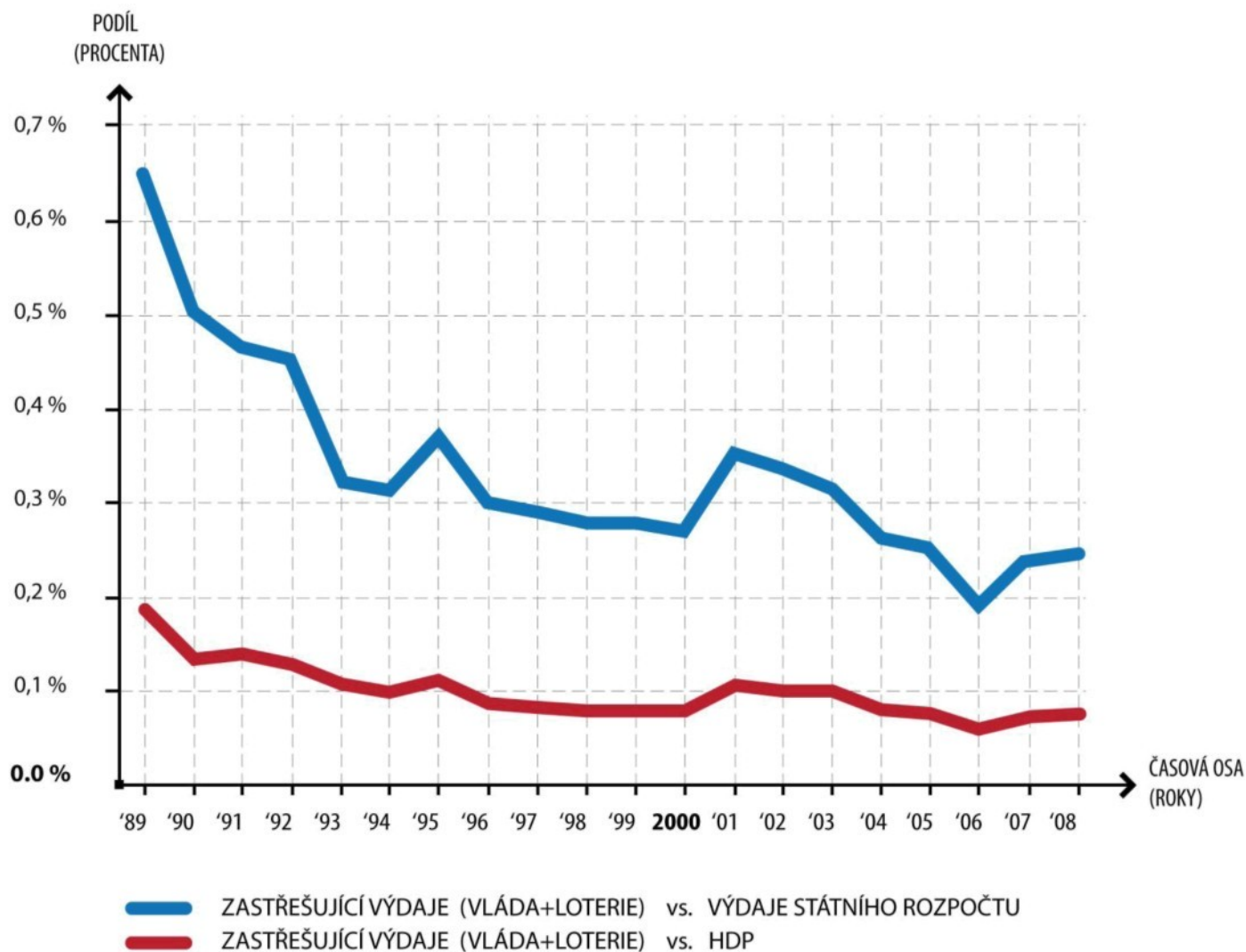
Data a témata	Zdroj	Odpovědný za zpracování zdroje
Význam sportu	Doc. Dovalil – vlastní publikační činnost	Dovalil Josef
Význam sportu	Bílá kniha o sportu (2007, Komise Evropské Unie)	Dovalil Josef
Financování sportu	Sport Financing Survey (2007, EU-Sport Office)	Boháč Jan
Význam sportu	Deklarace z Nice (2000, Komise Evropské Unie)	Boháč Jan
Základní dokument EU	Lisabonská smlouva (2008, Komise Evropské Unie)	Boháč Jan
Odhad ušetřených prostředků za zdravotnictví díky sportu	Ekonomické fórum Davos – Sport: An untapped Asset..... /*	Kejval Jiří
Sport a zdraví	Sport und Gesundheit (2000, BSO + Bundes-ministeriums für soziale Sicherheit und Generationen + Universität Wien	Boháč Jan
Význam sportu	EU Physical Activity Guidelines (2008, Komise Evropské Unie)	Boháč Jan
Hospodářský rozměr sportu	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Bílé knize o sportu (2008, Evropská komise)	Kejval Jiří
Odhad HDP generovaného sportem	Bílá kniha o sportu (2007, Komise Evropské Unie)	Kejval Jiří
Odhad zaměstnanosti generované sportem	Bílá kniha o sportu (2007, Komise Evropské Unie)	Kejval Jiří

* <http://www.euractiv.com/en/sports/davos-underlines-economic-value-sport/article-179279>

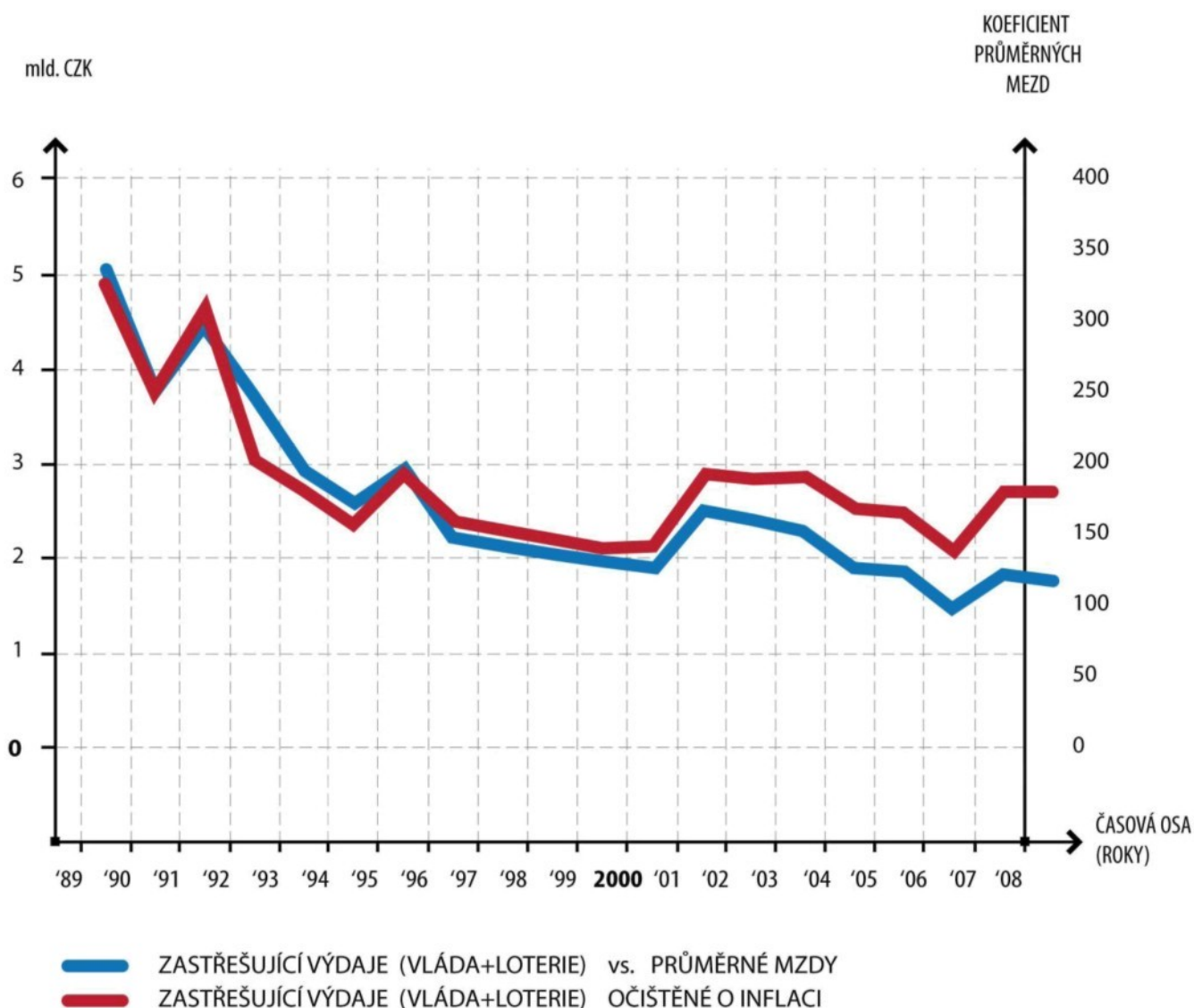
3 Státní výdaje do oblasti sportu 1989-2008

3.1 Výsledky – grafické vyjádření

3.1.1 Graf výdajů státního rozpočtu včetně odvodů loterijních společností do oblasti sportu

3.1.2 Graf vývoje zastřešujících výdajů do sportu přepočtených na úroveň roku 2008

3.2 Výsledky – komentář

Hlavní snahou autorského týmu bylo zpracování časové řady státních výdajů do oblasti sportu v letech 1989 až 2008. Pro porovnání údajů, které byly snímány v různém politickém prostředí, v různých státech, v různých vlastnických a státoprávních podmínkách, se snažil tým eliminovat tyto vlivy. Základní vodítko přitom vždy zůstává: evidovat jen ty prostředky, které jdou přímo do sportovního prostředí. Z výsledků je patrné, že v období před rokem 1990 byl sport preferovaným odvětvím. Po roce 1989 pak následoval prudký pokles financí směřujících do sportu. Dna dosáhl v letech 1997-1998, kdy výdaje na sport činily méně než polovinu procentuelních výdajů ze státního rozpočtu v porovnání s rokem 1989. Poté začalo docházet k navyšování zdrojů, které vyvrcholilo v roce 2001. Poté především z důvodu rychlého hospodářského růstu, který nebyl adekvátně promítnut ve výdajích na sport, začalo docházet k trvalému poklesu. Tento trend byl umocněn rozhodnutím sportovního prostředí o financování víceúčelové arény v Praze. Tyto faktory nadále ovlivňovaly objem financí tak, že podíl peněz sportovního prostředí se v současné době dostal na rekordně nízké hodnoty k poměru objemu státního rozpočtu. Podobný trend je možné pozorovat i v případě, že se finance vztáhnou k parametru HDP eventuálně k průměrným mzdám v ČR v jednotlivých letech.

3.3 Použitá literatura a zdroje dat

Následující tabulka prezentuje použité zdroje dat a rovněž jména osob zodpovědných za získání dat

Data a Témata	Zdroj	Odpovědný za zpracování zdroje
Výdaje státního rozpočtu na sport 1993-2008	Především oficiální zdroje Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	Vosyka Miroslav
Výdaje státního rozpočtu na sport 1989-1992	Investigace zejména co se týká přímých výdajů ministerstev mimo toky ČSTV / loterijní společnost (obrana, vnitra, školství)	Kynos Jiří
Výdaje loterijní společnosti	Oficiální údaje loterijní společnosti	Kejval Jiří
Výdaje regionů (krajů) a obcí	Vlastní sběr dat/Sběr dat na Královéhradeckém kraji za r. 2008	Jon Miloš
Celkové výdaje státního rozpočtu 1989-2008	Oficiální údaje ČSÚ	Kejval Jiří
Údaje o roční inflaci a průměrných mzdách	Oficiální údaje ČSÚ	Kejval Jiří

3.4 Použitá metodologie a doplňující komentáře

3.4.1 Výdaje do oblasti sportu z úrovně státu, tj. přímé výdaje vlády

Zde se autorský tým rozhodl přihlížet pouze k systémovým a plánovaným položkám a tedy nepřihlížet k mimořádným a nesystémovým (příloha SR) výdajům, se kterými nelze pracovat v delší časové řadě.

3.4.2 Výdaje do oblasti sportu na úrovni regionů (tj. krajů)

Údaje o zdrojích na úrovni regionů nebyly autorským týmem zařazeny do celkové analýzy z důvodu změny státoprávního uspořádání v letech 1993, 2002. Relevantní údaje pro financování sportu na úrovni regionů je možné evidovat až od změny VÚSC v roce 2002.

Pozn. autorského týmu: na základě shromážděného vzorku dat a následné analýze lze odhadovat, že výdaje z regionálních rozpočtů na sport se pohybují mezi 10% až 25% plánovaných vládních výdajů na sport.

3.4.3 Výdaje do oblasti sportu na úrovni obcí (včetně měst)

Autorský tým shromáždil data o financování sportu městy a obcemi na základě vlastní analýzy, kterou prováděl ve statistickém šetření na vzorku třiceti měst a obcí v České republice. Tyto údaje jsou platné pro rok 2008. Historická data byla však dopočítána pouze trendovou statistickou metodou (proporce vůči sumě celkových státních rozpočtových výdajů na sport). Autorský tým se poté rozhodl nezahrnovat zdroje z městských a obecních rozpočtů do časové analýzy. Započtení těchto výdajů by nijak věcně nepřispělo k analýze celkového trendu.

3.4.4 Výdaje do oblasti sportu z loterijních činností.

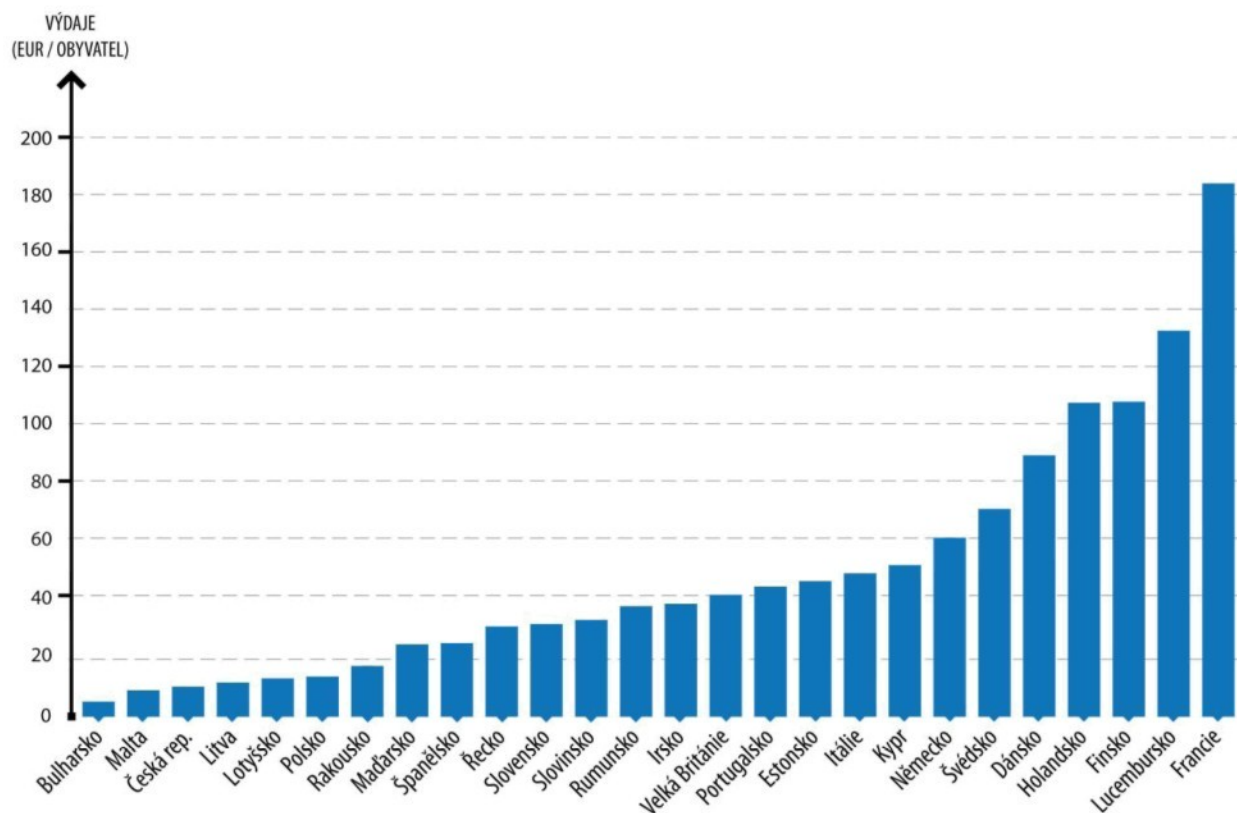
Loterijní činnosti ve své původní podobě z roku 1989 výrazně změnily svoji tvář. A to jak z hlediska vlastnických vztahů, tak z hlediska velikosti trhu a struktury.

Do analýzy nebyly zahrnuty odvody od roku 2004 spojené s úhradou nákladů souvisejících s výstavbou víceúčelové arény v Praze.

4 Financování sportu v zemích Evropské unie

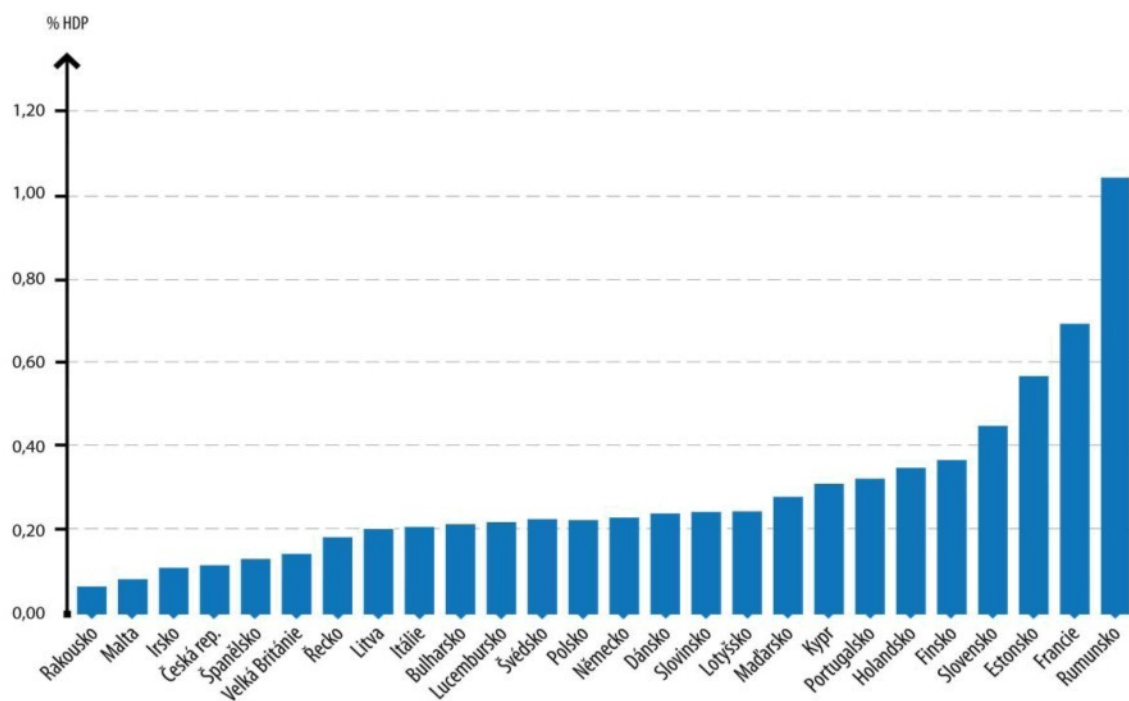
4.1 Výsledky – grafické vyjádření

4.1.1 Země Evropské unie – porovnání veřejných výdajů na sport na jednoho obyvatele

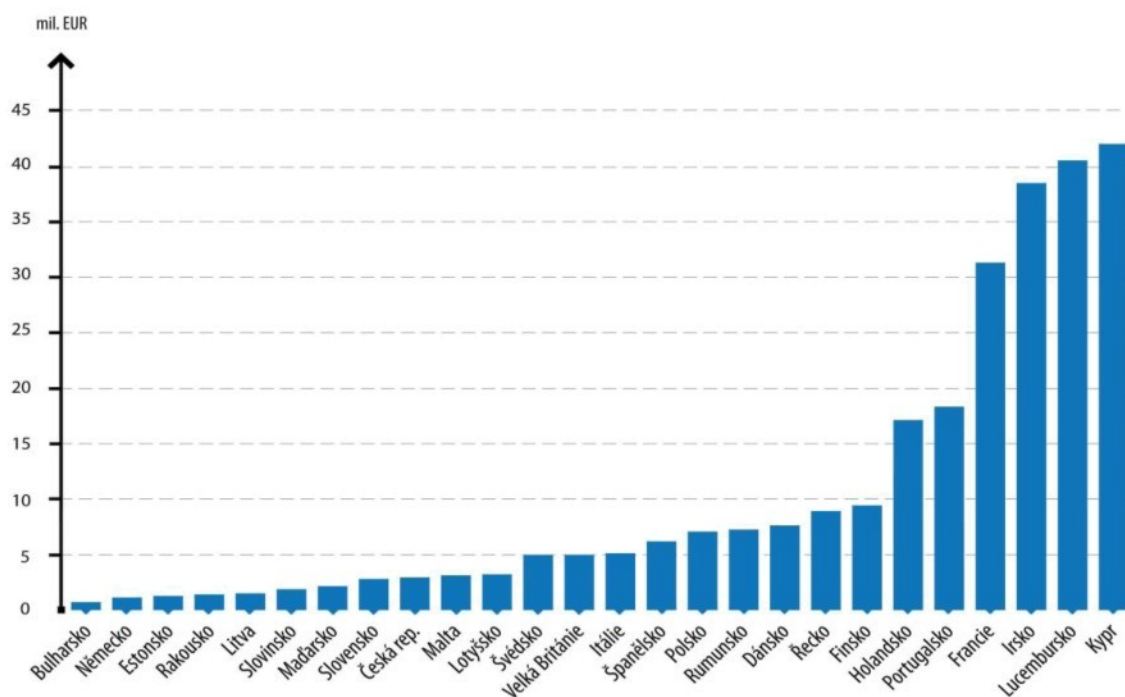

č

4.1.2 Země Evropské unie – porovnání veřejných výdajů na sport vůči HDP

4.1.3 Země Evropské unie – porovnání vládních výdajů na sport s úspěšností na OH

4.2 Výsledky – komentář

Porovnání financování sportu v České republice a ve státech EU je jedním z klíčových bodů této analýzy. Autorský tým vycházel z dostupných dat, které byly převzaty ze studie francouzského předsednictví. Chybějící data byla převzata z materiálů národních organizací eventuálně mezinárodních organizací zabývajících se problematikou financování sportu. Údaje, které nebyly dostupné, byly dopočítány extrapolací metodou. Autorský tým se rozhodl porovnávat státy Evropské unie podle veřejných výdajů na sport na jednoho obyvatele. V tomto srovnání skončila Česká republika v rámci EU s třetími nejnižšími veřejnými výdaji. Porovnání dominuje Francie s výrazně nejvyššími výdaji. Srovnatelné státy, jak z hlediska síly ekonomiky, tak z pohledu počtu obyvatel, se pohybují zhruba v polovině srovnání. V grafu porovnání veřejných výdajů na sport vs. procento HDP dané země je Česká republika s 0.11% HDP na čtvrtém místě od konce. Zajímavé jsou oba konce grafu, kdy nejvyšší procento HDP z celé EU zaujímá Rakousko (0,06%), naopak nejvyšší podíl má Rumunsko (1,05%). Státy srovnatelné velikostí a ekonomikou se rozprostírají v celé škále grafu. Zajímavý je i další graf, který komentuje vládní výdaje na sport s porovnáním se sportovní úspěšností země na olympijských hrách. Jako základ pro úspěšnost vzal tým v úvahu zisk medailí za poslední čtyři olympijské hry, dvoje zimní a dvě letní. V tomto srovnání vychází Česká republika v pořadí devátá. Nejefektivnější systém reprezentuje Bulharsko a Německo. Graf uzavírá Kypr, Lucembursko a Irsko, kterým se nepodařilo za uplynulé čtyři OH získat ani jednu medaili.

4.3 Použitá literatura a zdroje dat

Následující tabulka prezentuje použité zdroje dat a rovněž jména osob zodpovědných za získání dat.

Data a témata	Zdroj	Odpovědný za zpracování zdroje
Porovnání výdajů do oblasti sportu zemí Evropské unie	Study of public and private financing of sport in Europe (2008) Studie vytvořená u příležitosti francouzského předsednictví EU.....	Kejval Jiří
Výdaje regionů (krajů) a obcí v České republice	Vlastní sběr dat	Jon Miloš
Olympijské výsledky OH 2002 - 2008.....	Mezinárodní olympijský výbor (www.olympic.org)	Kejval Jiří

4.4 Použitá metodologie a doplňující komentáře

4.4.1 Studie francouzského předsednictví jako hlavní zdroj dat

Data umožňující transparentní a věrohodné porovnání výdajů na sport mezi zeměmi Evropské unie v podstatě neexistují. Autorský tým ji identifikoval jako nejvhodnější studii, která si dala za cíl porovnání ekonomických aspektů sportu mezi zeměmi Evropské unie. Jedná se o „Study of public and private financing of sport in Europe“ (Studie o veřejném a soukromém financování sportu v Evropě).

Tato studie byla organizována a vyhodnocena francouzským týmem v průběhu francouzského předsednictví.

Studie byla dokončena v roce 2008 a pracuje s daty za rok 2005.

Tato studie byla použita jako zásadní nástroj pro porovnání Česka s ostatními evropskými zeměmi.

Jako vstup do této analýzy byly použity údaje týkající se veřejného financování (ať již údaje primárně poskytnuté respondenty nebo údaje dopočítané – viz následující odstavec).

4.4.2 Úpravy dat a dopočítání chybějících dat v oblasti veřejných výdajů

Studie vznikla jako vyhodnocení odpovědí vládních zaměstnanců na rozsáhlý dotazník (20 stran). Je zřejmé, že vyplněné dotazníky došly v různé kvalitě a zejména v různé kompletnosti. Kvalitu posuzovat lze těžko, kompletnost na druhou stranu je jasně viditelná a studie se o ní jasně zmiňuje. Třináct zemí doručilo dotazník jako kompletně vyplněný. U zbývajících zemí Evropské unie byly údaje vypočteny na základě proporcí a závislosti identifikovaných údajů dílčí analýzou obdržených kompletních odpovědí. V oblasti veřejných výdajů se vždy jednalo o dopočet výdajů na úrovni tzv. local authorities neboli regionů, což konkrétně platilo pro Španělsko, Itálii, Řecko, Irsko, Lotyšsko, Rakousko a rovněž Českou republiku. Pro porovnání byla použita „francouzská“ metodika, která je odlišná od metodiky výpočtu veřejných výdajů v kapitole 3. v České republice. V oblasti soukromých výdajů byly dopočítávány výdaje firem a domácností.

Belgie byla celkově z porovnání vyjmuta, neboť poskytla data pouze za vlámskou část.

4.4.3 Výdaje na úrovni regionální a obcí („Local authorities“)

Autorský tým se rozhodl dopočítat údaj o výdajích na úrovni regionů a obcí a doplnit toto ke všem zemím, které tento údaj ve svých dotaznících neuvedly. Metodika použitá ve francouzské studii je odlišná od metodiky, kterou byly počítány veřejné výdaje v kapitole 3. Tým se rozhodl pro dopočet využít francouzskou metodiku, při které došlo v případě České republiky, k odlišným veřejným výdajům než je uvedeno v kapitole 3. tohoto materiálu. Naopak jsme tímto získali porovnatelné údaje v rámci EU studie.

Údaj byl dopočítán na základě vysledovaného poměru 11,9 / 24,3 (vycházející z francouzské studie) mezi vládními výdaji a výdaji na úrovni regionů a obcí u zemí, které oba údaje poskytly v odevzdaném dotazníku.

Dopočítaný údaj byl dále ještě upraven poměrně podle počtu obyvatel a síly ekonomiky (HDP) dopočítávané země oproti průměrnému HDP a průměrnému počtu obyvatel 13 zemí, jež odevzdaly dotazník v plném znění.

Takto byl tedy dopočítávaný údaj vztažen k třem různým veličinám (k vládním výdajům, k počtu obyvatel, k HDP) což umožnilo autorskému týmu eliminovat potenciální nepřesnosti na minimum.

4.4.4 Otázka podchycení výdajů do sportu ze stran monopolních sázkových společností

Není zcela zřejmé, jak studie s těmito výdaji pracuje. Z formulací datového dotazníku se lze domnívat, že respondenti tento údaj spíše nedodali. V každém případě žádný z poskytnutých údajů za Českou republiku neobsahuje toky z loterijních společností.

4.4.5 Vládní výdaje v porovnání se sportovní úspěšností na OH

Zde autorský tým porovnal výši vládních výdajů s medailemi, které jednotlivé členské země EU získaly na posledních 2 letních a 2 zimních olympijských hrách. Mezi hodnotou medailí nebyl rozdíl – tj. jedná se o prostou sumu zlatých, stříbrných a bronzových medailí za v Pekingu 2008, Turíně 2006, Aténách 2004 a Salt Lake City 2002.

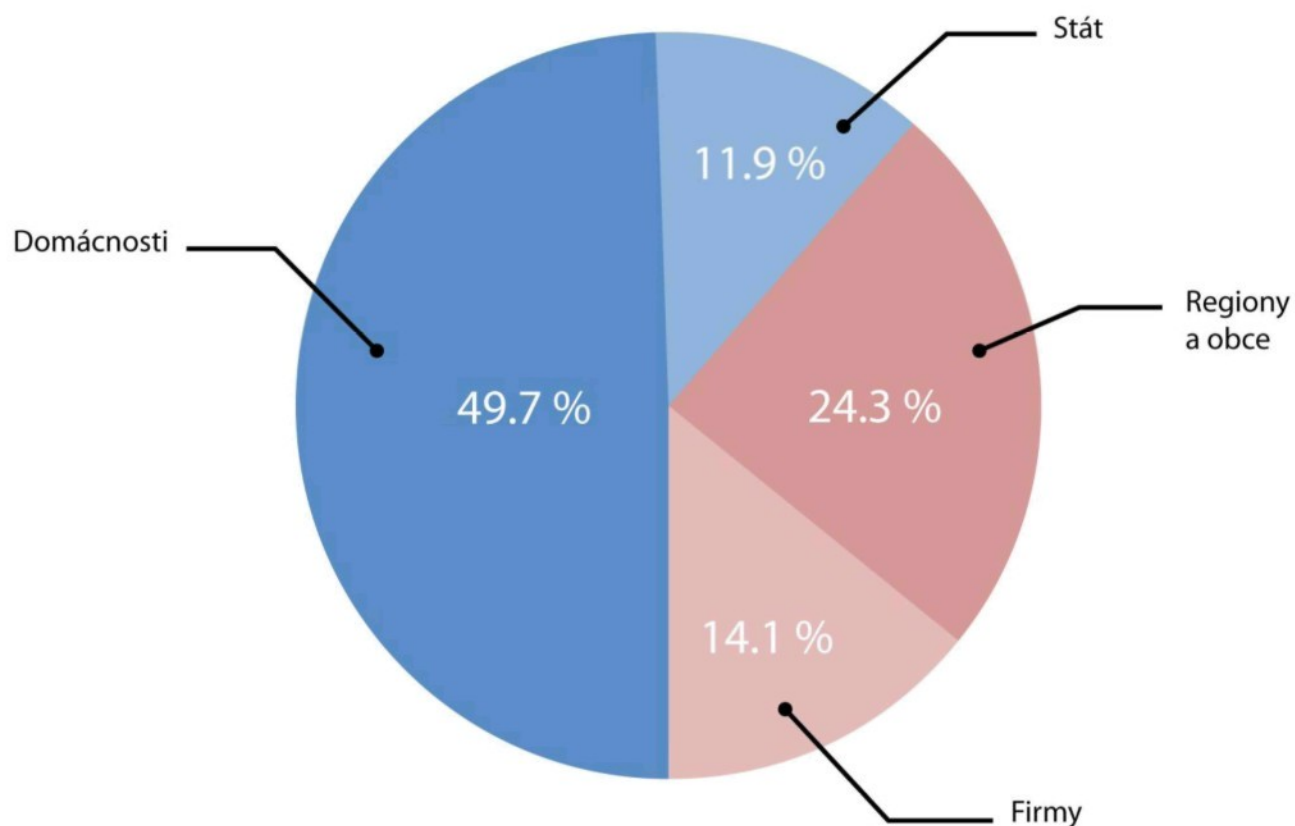
4.4.6 Studie EU-Sport office a ENGSO

Tato studie byla vzata do úvahy pouze jako doplňkový konzultační materiál. Byla vypracována pracovištěm EU-Sport office, který byl od roku 2008 přejmenován na EOC EU-Sport office (EOC = Evropský olympijský výbor). Je však zřejmé, že francouzský tým (zaštiťovaný francouzským předsednictvím EU) dokázal získat kvalitnější a lépe definované datové vstupy než tým nevládní organizace ENGSO.

5 Přínos sportovního prostředí pro státní rozpočet

5.1 Výsledky – grafické vyjádření

5.1.1 Struktura financování sportu podle francouzské studie „Study of public and private financing of sport in Europe (2008)“

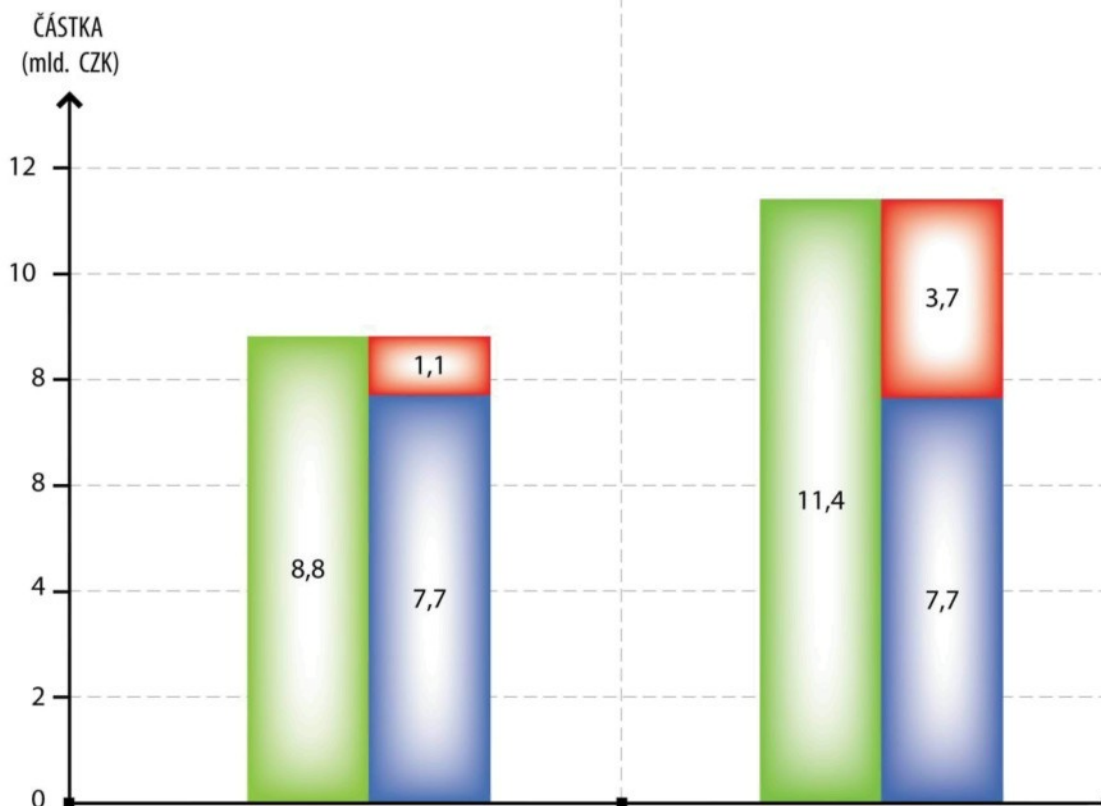

5.1.2 Výsledný pozitivní efekt sportu pro státní rozpočet

**KALKULACE OPÍRAJÍCÍ SE O ÚDAJE
ZE STUDIE FRANCOUZKÉHO
PŘEDSEDNICTVÍ**
VELIKOST SPORTOVNÍHO
TRHU V ČR 46,3 mld. CZK

**KALKULACE OPÍRAJÍCÍ SE O ÚDAJE
Z BÍLÉ KNIHY SPORTU
A EKONOMICKÉHO FÓRA DAVOS**
VELIKOST SPORTOVNÍHO
TRHU V ČR 60 mld. CZK

- ODHADOVANÝ PŘÍRŮSTEK SPORTU PRO STÁTNÍ ROZPOČET (MLD CZK)
- CELKOVÉ VEŘEJNÉ VÝDAJE STÁTU NA SPORT (VLÁDA, REGIONY, OBCE, LOTERIE) ZA ROK 2008
- ČISTÝ PŘÍJEM DO STÁTNÍHO ROZPOČTU ZE SPORTOVNÍHO PROSTŘEDÍ

5.2 Výsledky – komentář

Na začátku této kapitoly si kladl autorský tým otázku, zda je sport čistým příjemcem anebo plátcem pro státní rozpočet. K tomu bylo zapotřebí stanovit objem sportovního trhu. K tomuto autorský tým vycházel z dvou zásadních materiálů – francouzské studie, která vypočetla, že průměrný výdaj na obyvatele a rok na sport je 177 EUR a z evropské studie Bílá kniha o sportu, kde je objem sportovního trhu ČR propočten na 2 procenta z HDP. Na základě těchto studií se autorský tým dopracoval k velikosti sportovního trhu v roce 2008 v intervalu 46 až 60 mld. CZK. Vnímáme daň z přidané hodnoty jako klíčovou příjmovou stránku státního rozpočtu a pro tento případ budeme abstrahovat od veškerých dalších daní plynoucích ze zaměstnanosti, spotřebních daní a daní z příjmu. Za výše uvedených předpokladů se příjmy do státního rozpočtu ze sportovního prostředí pohybují v intervalu 8,8 až 11,4 mld. CZK. Oproti výdajům za státního rozpočtu na sport, které dosahují v absolutní částce pro rok 2008 7,7 mld. CZK. Z tohoto vyplývá, že sportovní prostředí je čistým plátcem do státního rozpočtu se saldem 1,1 až 3,7 mld. CZK.

Nepřímá a v této analýze nevyčíslená přidaná hodnota sportu, jako součást sdělení této kapitoly, je výše znižovaný vliv na snižování nákladů na zdravotní péči a Evropskou komisí uznaná ekonomická hodnota dlouhodobé soustavné práce dobrovolníků ve sportu, které jsou vyčíslovány v různých studiích.

5.3 Použitá literatura a zdroje dat

Následující tabulka prezentuje použité zdroje dat a rovněž jména osob zodpovědných za získání dat.

Data a témata	Zdroj	Odpovědný za zpracování zdroje
Odhad průměrného výdaje na sportovní zboží a sportovní služby na 1 obyvatele EU.	Celková struktura financování sportu (podíl státu, regionu a municipalit, firem, domácností)	
Celková struktura financování sportu (podíl státu, regionu a municipalit, firem, domácností)	Study of public and private financing of sport in Europe (2008) Studie vytvořená v průběhu francouzského předsednictví EU	Kejval Jiří
Odhad kolik % HDP je generováno sportem	Bíla kniha o sportu Komise EU (2007)	Kejval Jiří
Ekonomický rozměr sportu	Makroekonomische Effekte des Sports in Europa (2006)	Kejval Jiří
Ekonomický rozměr sportu	Ekonomické fórum Davos (2009) /*	Kejval Jiří
Efekt sportu na státní rozpočet	Ladislav Malý - Sport a ekonomika státu (Sborník příspěvků, 2006)	Kejval Jiří
Národní studie o vlivu sportu na sociální a ekonomickou sféru.	Studie Social and Economic Value of Sport in Ireland (2005, The Economic And Social Research Institute)	Boháč Jan
Význam sportu a ekonomiky	The Aarhus Declaration on Voluntary Work in Sport	Boháč Jan (2002, Komise Evropské unie)

* <http://www.euractiv.com/en/sports/davos-underlines-economic-value-sport/article-179279>

5.4 Použitá metodologie a doplňující komentáře

Problematika výpočtu celkového efektu sportovního odvětví pro oblast sportu je objektivně složitá. Výpočet je možné provést jedině na základě mnohých zjednodušení a mnohých předpokladů.

Autorský tým si vytkl za úkol použít alespoň dva různé postupy a porovnat dosažený výsledek analýzy.

Cílem analýzy rozhodně není dělat kategorické závěry – na to je daná problematika příliš komplexní. Cílem je ovšem jasně naznačit výsledný efekt a např. odstartovat následnou analýzu zaměřenou na toto téma.

5.4.1 Metoda opírající se o údaje ve francouzské studii „Study of public and private financing of sport in Europe (2008)“

Autorský tým se opřel o zásadní údaj uvedený v této studii, a to že průměrný Evropan utratí za sportovní zboží a služby 177 EUR ročně. Následující tabulka naznačuje použitou logiku výpočtu.

Studie francouzského předsednictví		Poznámka autorského týmu	Zdroje
Výdaje na osobu v ČR	€ 177.00	■ Tento údaj je výsledkem průměru údajů poskytnutých 13 zeměmi z EU.	■ Minister for Health, Youth and the Voluntary Sector. Study of public and private financing of sport in Europe (2008) "Such spending, which relates to the purchase of goods and services stands at 177 EUR per inhabitant von average".
Počet obyvatel ČR	10 474 600		
Výdaje obyvatel ČR na sport v EUR	€ 1 854 004 200.00		
CZK/EUR	25	■ Použitý kurs (kde koruna je spíše nadhodnocena) vede ke konzervativnímu výpočtu.	
Výdaje obyvatel ČR na sport v CZK	46 350 105 000 Kč		
Sazba daně z přidané hodnoty	19%	■ Sazba daně z přidané hodnoty. Opomíjí se pozitivní efekt přímých daní, což opět vede spíše ke konzervativnímu výpočtu.	
Příjem do státního rozpočtu	8 806 519 950 Kč		

5.4.2 Metoda opírající se o údaje v Bílé knize o sportu (2007)

Autorský tým se opřel o zásadní údaj uvedený v této publikaci, a to, že sportovní odvětví v širším slova smyslu vygeneruje přidanou hodnotu, která odpovídá až 3.7 % HDP. Tento údaj je primárně čerpán z rakouské studie Die makroökonomischen Effekte des Sports in Europa. Autorský tým však kalkulace založil na konzervativnějším odhadu 2 procenta HDP, který zazněl na ekonomickém fóru v Davosu.

Bílá kniha o sportu/Ekonomicke fórum Davos		Poznámka autorského týmu	Zdroje
HDP České republiky	3 000 000 000 000 Kč	■ Byl použit konzervativně laděný průměr.	
Část HDP generovaná "sportem"	2%	■ Bílá kniha o sportu cituje údaje z rakouské studie. Rakouská studie odhaduje, že hodnota GDP vygenerovaná sportem se pohybuje mezi 0.5% a 3.7%, v závislosti na definici kategorie "sport". Údaj 2% je spíše konzervativní a vede tedy ke konzervativnímu výsledku. Údaj 2% GDP generovaných sportem byl rovněž citován na ekonomickém fóru v Davosu v r. 2009.	■ Bílá kniha o sportu Komise EU (2007) .."sport v širším slova smyslu vytvořil v r. 2004 přidanou hodnotu ve výši 407 miliard EUR, která odpovídala 3.7 % HDP EU." ..."Die makroökonomischen Effekte des Sports in Europa (2006)"
Množství prostředků utracených za sport v CZK	60 000 000 000 Kč		
Sazba daně z přidané hodnoty	19%	■ Sazba daně z přidané hodnoty. Opomíjí se pozitivní efekt přímých daní, což opět vede spíše ke konzervativnímu výpočtu.	
Příjem do státního rozpočtu	11 400 000 000 Kč		

5.4.3 Studie Ladislava Malého „Sport a ekonomika státu“

Autorský tým se rovněž seznámil se studií Ladislava Malého „Sport a ekonomika státu“ publikovanou v rámci Sborníku příspěvků z konference „Postavení, organizace a financování sportu v České republice“. Tato analýza rovněž dospívá k závěru, že sport je z hlediska státních financí v pozici čistého plátce.

5.4.4 Závěr

Autorský tým se shodl na závěru, že i přes obtížnost identifikace dostupných dat se cíle studie podařilo naplnit. Jedná se právněpodobně o první celistvý pokus o zmapování velikosti sportovního trhu a jeho přínosů pro státní rozpočet. Autorský tým konstatoval, že zjištěný stav, díky použitým metodám (konzervativní přístup), odpovídá reálné situaci a nevytváří nadhodnocené závěry.

V souladu s konstatováním autorského týmu této analýzy v úvodní kapitole, i Evropská komise si je vědoma deficitu objektivních a jednotných dat pro analýzu a hodnocení ekonomické funkce sportu. V souvislosti se zařazením sportu do pojmenovaných oblastí priorit EU v Lisabonské smlouvě a tím vyvstávající potřebou sledování dat je Evropskou komisí připravována jednotná metodika statistického sledování (Statistical Definition on Sport, současný pracovní název „Vilnius Definition on Sport“). Sběr dat v rámci EU by se měl promítat v údajích EUROSTAT od roku 2012. Do této doby nelze dostupnost kvalitnějších vstupů pro srovnávací analýzy ve sportu předpokládat.

**Analýza financování sportu v České republice
shrnující verze**

**Materiál vypracovali ve spolupráci:
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a
Český olympijský výbor,
16. dubna 2009
MŠMT, ČOV © 2009**

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY
pro nevýdělné organizace
v plném rozsahu 200.....

Název, sídlo a právní forma
účetní jednotky

(v jednotkách Kč)

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A. I.	Spotřebované nákupy celkem (součet A. I. 1. až A. I. 4.)			
1.	Spotřeba materiálu			
2.	Spotřeba energie			
3.	Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek			
4.	Prodané zboží			
A. II.	Služby celkem (součet A. II. 5. až A. II. 8.)			
5.	Opravy a udržování			
6.	Cestovné			
7.	Náklady na reprezentaci			
8.	Ostatní služby			
A. III.	Osobní náklady celkem (součet A. III. 9. až A. III. 13.)			
9.	Mzdové náklady			
10.	Zákonné sociální pojištění			
11.	Ostatní sociální pojištění			
12.	Zákonné sociální náklady			
13.	Ostatní sociální náklady			
A. IV.	Daně a poplatky celkem (součet A. IV. 14. až A. VI. 16.)			
14.	Daň silniční			
15.	Daň z nemovitostí			
16.	Ostatní daně a poplatky			
A. V.	Ostatní náklady celkem (součet A. V. 17. až A. V. 24.)			
17.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení			
18.	Ostatní pokuty a penále			
19.	Odpis nedobyné pohledávky			
20.	Úroky			
21.	Kursově ztráty			
22.	Dary			
23.	Manka a škody			
24.	Jiné ostatní náklady			

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A. VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem (součet A. VI. 25. až A. VI. 30.)			
25.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku			
26.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku			
27.	Prodané cenné papíry a podíly			
28.	Prodaný materiál			
29.	Tvorba rezerv			
30.	Tvorba opravných položek			
A. VII.	Poskytnuté příspěvky celkem (A. VII. 31. + A. VII. 32.)			
31.	Poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
32.	Poskytnuté členské příspěvky			
A. VIII.	Daň z příjmů celkem			
33.	Dodatečné odvody daně z příjmů			
	NÁKLADY CELKEM (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI. + A.VII. + A.VIII.)			

Označení a	VÝNOSY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
B. I.	Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem (součet B. I. 1. až B. I. 3.)			
1.	Tržby za vlastní výrobky			
2.	Tržby z prodeje služeb			
3.	Tržby za prodané zboží			
B. II.	Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem (součet B. II. 4. až B. II. 7.)			
4.	Změna stavu zásob nedokončené výroby			
5.	Změna stavu zásob polotovarů			
6.	Změna stavu zásob výrobků			
7.	Změna stavu zvířat			
B. III.	Aktivace celkem (součet B. III. 8. až B. III. 11.)			
8.	Aktivace materiálu a zboží			
9.	Aktivace vnitroorganizačních služeb			
10.	Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku			
11.	Aktivace dlouhodobého hmotného majetku			
B. IV.	Ostatní výnosy celkem (součet B. IV. 12. až B. IV. 18.)			
12.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení			
13.	Ostatní pokuty a penále			
14.	Platby za odepsané pohledávky			
15.	Úroky			
16.	Kursově zisky			
17.	Zúčtování fondů			
18.	Jiné ostatní výnosy			
B. V.	Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem (součet B. V. 19. až B. V. 25.)			
19.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku			
20.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů			
21.	Tržby z prodeje materiálu			
22.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku			
23.	Zúčtování rezerv			
24.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku			
25.	Zúčtování opravných položek			

IC:

Označení a	VÝNOSY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
B. VI.	Přijaté příspěvky celkem (součet B. VI. 26. až B. VI. 28.)			
26.	Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
27.	Přijaté příspěvky (dary)			
28.	Přijaté členské příspěvky			
B. VII.	Provozní dotace celkem (B. VII. 29.)			
29.	Provozní dotace			
	VÝNOSY CELKEM (B. I. + B. II. + B. III. + B. IV. + B. V. + B. VI. + B. VII.)			

C.	Výsledek hospodaření před zdaněním (VÝNOSY CELK. - NÁKLADY CELK.)			
34.	Daň z příjmů			
D.	Výsledek hospodaření po zdanění (C. - 34.)			

Sestaveno dne:	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis)
Předmět podnikání	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) tel.: linka:

Rozvaha (Bilance)

Název, sídlo a právní forma
účetní jednotky

ke dni

IČ

AKTIVA

		č. ř.	Stav k prvnímu dni účet. období	Stav k poslednímu dni účet. období
A. Dlouhodobý majetek celkem		Součet ř. 2 + 10 + 21 + 29	01	
I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem		Součet ř. 3 až 9	02	
3.	1. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	03		
	2. Software	04		
	3. Ocenitelná práva	05		
	4. Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	06		
	5. Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	07		
	6. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	08		
	7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	09		
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem		Součet ř. 11 až 20	10	
3.	1. Pozemky	11		
	2. Umělecká díla, předměty a sbírky	12		
	3. Stavby	13		
	4. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	14		
	5. Pěstitelské celky trvalých porostů	15		
	6. Základní stádo a tažná zvířata	16		
	7. Drobný dlouhodobý hmotný majetek	17		
	8. Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	18		
	9. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	19		
	10. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	20		
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem		Součet ř. 22 až 28	21	
	1. Podíly v ovládaných a řízených osobách	22		
	2. Podíly v osobách pod podstatným vlivem	23		
	3. Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	24		
	4. Půjčky organizačním složkám	25		
	5. Ostatní dlouhodobé půjčky	26		
	6. Ostatní dlouhodobý finanční majetek	27		
	7. Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	28		
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem		Součet ř. 30 až 40	29	
	1. Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	30		
	2. Oprávky k softwaru	31		
	3. Oprávky k ocenitelným právům	32		
	4. Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	33		
	5. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	34		
	6. Oprávky ke stavbám	35		
	7. Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí	36		
	8. Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů	37		
	9. Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům	38		
	10. Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	39		
	11. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku	40		

		Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účet. období	Stav k poslednímu dni účet. období
Krátkodobý majetek celkem		Součet ř. 42 + 52 + 72 + 81	41	
I. Zásoby celkem		Součet ř. 43 až 51	42	
	1. Materiál na skladě	43		
	2. Materiál na cestě	44		
	3. Nedokončená výroba	45		
	4. Polotovary vlastní výroby	46		
	5. Výrobky	47		
	6. Zvířata	48		
	7. Zboží na cestě	49		
	8. Zboží na cestě	50		
	9. Poskytnuté zálohy na zásoby	51		
II. Pohledávky celkem		Součet ř. 53 až 71	52	
	1. Odběratelé	53		
	2. Směnky k inkasu	54		
	3. Pohledávky za eskontované cenné papíry	55		
	4. Poskytnuté provozní zálohy	56		
	5. Ostatní pohledávky	57		
	6. Pohledávky za zaměstnanci	58		
	7. Pohledávky za institucemi soc. zabezpečení a veřejného zdravot. pojištění	59		
	8. Daň z příjmů	60		
	9. Pohledávky za zaměstnanci	61		
	10. Daň z přidané hodnoty	62		
	11. Ostatní daně a poplatky	63		
	12. Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	64		
	13. Nároky na dotace a ost. zúčtování s rozp. orgánů územ. samospráv. celků	65		
	14. pohledávky za účastníky sdružení	66		
	15. Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	67		
	16. Pohledávky z emitovaných dluhopisů	68		
	17. Jiné pohledávky	69		
	18. Dohadné účty aktivní	70		
	19. Opravná položka k pohledávkám	71		
III. Krátkodobý finanční majetek celkem		Součet ř. 73 až 80	72	
	1. Pokladna	73		
	2. Ceniny	74		
	3. Účty v bankách	75		
	4. Majetkové cenné papíry k obchodování	76		
	5. Dluhové cenné papíry k obchodování	77		
	6. Ostatní cenné papíry	78		
	7. Pořízený krátkodobý finanční majetek	79		
	8. Peníze na cestě	80		
IV. Jiná aktiva celkem		Součet ř. 82 až 84	81	
	1. Náklady příštích období	82		
	2. Příjmy příštích období	83		
	3. Kursové rozdíly aktivní	84		
AKTIVA CELKEM		ř. 1+ 41	85	

PASIVA

		Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účet. období	Stav k poslednímu dni účet. období
A. Vlastní zdroje celkem		Součet ř. 87 + 91	86	
I. Jméni celkem		Součet ř. 88 až 90	87	
	1. Vlastní jmění		88	
	2. Fondy		89	
	3.		90	
II. Výsledek hospodaření celkem			91	
	1. Účet výsledku hospodaření		92	
	2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení		93	
	3. Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let		94	
B. Cizí zdroje celkem		Součet ř. 96 + 98 +106 +130	95	
I. Rezervy celkem		ř. 97	96	
	1. Rezervy		97	
II. Dlouhodobé závazky celkem		Součet ř. 99 až 105	98	
	1. Dlouhodobé bankovní úvěry		99	
	2. Emitované dluhopisy		100	
	3. Závazky z pronájmu		101	
	4. Přijaté dlouhodobé zálohy		102	
	5. Dlouhodobé směnky k úhradě		103	
	6. Dohadné účty pasivní		104	
	7. Ostatní dlouhodobé závazky		105	
III. Krátkodobé závazky celkem		Součet ř. 107 až 129	106	
	1. Dodavatelé		107	
	2. Směnky k úhradě		108	
	3. Přijaté zálohy		109	
	4. Ostatní závazky		110	
	5. Zaměstnanci		111	
	6. Ostatní závazky vůči zaměstnancům		112	
	7. Závazky k institucím soc. zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění		113	
	8. Daň z příjmů		114	
	9. Ostatní přímé daně		115	
	10. Daň z přidané hodnoty		116	
	11. Ostatní daně a poplatky		117	
	12. Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu		118	
	13. Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků		119	
	14. Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů		120	
	15. Závazky k účastníkům sdružení		121	
	16. Závazky z pevných termínovaných operací a opcí		122	
	17. Jiné závazky		123	
	18. Krátkodobé bankovní úvěry		124	
	19. Eskontní úvěry		125	
	20. Emitované krátkodobé dluhopisy		126	
	21. Vlastní dluhopisy		127	
	22. Dohadné účty pasivní		128	
	23. Ostatní krátkodobé finanční výpomoci		129	
IV. Jiná pasiva celkem		Součet ř. 131 až 133	130	
	1. Výdaje příštích období		131	
	2. Výnosy příštích období		132	
	3. Kurzové rozdíly pasivní		133	
PASIVA CELKEM		ř.86 + 95	134	

SWOT analýza

1) silné stránky

- rozmanitost právních forem,
- relativně snadný vznik,
- dotace,
- daňové úlevy pro dárce,
- schopnost čerpat prostředky EU se zvyšuje,
- odborníci v neziskovém sektoru,
- systematické vzdělávání,
- sdružování NNO,
- pozitivní zkušenosti spolupráce NNO a veřejnou správou.

2) slabé stránky

- špatná definice NNO na základě právní formy,
- nedůvěra v neziskové aktivity,
- nepochopení politiků,
- nejasný postoj úřadů k zisku NNO,
- nedostatek volných prostředků NNO,
- špatné podmínky pro přefinancování projektů NNO z vlastních zdrojů,
- pozdní zálohové platby,
- zastaralý dotační systém,
- netransparentnost EU zdrojů,
- nejednotnost metodik,
- komplikované účetnictví pro vícezdrojové financování NNO,
- obtížné získávání bankovních úvěrů pro NNO,
- NNO nevyužívají nástroje marketingu (PR) využívaných v podnikatelské sféře,
- nedostatečná organizovanost uvnitř neziskového sektoru.

3) příležitosti

- všeobecná podpora NNO v zahraničí,
- lepší daňové zvýhodnění,
- rostoucí ochota lidí dávat peníze NNO,
- daňová reforma,
- možnost financování vzdělávání zaměstnanců,
- rozvoj vzdělávání o NNO a pro NNO,

- příklady ze zahraničí.

4) hrozby

- nepřehledná legislativa v daňové oblasti,
- složitá pravidla pro vznik a fungování,
- lobby za výjimky,
- oslabení finančních zdrojů ze strany ministerstev,
- ztráta motivace pro práci v NNO,
- korupce a tunelování dotačních systémů,
- zásahy státu do vymezení činnosti NNO,
- certifikace,
- výlučné postavení příspěvkových organizací státu, krajů a obcí,
- malá ochrana zneužití know-how od NNO,
- ovlivňování rozdělování prostředků politickou reprezentací mimo předem schválená pravidla a principy.¹

¹ *SWOT analýza současného stavu neziskového sektoru v ČR* [online]. Praha: Rada vlády pro neziskové organizace, 2008 [cit. 2009-10-23]. Dostupná z WWW: <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=36087>>

Postup při žádání dotace z fondů EU

V případě, že se rozhodneme tyto dotace využít, je třeba mít schopného manažera (vzhledem k náročnosti zpracování celého projektu). Postup je následující:

1) příprava projektu – zahrnuje několik bodů:

- vypracování projektového záměru (existuje podpůrný dokument popisující základní myšlenky projektu). Obsahuje identifikační údaje žadatele, stanovení odborné způsobilosti subjektu a partnerů, specifikaci projektového záměru, časový plán projektu, odhad nákladů na realizaci záměru, způsoby financování realizace, očekávané výstupy, výsledky a dopady projektu, rizika a udržitelnost projektu.
- určení finančních zdrojů pro realizaci – určení vhodného dotačního programu,
- příprava žádosti – vhodné je 100% krytí nákladů vzhledem ke zpětnému proplácení realizace,
- žádost a povinné přílohy
 - I.. žádost o dotaci,
 - II. technická a projektová dokumentace včetně územního/stavebního řízení,
 - III. podnikatelský záměr (rozšíření projektového záměru),
 - IV. studie proveditelnosti,
 - V. analýza nákladů a přínosů, logický rámec,
 - VI. rozpočet projektu (položkový, zdrojový),
 - VII. formulář ISPROFIN (obsahuje nadefinované typy nákladů a způsoby jejich financování), ostatní (doklady o právní subjektivitě firmy, výkazy finančního zdraví firmy, čestné prohlášení, personální zajištění projektu, doklady o vlastnictví)

- 2) V případě, že náš projekt byl vybrán (což se dozvíme až za velmi dlouhou dobu), mělo by dojít k pečlivému nastudování smlouvy, jejímu připomínkování, navržením změn a v případě nemožnosti dodržení podmínek i k jejímu odstoupení.

3) Pokud tedy dojde k podepsání, následují tyto kroky:

- I. výběr dodavatele na základě výběrového řízení,
- II. podepsání smluv mezi zhotoviteli a konečnými příjemci,
- III. řízení realizace projektu, žádosti o platbu.

Celá realizace projektu je velmi podrobně a pečlivě zkoumána.